

Franjo Bartolić

RIJEKA SJEĆANJA

**Došli smo s nešto više od 20 godina života. Ostali smo cijeli radni vijek. Nikada nismo požalili.
Rad u Kozarevcu je bio životni izazov i nismo ga željeli propustiti!**

**Katarina i Franjo Bartolić
1964-2009.**

Kozarevac, 2009.

Franjo Bartolić

RIJEKA SJEĆANJA

Došli smo s nešto više od 20 godina života. Ostali smo cijeli radni vijek. Nikada nismo požalili. Rad u Kozarevcu je bio životni izazov i nismo ga željeli propustiti!

Katarina i Franjo Bartolić

1964-2009.

Kozarevac, 2009.

RIJEKA SJEĆANJA

Autor: Franjo Bartolić

Naslovna strana: Fotografija školske zgrade u Kozarevcu prije uređenja

Zadnja strana: Obnovljena zgrada 2008. godine

Autori fotografija: Franjo Bartolić, Spomenica škole (1970-2008.),

Privatna zbirka F. Bartolić, Mato Zeman

Naklada: 300 primjeraka

Nakladnik: Franjo Bartolić

Tisak:

Izdavač: Franjo Bartolić

O autoru: Franjo Bartolić Ljudevita Gaja 5 Kozarevac

Ovu knjigu posvećujem supruzi Katarini jer mi je bila životni oslonac i voditelj, suradnik i dobročinitelj.

Knjiga je zahvala vlastitoj djeci koja su bezbroj puta izjavila: «Mi se nećemo seliti iz Kozarevca. Ovdje je naš dom i ovdje nam je najljepše».

Knjigu posvećujem generacijama učenika među kojima su bili brojni „veliki ljudi“, puni razumijevanja za sveukupni rad u odgoju i obrazovanju.

Isto tako, knjiga je zahvala brojnim roditeljima, prijateljima i mještanima spremnim da najdragocjenije trenutke daruju za poboljšanje rada u našoj školi. Konačno, knjigu posvećujem brojnim kolegama i učiteljima jer duboko vjerujem da su svoj životni poziv izabrali zbog ljubavi prema djeci, prema zvjezdanim visinama znanja i odgoja u najljepšem smislu riječi. **“Biti čovjek nad čovjekom čovjek”** (Mijo Sabađija, mesar iz Kozarevca) vrijedi poslovice za učitelje u Kozarevcu koji su radili poslije ratova, ne štedeći sebe u pružanju maksimuma rada, razumijevanja i vremena, usprkos društvenog podcjenjivanja i premalog priznanja.

Zahvala i učiteljici Jasni s kojom sam 10-ak godina dijelio tuge i radosti a ona je uvijek bila puna razumijevanja i podrške.

Osobita mi je čast, ovako javno, pozdraviti svoje učenike koji su imali talenta, upornosti i htjenja nastaviti školovanje i danas su postali cijenjeni članovi zajednice!

“Dobri prijatelji su kao zvijezde, ne vidiš ih uvijek, ali znaš da su tu!”

Sa suprugom Katarinom sam proveo cijeli radni vijek kao učitelj u maloj područnoj školi podbilogorskog sela Kozarevac.

Sjećanje na dane provedene u Područnoj školi Kozarevac od 16. kolovoza 1964. do 23. veljače 2009. godine i još puno zanimljivih podataka o povijesti naše škole uz obilje fotografija nastalih tijekom prošloga stoljeća.

NAŠE UČITELJEVANJE U KOZAREVCU

Došli smo s nešto više od 20 godina života nakon završene Učiteljske škole u Križevcima. Pred nama je bio cijeli život ispunjen brojnim izazovima.

Katarina i Franjo Bartolić
1964-2009.

Velike promjene nastaju, naročito u osnovnom školstvu, nakon spomenute naredbe "Opći školski red" 1774.godine.

U Hrvatskoj je 1758. godine tiskana prva školska knjiga na hrvatskom jeziku pod nazivom 'Aritmetika Hrvatske'. Materijalni položaj i društveni status učitelja bili su i tada mizerni. Pučke škole traju četiri godine dok se za potrebe školovanja učitelja osnivaju preparandije. Učilo se na hrvatskom jeziku. Učitelji su smjeli kažnjavati i nagrađivati djecu. U školi su radili učitelji i učiteljice, no ako bi se učiteljica udala to je imalo za posljedicu da ostaje bez službe. Krajem 19. stoljeća škole se mogu otvarati i na mađarskom, odnosno njemačkom jeziku.

Premda gotovo da i nema pisanih zapisa o prvim počecima školovanja u Kozarevcu zna se da je prva javna pučka škola otvorena 1833.godine, prema zapisu povjesničara Marka Cuvaja. Kako se župa sv. Franje Ksaverskoga po drugi puta osamostalila 1819. godine, ova dva povijesna događaja za Kozarevac imaju svoju poveznicu i veliko značenje. Zna se da su prvi učitelji bili **Franjo Dermencić**, **Ivan Bućar** i **Mihael Gabarić**.

Predstoji dugo vrijeme velike nepoznanice o našoj školi. Novi podaci nas upućuju da je škola izgrađena s jednom učionicom 1875. godine a prethodnih 52 godine je bila na mjestu današnje kuće obitelji Đurinović u Preradovićevoj ulici. Poduzetnik Sraka je kupio kuću i istovremeno dao obnoviti školu.

Škola na današnjem mjestu je imala dva ulaza: jedan od ulice i drugi s dvorišne strane. Postojeći zidovi su debeli, bez dobrih temelja tako da je najveći problem vlaga. Pred početak II. svjetskog rata dograđena je još jedna učionica.

Škola je radila prema svim zakonima koji su uspostavljeni u Austro-Ugarskoj monarhiji i poslije nje. Miješala se mađarska politika, prošlo se razdoblje dvije Jugoslavije da bi se naposljetku vratili u okrilje domovine Hrvatske. Jedno je ipak zajedničko za sva razdoblja: ovdje se uvijek teško živjelo što su i djeca osjećala na svojim nejakim leđima.

PUT U PROŠLOST

Pod okriljem Crkve od 1833.

Podaci iz Državnog arhiva u Bjelovaru, prikupljeni 16. ožujka 2009. Arhivistica Tatjana Ružić.

Dokumenti:

"Osnovna škola Kozarevac osnovana je 1833. godine. Nažalost, za vrijeme 2. svjetskog rata sva je dotadašnja arhiva o ovoj školi, od 1833. do 1940. godine, uništena", zapisano je u **Državnom arhivu Bjelovar**. Evo dokumenata koji na neki način govore o školi Kozarevac:

Statistika narodnoga školstva u Dalmaciji, Hrvatskoj i Slavoniji iz godine 1875. pokazuje da Kozarevac ima trirazrednu nastavu, mješovitog spola a nastava se polazi cijeli dan. Broj učenika u općoj školi je 35 dok opetovnjaka ima 8 muških i 4 ženskih. Škola postoji od godine 1833., utemeljena je od više oblasti. Imanje je općinsko a učitelj je Mijat Gabarić s osnovnom plaćom 200 foriniti, za orgulje ima zemljišne pristojbe. Služi od godine 1845. Ravnatelj je župnik (Đuro) Pavišić. (Upravitelj župe Kozarevac od 1870. do 1887. godine kada ga je udarila kap sa smrtnom posljedicom, n.a.).

U knjizi **Grada za povijest školstva u Kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji od najstarijih vremena do danas**, Antuna Culeja (str. 663.), kaže se ponovo da je godine 1833. osnovana škola u Kozarevcu. Drugih podataka nema.

Prema **Popisu viših i nižih općih i privatnih pučkih, te strukovnih škola u Kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji** iz godine 1890. govori se o učiteljima i njihovim berivima, primanjima. U Kozarevcu je Jakov Golubić, godine 1888. namjenski učitelj imao plaću od 350 forinti i doplatak 100 forinti. Vidi se da jedan

učitelj radi cijeli dan a da li je bio i orguljaš u crkvi to se u ovom slučaju ne zna. Tada je u Kozarevcu bila stara kapelica, ruševna i vjerojatno nije imala orgulje ili možda ipak ima. Poznat je podatak da su drugi učitelji svirali orgulje u crkvi i za to primali dodatak na plaću. O orguljama bi trebalo istražiti građu.

Kozarevačke djevojke u nedjeljnom ruhu. Vesele i ponosne. Jedna nosi sat i naušnice, pravi luksuz za sredinu 20-og stoljeća.

IZ DUBINE PROŠLOSTI

Gotovo da i nemamo podataka što se je događalo u školi Kozarevac između dva rata. Barem nema službenih podataka a prema pričanju mještana, još živih tadašnjih učenika, bilo je puno djece i bila je strogoća u razredu. Kada bi se učitelji požalili roditeljima zbog nepodopštine njihove djece došlo bi do grdnih batina a učitelji su bili visoko poštovane osobe. Rad tih vječitih neimara je bio jako težak.

Prema **anketnim listovima iz vremena Banovine Hrvatske za školsku godinu 1939/40.** doznajemo da je te godine obveznih na polazak škole bilo: muških 64, ženskih 68, svega 132. Od obveznika nikako školu nije polazilo 5 dječaka a za razlog se navodi siromaštvo. Nadalje se kaže da su terenske i klimatske prilike prilično dobre a materijalne roditelja “srednje, više loše”. Polazak škole: U podatcima se kaže da u mjestu postoji: Vatrogasno društvo, Seljačka i gospodarska sloga.

Uz podatke priložena je skica školske općine Kloštar Podravski, te je vidljivo da u to vrijeme imamo škole: Kloštar Podravski, Mala Črešnjevica, Ribnjačka, Suha Katalena i Kozarevac.

Iz drugog lista STATISTIČKI PODACI doznajemo da je ovdje srez Đurđevac, općina Kloštar Podravski, škola Kozarevac.

Svi gore navedeni podaci dobiveni su od ustanove “Hrvatski školski muzej, Dokumentacija o školama - Kozarevac”, Zagreb. (Podatke je poslala ljubazna gospođa Sonja Gaćina Škalamera, arhivist).

U Dokumentaciji o školama zabilježeno je da približan broj stanovnika u Kozarevcu iznosi 999, da je škola osnovana 1833.godine, sagrađena 1875.godine, građena je od cigle, ima jednu sobu veličine 232 kubična metra.

Uz školu je učiteljski stan, udaljenost do pošte je 6.5 km, do željezničke stanice 6 km. (primjedba: vjerojatno se računa željeznička postaja Oderjan). Uz školu je školski vrt veličine 200 kvadratnih metara iskorišten za rasadnik (cjepilnjak) s matičnjakom od 150 voćaka i pčelinjakom sa 7 košnica. U školi nema školske kuhinje, s vodom se snabdijevaju iz bunara u dvorištu, obuka je “poldnevna”, izmjenična i nema sedmičnog praznika. Na školi službuju upravitelj Ključarić Zvonimir i učiteljica Ključarić Barica.

Broj učenika po razredima:

razred:	m	ž	s
I.	19	22	41
II.	22	18	40
III.	12	22	34
IV.	11	6	17
I-IV.	64	68	132

Učenici su 100 posto hrvatske narodnosti, govore mješavinom štokavskog i kajkavskog dijalekta, te su u potpunosti rimokatoličke vjere. Jedan podatak kojega je zapisao Z. Ključarić odnosi se na dvosmjenski rad. To znači da su učitelji imali samo jednu učionicu gdje su radili s četiri razreda u dva odjeljenja.

Prema podatcima lokalna uprava je podijeljena na srez, općinu i mjesto škole. U našem slučaju imamo srez Đurđevac, općinu Kloštar Podravski i mjesto škole Kozarevac. Bilo je to neposredno prije II. svjetskog rata. Podatke je zapisao Zvonimir Ključarić, učitelj kojega su zvjerski ubili u Kozarevcu 1942. godine. Njegova supruga Barica je bila također učiteljica.

Vrijedni podatci iz vremena prije Drugog svjetskog rata. Kozarevac je u to vrijeme imao i veći broj kuća i više stanovnika od današnjeg broja. I broj učenika je bio neusporedivo veći od sadašnjeg stanja. Veliki je broj kuća bio na Kloštranskom brijegu a dolazak s toga mjesta do škole bio je težak. Naime, Kloštranski brijeg je poviše mjesto nešto dalje od Zagrebačke ulice prema Kramaricama. Danas ovdje vlada pustoš.

Novitet na samoj školskoj zgradi dolazi prije početka Drugog svjetskog rata dogradnjom jedne učionice. Ona je građena sa svrhom

da u nju stane što veći broj djece o čemu očito govori njenih 74 kvadratna metra površine. To je omogućilo, kako ćemo kasnije vidjeti, da ovdje rade i viši razredi osnovne škole. Svojim postojanjem i svrhom ova zgrada spada u red najstarijih u Hrvatskoj a malo je takvih i u Europi. Cijelo su vrijeme odgovorni za rad sustava školstva odgađali projekt izgradnje nove škole u Kozarevcu iz samo njima znanih razloga.

Izgled škole iz 80-ih godina kada su izmijenjeni dotrajali prozori.

Pisali su ravnatelji u godišnjim izvješćima o potrebi gradnje nove škole, govorio sam i ja, upozoravao, no očito da ta izvješća nitko nije ni pročitao a kamoli ozbiljnije krenuo u značajnu investiciju. Nažalost i sami mještani nikada nisu bili dovoljno odlučni da traže svoje pravo na bolje školske uvjete i rad škole. Početkom 80-ih godina, u vrijeme ravnatelja Franje Galjera postojala je ozbiljna namjera da se gradi nova škola. No svađe i nesuglasice pojedinaca zaustavile su projekt i gradnju. Banalan razlog za to se našao u određivanju mjesta gradnje, hoće li to biti u donjem ili gornjem dijelu sela. Bile su to godine muke i patnje učenika i učitelja. Ubijala me zavist i glupost kojoj se nije moglo stati na kraj. Prolazile su puste godine. Redale se gospodarske i društvene krize, dolazilo nešto povoljnije vrijeme. Mijenjale se vlasti i društveni poredci. Gradile se nepotrebne tvornice i mnoge gluposti samo je naša zgrada ostala postojana, kao klisurina.

Dio školske zgrade i 1875. godine

Debeli zidovi podsjećaju više na neku srednjovjekovnu utvrdu nego na prostore gdje borave školska djeca. Ipak zahvaljujući debljini zidova u prostorijama je u vrućim ljetnim danima sasvim ugodno.

Mali zapis Antuna Cuvaja u Povijest školstva...

VATROGASCI I SELJAČKA SLOGA

Dobrovoljno vatrogasno društvo Kozarevac (DVD) je osnovano 1930. godine. Za vrijeme rata je prestalo s radom a partizanska Brigada 'Braća Radić' je 1944. godine odnijela komplet puhačkih instrumenata koje bivša država Jugoslavija nikada nije vratila ili naplatila. Rad je ponovo obnovljen, prema nekim zapisima, 1947. godine. Osobno sam bio član DVD-a Kozarevac od 1964. godine. Prva intervencija mi je bila kod obitelji Vinka Budrovića kada je izgorio štagalj a prva akcija skupljanje dobrovoljnih priloga za kupnju vatrogasnog vozila. Društvo je tada imalo jednu ručnu špricu i gotovo više nikakvu opremu. Za pohvaliti je veliko prijateljstvo koje je bilo prisutno među članovima.

Vježba dobrovoljnih vatrogasaca u Kozarevcu

Analfabeti

Usprkos tome što u Kozarevcu škola radi već više od 100 godina, sredinom četvrtog desetljeća prošloga stoljeća, utvrđeno je da postoji 27 osoba koje nisu polazile nastavu, nisu naučile čitati i pisati, analfabeti. Od toga je gotovo podjednako muških (13) i ženskih (14).

Moja provjera prije nekoliko godina govori da još uvijek imamo veliki broj roditelja koji nemaju završenu osnovnu školu. Mislim na osam razreda osnovne škole.

Vršidba pšenice u doba prije kombajna.

Dakle selo je imalo vatrogasce, Seljačku i Gospodarsku slogu. Također je poznato da je uoči rata izgrađena nova učionica koja je trebala barem donekle ublažiti teške uvjete i težak rad učiteljima i učenicima u Kozarevcu.

U UČIONICI SUD - U PODRUMU ZATVOR

Tužno je da u povjesnicu jedne škole treba upisati razdoblje kada je ona poslužila u ratne svrhe. To sigurno nije jedinstven takav slučaj, jer su velike i prostrane školske prostorije bile pogodne za smještaj vojnika i organizaciju vojnih i političkih aktivnosti, ali ovdje se odigrao čin ratnog zločina kojega su počinili partizani krajem listopada i početkom studenoga 1944. godine. Nakon oslobađanja sela, u akciji oslobađanja Podravine, u dograđenoj učionici se smjestio vojni prijekli sud a podrum stana je poslužio kao zatvor. Žrtve su dovođili iz većeg dijela Podravine i svaki onaj koji je dospio u podrum bio je osuđen na smrt. Među osuđenima i strijeljanim bila je i jedna učiteljica iz Pitomače. Osuđena je i ubijena samo zato jer joj je suprug bio časnik u domobranima. Prije egzekucije jadnike je ispovijedao upravitelj župe svećenik Ante Bubanić. Među onima koji su vršili strijeljanja u Opakoj rijeci i Suhari, i pri tome kako je sam izjavio, uživao, bio je mještani koji je u vrijeme rata doselio u Kozarevac.

Podrum za osuđenike na smrt. Vrata su nakon poplava s ciglane 1972. godine zazidana. Iznad vrata je bio prozor koji se i sada vidi.

Slika dolje: Žrtve Bobanovaca: Petar Nasipak, Petar Juhas, Blaž Pandur i Blaž Sabadija.

Za vrijeme Drugog svjetskog rata mjesto se navodi kao "ustaničko" jer su nekoliko puta navratile partizanske grupe ili veće postrojbe kao što su bile Brigada 'Matija Gubec' ili Brigada 'Braća Radić'. Jedno je vrijeme radio u Kozarevcu i Kotarski komitet Komunističke partije Jugoslavije (KKKPJ) zajedno s Kotarskim komitetom Komunističke partije Hrvatske (KKKPH).

Partizani u selu, snimljeni pokraj ograde cintora.

U bilogorskoj šumi na mjestu masovne grobnice na predjelu Opaka rijeka. Spomen-obilježje podignuto je 1996. godine. Sudjelovao sam u radu Komisije za ispitivanje podataka i obilježavanje mjesta gdje su u Drugom svjetskom ratu stradali mještani općine Kloštar Podravski. Prilikom otkrivanja spomen-obilježja sudjelovala su i školska djeca.

(Nešto više o tom stradavanju govori moja knjiga Vrijeme zločina.)

Već je navedeno da zbog ratnih neprilika škola u Kozarevcu nije radila gotovo dvije godine i da je njezin nastavak uslijedio krajem 1945. godine.

IZA RATA

Tako na jednom mjestu pronađenih dokumenata doznajemo da odmah poslije rata 1944/45. škola ima dvije sobe, učionice, 11 puta 8 i 10 puta 7 metara. Krovšte je oštećeno 10 posto, na zgradi ima 4 jednokrlnih prozora veličine 194 puta 90 centimetara i da su na svima uništena stakla te da su se učili predmeti: hrvatski ili srpski jezik, povijest, zemljopis, prirodne znanosti, račun, crtanje, lijepo pisanje, pjevanje i tjelesni odgoj-svega 21 sat.

Koliko je stanje tada u školi bilo loše govori podatak da u školi ima 20 klupa a potrebno ih je više od 50.

Učiteljski stan je u zasebnoj zgradi s prostorijama: sobom, kuhinjom i smočnicom. Potrebno je bilo okrečiti zidove, staviti novi pod jer je u sobi umjesto poda bila nabita zemlja. Sve ove podatke je dala **Nada Marušić** koja je radila kao učiteljica 1946. godine i bila upraviteljica škole. Učiteljica Nada se kasnije udala u Kozarevcu za Habijanca i živjeli su u kući gdje je danas obitelj Posavec.

Iz **Statističkog lista za osnovne škole** iz 1945/46. školske godine imamo podatke da je škola sedmogodišnja i da je osnovana 1889. godine a obnovljena 1941. Vjerujem da je ovo potpuno krivi podatak s obzirom na službene podatke. Upraviteljica u školi **Nada Marušić Habijanec** u 1946. godini navodi da u prvom razredu ima muških 32, ženskih 58 učenika, u drugom razredu 2 muška, ženskih 8, u trećem razredu 5 muških, ženskih 5, u četvrtom razredu muških 14, ženskih 3, a to je značilo da školu polazi 127 učenika od kojih pored Hrvata imamo i 10 Mađara. Na školi su radila dva učitelja. Veliki broj učenika u prvom razredu govori o puno ponavljača.

Statistički listi iz 1947. godine kaže u siječnju da u školi Kozarevac rade **Nada Habijanec** i **Ivka Bušetinčan**. Opet prvi razred ima 48 učenika, drugi 50, treći 20, četvrti 16 i peti 15 učenika ili sve zajedno 149 malih glavica koje očekuju znanje. Prethodno doznajemo da je godinu dana ranije jedno vrijeme radila učiteljica **Anka Budišin** ali je otišla u Pitomaču.

Školske godine 1947/48. imamo na školi 134 učenika polaznika i 20 polaznika u 5. i 6. razredu. Taj broj se manje-više zadržao do 1956/57. školske godine kada škola postaje osmogodišnja i ima 62 polaznika od 1. do 4. i 43 polaznika od 5. do 8. razreda.

Mreža škola na području općine Kloštar Podravski: pored matične Osnovne škole Kloštar Podravski još su područne škole Podravske Sesvete, s osam razreda i Odlukom Koprivničko-križevačke županije da se ovdje osnuje samostalna osnovna škola, Područna škola Prugovac, Područna škola Suha Katalena i Područna škola Kozarevac. Ranije je u ovu grupu pripadala i Područna škola Dinjevac. Zanimljivo je reći da Suha Katalena pripada prigradskom naselju grada Đurđevca a škola je u općini Kloštar Podravski.

UDŽBENICI S POČETKA NOVE JUGOSLAVIJE

DRŽAVNA HIMNA
FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE
JUGOSLAVIJE

Smjelo smo pošli, iz mraka i strave,
Kroz krvavu buru, u bitaka dim!
Bratstvo, jedinstvo da pobjedu slave!
Da slobodna-zasjaš ljepotama svim!

Republiko naša, pod suncem slobode,
Duh Tvoj u vjekove nek ponosno sja!
Putevi slave nek Te vječno vode,
I stijeg Tvoj nek samo za pobjede zna!
Čedomir Minderović

Ovo je prva pjesmica u Čitanki za treći razred osnovne škole iz 1947. godine. Drugo, dopunjeno izdanje tiskano je u Nakladnom zavodu Hrvatske u Zagrebu. Uz pjesmu je ilustracija kola kojega plešu svi narodi u državi a neki likovi još imaju puške preko leđa. Druga pjesmica je Lijepa naša domovina od Antuna Mihanovića. Slijedi priča Tito i golubovi pa opet pjesma Pjesma o pesti. Opet imamo pjesmu Druže Tito i priču Maršal među borcima. Slijede tekstovi o borbi, Titu, narodnim herojima. Nakon 88 djela ideološkog karaktera nalazi se dio Povijest gdje ima dosta elemenata i zemljopisa, te junačkih hrvatskih pjesama.

I bilježnice su bile pune ideoloških tekstova

Početak Čitanke za treći razred, kao uostalom i ostale učeničke knjige, su imale početak s fotografijom predsjednika FNRJ Josipa Broza Tita. Tako se je stvarao kult ličnosti. Pričalo se o junaštvima, slobodi, izgradnji, ljepotama domovine i vrijednim ljudima. U Hrvatskoj, mora se i to reći, tekstovi su govorili o našoj republici, zvala se Narodna Republika Hrvatska. I dok je država otimala i posljednje zrno pšenice i kukuruza, seljaku uzimala stoku pod "otkup", omladina je ludo vjerovala u budućnost. S pjesmom su odlazili na radne akcije po dva mjeseca da bi na kraju dobili iznošeno odijelce i par raspadnutih cipela. I ja sam dva puta odlazio na omladinske radne akcije: Saraorci u Srbiji i Đevđelija u Makedoniji. Bili smo mladi i zdravi a u svezi Makedonije imam tužne uspomene. Dan prije povratka kući jedan omladinac iz Slavonije se utopio u Vardaru. Kupanje na rijeci je bilo zabranjeno, no zabrane su zato da bi se kršile. Išao sam na sprovod tom nesretnom mladiću, ali sam zaboravio njegovo ime pa čak i rodno mjesto.

VELIKA ŠKOLA U MALOM MJESTU

Osmogodišnje školovanje u Kozarevcu

Štefica Šogorić je dugo godina radila u Kozarevcu a svoj radni vijek je završila u Kloštru Podravskom.

Konačno oslobođenje Podravine dolazi krajem travnja i početkom svibnja 1945. godine. Dolaskom partizana i osnivanjem NO (Narodni odbor) nastaju nove okolnosti i za školske prilike. U jesen se organizira nastava za onu djecu koja nisu mogla polaziti školu u prijašnje četiri godine ali i za djecu koja su dorasla za prvi razred.

Mjesto ubrzano radi na otklanjanju posljedica rata. Jako je aktivna omladina koja odlazi na izgradnju autoputa Bratstvo-jedinstvo i Novog Beograda. Rade i Antifašističko vijeće žena (AFŽ) kao i Narodni front (NF). U školi se osniva Školski odbor te se među prvim programima rada postavlja ograda oko školskog vrta "koji je bio jedna pustoš". Pored toga podignut je školski štagalj i obnovljen bunar. Podaci koji slijede uzeti su iz 'Spomenice osnovne škole Kozarevac' iz 1952 godine ili kako se tada naziva "Narodne škole Kozarevac". Ovdje radi šestogodišnja škola u četiri odjeljenja koje vode tri učitelja: **Elizabeta Gajnik, Ivka Matijašec i Štefanija Šogorić**. Bilo je priredaba a kao kruna svega organizirana je Titova štafeta.

Kao posebna 'poslastica' govori podatak da je u novoj školskoj godini rad započela sama **Ivka Matijašec**. Samo najbujnija mašta može zamisliti rad sa šest razreda. Nešto kasnije se **Štefica Šogorić** vraća s porodiljinog dopusta a na školu dolazi i **Franjo Pintarec** koji prima dužnost upravitelja i normalno radi u razredima. Evo kako je to izgledalo u Kozarevcu u školskoj godini 1953/54. Prvi razred je vodila Š. Šogorić. Odjeljenje drugog i trećeg razreda vodi F. Pintarec a četvrti razred I. Matijašec. U petom i šestom razredu su predmetno radili sve troje. Učitelji se žale na slabu ishranu djece što je utjecalo i na uspjeh a za vrijeme velikoga snijega i hladnoće mnogi nisu mogli dolaziti na nastavu jer nisu imali prikladnu odjeću i obuću.

Usprkos određenih poteškoća u školi je 1. svibnja 1954. godine svečano otvorena školska knjižnica.

-U godini 1954/55. rad je započeo po novom Nastavnom planu i programu. Javlja se priroda i društvo: skupni i povezani oblici elemenata iz prirode i društvenog života. Novi Nastavni plan i program traži punu i široku samoinicijativu učitelja, te aktivno sudjelovanje učenika u svim mogućim prilikama- dio je zapisa F. Pintareca. Tome dodaje da su prilike rada jako teške. Škola se uz to upustila u poduzetništvo jer je školsko zemljište iznajmila Karlu Škafaru za ciglanu. U to vrijeme i Dobrovoljno vatrogasno društvo (DVD) Kozarevac namjerava graditi vatrogasni dom, no prikupljena drva za paljenje cigle su tajanstveno iščeznula tako da u konačnici od doma ništa. Slično se dogodilo i s materijalom za društveni dom.

Učiteljima **Ivki i Franji Pintarecu** je za dvije godine dosadio ovakav život i zato su tražili premještaj u drugo kotarsko mjesto.

Tijekom ove godine osnovan je i Školski savjet kojega su članovi bili: Antun Budrović, Franjo Pintarec, Andrija Skec, Mijo Sabađija, Imbro Pandur, Ivan Imbrišić, Ivan Šogorić, Franjo Kovačev i Ivka Pintarec.

-Nema naročito interesa u odnosu na društvenu problematiku i opće potrebe od strane ljudi. Mnogo toga trebalo bi učiniti (nogostup do Kloštra, seosku cestu, društveni dom i dr.), ali učinjeno nije ništa...zbog nedostatka društvene svijesti, te sebičnosti i ličnih interesa, nije se gore navedeno moglo realizirati-piše dalje Franjo Pintarec, očito razočaran okolnostima u školi i izvan nje.

Te su godine 94 učenika šestogodišnje škole vodila tri učitelja: **Ivka i Franjo Pintarec** te **Štefica Šogorić**. U travnju i svibnju F. Pintarec je na seminaru u Varaždinu a sav posao su obavile dvije učiteljice. Po završetku školske godine suprugi Pintarec su dobili premještaj, no ostalo je nepoznato u koju školu.

Učiteljica **Elizabeta Gojnik-Liza**, 1956. godine se premješta po potrebi službe na Narodnu šestogodišnju školu u Kladare. Tako su opet ostale samo dvije učiteljice. Već je ranije zapisano da učitelji imaju plaću 3.200- dinara a kao honorar za predavanje u višim razredima isto toliko novaca kojega dijele prema broju održanih sati. S početkom školske godine 1955/56. dolazi do značajnih promjena u radu škole u Kozarevcu. Najznačajnija promjena odnosi se na uvođenje sedmorazredne nastave i u promjeni nastavnih djelatnika. Jednom sam razgovarao s Andrijom Turkovićem iz Đurđevca, učiteljem a kasnije novinarom, poznatijim kao Jandraš Pajdaš, a on mi je ispričao da se sredinom 50-tih godina svojim 'dužim jezikom' nešto zamjerio tadašnjim općinskim strukturama i tada je po kazni bio 6 mjeseci poslan na rad u Kozarevac. To njega nije ni malo pokolebalo, brzo se sprijateljiio s mještanima, kupili su tambure i osnovali tamburaško društvo i pjevački zbor. Kasnije je rado dolazio u Kozarevac i kako je bio izuzetno vesele naravi rado je popio čašu vina s mještanima.

No, vratimo se na rad u školi. Na školi su u četiri odjela radila četiri učitelja i to: I-III. razred Štefanija Šogorić, II-IV. razred Ivan Filipović, V. i VII. razred Katica Filipović i u VI. razredu Anica Kovačić. Odaziv u školu je bio nešto manji no kada je 12 roditelja kažnjeno s 2.500 dinara globe od Prekršajnog suda u Đurđevcu, polazak se naglo poboljšao.

Istovremeno 31. kolovoza. 1956. učiteljica **Štefanija Šogorić**, s plaćom od 9.500-dinara, te dopunskom plaćom od 1.400 dinara, se premješta u četverogodišnju školu Dinjevac.

Sredinom 50-ih godina učenici sa svojim učiteljicama Ivkom Bušetinčan i Elizabetom Gojnik (Lizom ili Lizikom za koju sam, moram priznati, malo čuo.) Koliko ljepote u ovoj djeci i njihovim skromnim učiteljicama. Male ošišane glavice kroz otvorene i iskrene oči zrače otvorenosću i inteligencijom. Skromna odjeća i obuća djece i njihovih učiteljica govore o teškom gospodarskom stanju. Fotografija je nastala ispred župne crkve a jedino dijete koje sam prepoznao je moj vršnjak pokojni Franjo Imbrišić. Ovoj fotografiji, u posjedu Imbrišićevih, silno sam se obradovao.

DAVALI SU SEBE A TRAŽILI MALO

Jako uništena Spomenica škole

Učiteljica Nada Habijanec

Velika vlaga u školi gotovo je u potpunosti uništila Spomenicu škole koju je započela pisati Ivka Bušetinčan 1952. godine, zatim su je djelomično vodili Gajnik, Pintarec, Filipović i Homolka. Pet godina nije ništa upisivano a zatim je Đuro Babić 1963. zapisao neke podatke. Nova Spomenica škole se vodi sustavno od 1971/72. školske godine.

Iz Izvješća koje su tada pisali učitelji vidi se da je već jako dobar odaziv djece u školu a i ocjene su zadovoljavajuće. Tako imamo svega 12 učenika na cijeloj školi koji nisu uspjeli završiti razred i 3 koja su ostala neocijenjena jer, vjerojatno, nisu polazili nastavu.

Konačno nove školske 1955/56. godine uvodi se i 8. razred. Školu ukupno polazi 103 učenika i sve je to palo na leđa 4 učitelja. Kako je Štefanija Šogorić premještena u Dinjevac na njeno mjesto dolazi Slavica Blaga. U nižim razredima radi bračni par Filipović dok se za više razrede brinu Anica Kovačić i Slavica Blaga.

Učiteljica Elizabeta Gojnik-Liza, 1956. godine se premješta po potrebi službe na Narodnu šestogodišnju školu u Kladare. Tako su opet ostale samo dvije učiteljice. Već je ranije zapisano da učitelji imaju plaću 3.200- dinara a kao honorar za predavanje u višim razredima isto toliko novaca kojega dijele prema broju održanih sati.

Godine 1957. dolazi do promjene upravitelja škole jer je na tu dužnost postavljen **Ivan Filipović** kada su školu u Kozarevcu napustili učitelji Pintarec. Jedan dolazak navijestio je pojačanje učiteljskog kadra. Naime 31. 08. 1956. došla je pripravnica-učiteljica (XV. platnog razreda) **Slavica Blaga** iz Prugovca. Evo za primjer njene plaće: osnovna joj je plaća bila 9.800- dinara a dodatak na teže uvjete rada 1.300- dinara. U jesen 1957. godine **Slavica Blaga** već se premješta na Narodnu osmogodišnju školu Bednja, NO općine Lepoglava. Novim rješenjem **Anica Kovačić** učiteljica Narodne osmogodišnje škole Kozarevac, s osnovnom plaćom 9.800-dinara i dodatkom od 1.500-dinara se premješta u Osmogodišnju školu Suha

Katalena. Tada su još učitelji imali pravo dobiti putne i selidbene troškove. Te godine prvi razred ima 24, drugi 22, treći 13, četvrti 10, peti 15, šesti 14, sedmi 5 i osmi razred 7 učenika. Ukupno 109 učenika. Kako je mogao biti organiziran rad gdje u kombiniranom odjelu ima u prosjeku 25 učenika, neka sam dragi Bog zna. Pored toga radilo se u dvije učionice bez ikakvih nastavnih sredstava. Začudo nastava se odvijala svakodnevno, izuzev, kako piše Filipović, velikih hladnoća u zimi. Premda bi trebalo očekivati pojavu epidemija zaraznih bolesti to se nije događalo. Da situacija bude 'još ljepša' u drugom polugodištu u Podravske Sesvete odlazi Katica Filipović a po potrebi službe na zamjenu u Dinjevac dva mjeseca odlazi Anica Kovačić. Sva je nastava praktički ostala na dva učitelja. Zaista se treba diviti tim hrabrim ljudima koji su ostali i radili u ovako teškim problemima.

Učiteljski stan i škola krajem 20. stoljeća

Učenici na farofskom stubištu

Jako sam sretan što sam pronašao ove fotografije učiteljica i učenika iz vremena poslije II. svjetskog rata. S djecom je učiteljica Ivka Bušetinčan.

DOLAZAK HOMOLKE I UKIDANJE OSMOGODIŠNJE ŠKOLE U KOZAREVCU

Školske 1957/58. godine učitelji **Filipović** više ne rade u Kozarevcu. Vjerojatno su ih slomili problemi sa školom, problemi teških uvjeta rada u nastavi i društvenoj zajednici kakva je bila u Kozarevcu. Teško da su uživali u prekrasnoj pjesmi slavuja ili uživali u razigranom proljeću. U Spomenici je tako zapisano da na školi rade sljedeći učitelji: **Drago Homolka** (upravitelj škole), **Katica Homolka** (predmetni učitelj), **Milica Kovač** i **Ankica Kovačić** (razredne učiteljice). Niža dva razredna odjela vode Ankica Kovačić (I-II.) i Milica Kovač (III-IV.), dok su u višim razrednim predavali supruzi Homolka. Radilo se opet po nekom novom Nastavnom planu i programu, no i danas se pitam, kao iskusan učitelj, što su ti jadnici mogli napraviti u realizaciji nastavnog plana i programa. Pored rada u nastavi razne društvene organizacije ili savezi imali su prema učiteljima svoje velike zahtjeve. Mora se znati da mjesto nema zdravstvenu ambulantu, nema veterinarsku stanicu, nema električnu struju ni telefon, nema asfaltiranu cestu. Stoga su mještani dolazili u školu po brojne savjete i usluge. Tu su bili i brojni tečajevi koje su vodili učitelji, naravno mislim i učiteljice, kao što je tečaj šivanja, tečaj kuhanja, tečaj prve pomoći i broji drugi. Mjesna knjižnica ili Dobrovoljno vatrogasno društvo nisu mogli bez pomoći prosvjetnih radnika. Koliko je to bilo sati rada nikada nitko neće izračunati.

Selo ima Poljoprivrednu zadrugu i jednu trgovinu koju drži "Sloga" iz Đurđevca.

Cijelo vrijeme imali smo kućne ljubimce

Postoji jedna anegdota o Katici i Dragi Homolka. Naime, da bi se došlo do Kloštra postojala je ružna neasfaltirana cesta i bijela stazica za pješake i bicikliste koja je vijugala zajedno s glavom cestom. Da bi si kako-tako olakšali život Drago je za vožnju kupio snažan motocikl od 750 kubika i supruzi su otputovali snažnim strojem u Kloštar. Na povratku, što od treštanja mašine, što od poskakivanja kotača Katica je jednostavno ispala sa sjedala. Drago je odjurio i tek u dvorištu primijetio da nema njegove suvozačice. Morao je krenuti natrag po suprugu. Povrijeđena i ljuta Katica je dio puta propješačila, u prvo vrijeme je odbila vožnju no tada se ipak odlučila za Dragin motor. Homolcini su imali dvoje, kako kažu ljudi, prekrasne djece, blizance. Međutim među njima je došlo do nesloge i Homolcini su se rastali. Stalno prisutne otežavajuće okolnosti u školi su bile u tome što nisu bila popunjena radna mjesta već se je to nadoknađivalo zamjenama i prekovremenim radom.

U međuvremenu je otvorena dječja mliječna kuhinja koja je radila s nadoknađivalo zamjenama i prekovremenim radom. U prekidima zbog 'tehničkih razloga'. Zabilježimo da je te godine u selo uvedena električna struja, mjesto je dobilo za nagradu radio-aparat jer su svi izašli na izbore. Ima tu raznih organizacija a D. Homolka je stigao biti sekretar SK i SSRN-a (Socijalistički savez radnog naroda). Kaže se da u mjestu radi Poljoprivredna zadruga i Ciglarsko poduzeće. Nekako u to vrijeme Zadruga je kupila prvi traktor u selu.

Zanimljiv je podatak o zabilježenoj jedinoj krađi u školi a radi se o zapisniku upravitelja Osnovne

Nažalost Spomenica nije vođena 4 godine a za to vrijeme dolazi do korjenitih promjena. Najvažnija se odnosi na ukidanje viših razreda koji prelaze u Osnovnu školu "Stevo Došen" Kloštar Podravski i na odlazak svih učitelja. Gore: Matične knjige u koje se unose svi podaci o učenicima.

škole Kozarevac Drage Homolke prilikom pronađenih otvorenih prostorija. Ukratko, netko je u vrijeme zimskih praznika provalio u školu i ormari i tom prigodom odnio stvari. Članovi Komisije Ivan Nikšić, Franjo Tudić i Vinko Budrović su utvrdili da za manjak stvari ne odgovara upravitelj Drago Homolka. Doznajemo da je u to vrijeme čistačica bila Ana Horvat.

Od značajnih jugoslavenskih zbivanja bila je smrt druga Moše Pijade i održan je VII. kongres SKJ-e (Saveza komunista Jugoslavije).

“DRŽAVNI PIONIRI –CRKVENI PRIČESNICI“

Primanje u pionire prvih razreda bilo je upriličeno uoči Dana Republike, 29. studenoga. Djeca su primila pionirske marame, kape i značke. Obvezatne su bile priredbe.

Prva pričest za učenike trećih razreda. Djecu su pripremali svećenici a na slici vidimo župnika Dragutina Denačića.

Jedan od posljednji izvještaja upravitelja Osnovne škole Kozarevac Drage Homolke Općini Kloštar Podravski.

Konačno godine 1959/60. na 14. sjednici Općinskog vijeća i 14. sjednici Vijeća proizvođača donijeta je Odluka, 18.07.1959. godine, da u Kloštru Podravskom radi po obliku "centralna" škola s razredima od prvog do osmog razreda. Osnovna škola u Podravskim Sesvetama je "centralna" škola s razredima od prvog do osmog razreda. Osnovna škola u Prugovcu je "područna" škola s razredima od prvog do četvrtog a radi s dva odjeljenja. Osnovna škola u Dinjercu je "područna" škola s razredima od prvog do četvrtog a radi s dva odjeljenja. Osnovna škola u Mekišu je "područna" škola s razredima od prvog do četvrtog a radi s jednim odjeljenjem. Po dosadašnjoj organizaciji radi Osnovna škola u Kozarevcu s razredima od prvog do osmog a radi s četiri odjeljenja. Isto je tako zapisano i za Osnovnu školu Suha Katalena. Odluke za škole u Kozarevcu i Suhoj Kataleni se mijenjaju tek kasnije, ali iste godine. Te zadnje godine (1959.) upravitelj Homolka piše da je sljedeći broj djece po razredima: prvi-32, drugi-21, treći-19, četvrti-10, peti-8, šesti-11, sedmi-17 i osmi-7 učenika..

Izmjenama i dopunama odluka NOO, 23. 11. 1959. godine, o određivanju osnovnih škola u 1. članku se mijenja odluka u svezi Kozarevca i sada glasi da Osnovna škola Kozarevac postaje "područna" škola, Osnovne škole Kloštar Podravski, s razredima od prvog do četvrtog. Zanimljivo je da Suha Katalena ostaje u dotadašnjem obliku, dakle osmogodišnja škola. Predsjednik Općine je bio Ivan Senčar.

U spisima iz 1963. godine kaže se da je u Kozarevcu Područna škola "Stevo Došen", da su učenici od prvog do četvrtog razreda i polaze nastavu u dva odjeljenja. Broj je bio sljedeći: prvi razred-25, drugi-19, treći-19 i četvrti-16, svega 79 učenika. Radila su dva nastavnika a već smo ranije rekli da su to Branka Sabolić i Đuro Babić.

Bila je to kratka povijest naše škole u Kozarevcu od njenog osnivanja 1833. godine do zatvaranja kao osmogodišnje škole 1959. godine. Prošlo je 126 godina a iz zapisa doznajemo da nije radila jedino u vrijeme ratnih operacija 1943-1944. i nešto 1945. godine. Prošlo je gotovo 65 godina novije povijesti, u 20. i početkom 21. stoljeća.

Izgubili su se mnogi akteri i osobe vezane za rad škole, mnogi od njih su umrli a mnogi su nastavili život u nekom drugom dijelu svijeta. Samo nam mašta može pomoći da zamislimo slike prohujalih vremena: djecu, ljude, običaje, kulturu, arhitekturu, razvoj i propadanja mjesta, strašne slike ratova, patnji, plača, ljubavi i mržnje. Rasle su i odlazile generacije a naša je škola ostala postojana i draga.

SAVJETNICI (INSPEKTORI) O ŠKOLI KOZAREVAC

Zapisnici o pregledu škole, uglavnom kada je radila kao Osnovna škola Kozarevac.

(Iz Državnog arhiva u Bjelovaru)

Starost, mudrost i značajni ljudi u Kozarevcu sredinom 50-ih godina. Stari su stanovnici izuzetno cijenili svećenike i učitelje u svom mjestu.

Kroz cijelo vrijeme postojanja školstva i škola postojale su usporedno Prosvjetno-pedagoške službe, ili kako su se u koje vrijeme već zvale, koje su vodile nadzor nad radom svake prosvjetne ustanove.

Službenici za taj posao su birani iz redova uzornih učitelja ili su imali dobre veze u državnim školskim službama. Kroz povijest su dobivali i različite nazive poput "inspektori", "nadzornici", "savjetnici" a prečesto su se u ulogu "školobrižnika" uživaljivali ravnatelji i pedagozi. I sam se sjećam nekoliko pregleda Prosvjetno-pedagoške službe gdje su dolazili na pregled ljudi u najavljeno vrijeme i zaista su bili velika pomoć. Međutim bilo je i takvih koji su dolazili nenajavljeno i tražili eventualne pogreške u radu a najčešće su provjeravali da li je sve po propisu i na vrijeme upisano u službene dokumente učitelja i razrednog odjeljenja ili su tražili "dlaku u jajetu".

U uvjetima velikog broja učenika, premalo učitelja, gotovo nikako riješenog prostora, vršeni su nadzori u Narodnoj školi Kozarevac. Evo što o tome svjedoče dokumenti pod nazivom "**Zapisnici o pregledu škole**". Nadzor su poslije rata vršili predstavnici prosvjete pod okriljem NOO Đurđevac. Naravno, zapisnike nisam doslovno prepisao jer bi o tome mogla nastati zasebna knjiga već sam ih kratko i uzeo ono što sam smatrao najvažnije:

Prvi je nastao 6. lipnja 1946. dakle krajem prve školske godine poslije rata. U njemu stoji da je školska godina počela **1. prosinca 1945. godine** jer do tada nije bio postavljen namještaj. Nadalje se kaže da se rad odvijao pod vrlo nepovoljnim uvjetima koji su uglavnom posljedica rata. Zgrada je bila oštećena, učila i namještaj potpuno uništeni. Rad se odvijao u jednoj učionici s oba odjeljenja. Od početka do 1. veljače 1946. radila je samo učiteljica **Nada Marušić**. Tada još dolazi i **Ivka Devčić-Bušetinčan**. Veliki problem je i u nedolasku djece u školu a to je iznosilo oko 33 posto ukupnih obveznika. Bušetinčan je radila u prvom odjeljenju s prvim i drugim razredom a to je to odjeljenje imalo svega 5 mjeseci nastave. Učiteljica je bila početnica i nedovoljno iskusna ali je pokazala veliku volju. Treći i četvrti razred je poučavala učiteljica **Nada Marušić-Habijanec**. Nastavnica je bila uredna, marljiva i početnica u učiteljstvu, zapisao je inspektor.

Trebalo bi se ovdje malo zaustaviti i nešto više reći. Učiteljica Nada je tek počela službovati i to s djecom koja dvije godine nisu išla u školu. Ivka je počela raditi u drugom polugodištu, također kao početnica u radu. Umjesto da obje dobiju veliku pohvalu za hrabrost što su se uopće primile posla, na nekim mjestima inspektor piše da gradivo nije temeljito obrađeno. Koliko licemjerstva je ovdje iskazano kao da su te nesretnice krive što je bio rat. Treba dodati da su bile zadužene i za "prosvjećivanje narodnih masa" gdje su postigle punu harmoniju. Što je značilo prosvjećivanje narodnih masa nije teško zaključiti u vrijeme stvaranja nove države gdje su na vlasti bili komunisti pod kapom Rusije.

Dolaskom u Kozarevac 1964. godine još je kratko vrijeme na snazi bila ruska metodika u kojoj je stajalo da se nastavni sat organizira tako da uvod mora trajati 5 minuta, (za kombinirano odjeljenje to je 2,5 minute po razredu), glavni dio sata 30 minuta, vježbanje 5 minuta i provjeravanje 5 minuta. Ako bi netko odstupio od zacrtanog plana to bi mu bilo uzeto za veliko zlo. Glavnina sadržaja Godišnjeg plana i programa se temeljila na sadržajima o drugu Titu, komunističkoj partiji, zgodama iz NOB-a i pionirima.

Ponovni pregled je izvršen 17. lipnja 1947. godine gdje inspektor nalazi da je školska godina počela na vrijeme, prekida ili bolovanja nije bilo, rad se odvijao u dvije smjene jer nije bilo dovoljno klupa. Ministarstvo je poslije polugodišta školi ipak dodijelilo dovoljan broj klupa. Školu vodi **Nada Habijanec** i radi u prvom i drugom razredu. Na školi je i Ivka Bušetinčan.

Inspektor dolazi u školu i 11. lipnja 1948. Tada utvrđuje da nije bilo problema s početkom i tijekom nastavne godine. Na školi postoji 6 razreda formiranih u 4 odjeljenja. Peti i šesti razredi imali su samo zimsku nastavu i prekinuli su s nastavom prema propisu. Na školi je 178 obveznika a polaznika 168. U prvom i trećem razredu poučava **Štefanija Šogorić** (rođena Salković), kojoj je ovo prvo mjesto a stručne škole nema. U drugom i četvrtom razredu poučava Ivka Bušetinčan. U petom i šestom razredu poučavale su obje nastavnice.

Novi zapisnik od 14. 02. 1949. kaže da je školska godina počela redovno, 1.09.1948., da na školi rade dvije učiteljice, da postoji šest razreda u pet odjeljenja jer je u prvom razredu zbog velikog broja djece ustrojeno čisto odjeljenje. Peti i šesti razredi imaju minimalnu nastavu i to utorkom prije podne i petkom poslije podne. Nastava se odvijala normalno samo do 13. 09. kada je Štefanija Šogorić nastupila porodiljski dopust koji je trajao do 23. 11. Sa svim odjeljenjima radila je jedna učiteljica, Ivka Bušetinčan. Mislim da ovdje nije potreban komentar. Ipak se postavljaju pitanja: što su radile općinske i prosvjetne

vlasti da je škola bila u takvom stanju?. Je li naselje s pozitivnom ratnom prošlošću zaslužilo da u školi radi jedna učiteljica koja je usto bila početnica u radu. Naravno na takva pitanja inspektori ne daju odgovor. Inspektor piše 'u prvom razredu nije dovoljno rađena analiza i sinteza'. Bože moj, pa kada je učiteljica Bušetinčan uopće stigla išta raditi. Mnogi bi se već prvi dan okrenuli iz škole i tragom nestali u nekoj od državnih službi a ne da vode školu kao ravnatelj i rade sa šest razreda s oko 170 učenika. Tko je tu bio normalan a tko blesav, pitanje je potpuno logično.

Još jednom fotografija Ivke Bušetinčan s učenicima trećeg razreda i jednim janjetom. Učiteljica je radila cijeli dan s oko 170 učenika. I Ivka se udala za Kozarevčana Slavka Bušetinčana a kasnije su preselili u Pitomaču.

Poznata "stara lipa" nalazila se između Demžićevog štaglja i škole. Učiteljica s trećim razredom koji su polazila već razvijena djeca. Simpatično janje samo pojačava zgodnu sliku jednog siromašnog razdoblja i vesele, jako simpatične djece.

Dana 14. listopada 1949. godine nastao je novi zapisnik o pregledu rada. Kaže se da na školi rade drugarice **Ivka Bušetinčan** i **Štefanija Šogorić**. Prvi razred ima 46 učenika, treći 25 učenika. Tu radi Štefanija Šogorić. Drugi razred ima 35 učenika a četvrti 36, vodi ih Ivka Bušetinčan. Kao dodatak vodi školu kao upravitelj. Dakle u nižim razredima ima 142 učenika. Svi su učenici opskrbljeni knjigama osim 4. razreda koji nema čitanke. U školi je potrebno urezati stakla na učionici i hodniku. Potrebna je i ograda oko školskog vrta a upraviteljica je tražila jednu školsku peć. U stanu je umjesto poda zemlja i upraviteljica skromno moli pod jer ovakvo stanje nepovoljno djeluje na zdravlje nastavnice i njene djece. U novom zapisniku od 2. lipnja 1950. utvrđuje se da na školi rade drugarice **Štefanija Šogorić** i **Ivka Bušetinčan**. Odaziv u školu je slab a jedan od uzroka je i velika udaljenost djece do škole.

-Nedavno sam bio u šumi Suhara, tamo ispod Gašparine- kaže mi prijatelj. Tamo je bila prava ulica, gotovo do puta za Ribnjačku. Isto tako mnoštvo kuća je bilo na Kloštranskom brijegu u nastavku sadašnje Zagrebačke ulice. Dolazak djece iz tih krajeva naselja zaista je bio problem. Kao što smo već rekli obitelji ispod Gašparine i Turnarova brijega su dijelom naseljene na školskom zemljištu u Suhari a ljudi s Kloštranskog brijega su jednostavno nestali, iselili, poumirali.

Danas je tamo pustoš jer su i vinogradi zapušteni. Siromaštvo je tutnjalo Kozarevcem, a tutnji i danas.

Težak težački rad na selu u kojemu su sudjelovala i djeca nije dao dovoljno vremena da se uči.

Fotografija je snimljena iz malenog zrakoplova, vlasništvo Aero kluba iz Pitomače. Prikazuje motokros stazu prema središtu sela. Autor: F. Bartolić

Evo nas gotovo 60 godina u prošlost naše škole. Svaka od zapisanih riječi pobuđuje nostalgiju a kada sam porazgovarao s Antunom Horvatom iz Kozarevca, rođenim 1928. godine, koji je išao u školu za vrijeme Ključarića, kaže mi da je bilo puno učenika i da je Zvonimir rado pribjegavao 'drvenoj pedagogiji'. Ako bi se Zvonko posvadio sa svojom Baricom kosa bi mu na glavi stajala u vis a to je bio znak malim vragolanima da se pripaze jer ako bi netko u takvom raspoloženju naljutio učitelja imala je službena trska dobrog posla. Još bi se učitelj potužio roditeljima nova kazna je obavezno slijedila. Kada je s Baricom sve bilo u redu i učitelj je bio dobro raspoložen i, kaže Antun, u školi je bilo lijepo a učitelj se pošteno odnosio prema svakom učeniku. Antun je išao u školu između 1935-1939. godine, dakle prošlo je 70 godina od njegova školovanja.

Drugi pregled iste godine je izvršen 7. lipnja 1950. u prvom i drugom razredu i tom je prigodom ustanovljeno da je slab uspjeh u prvom razredu jer od 44 učenika 11 je neocijenjeno a 11 ima negativan uspjeh. Dakle pola razreda praktično je slaboga znanja.

Godinu dana kasnije, 13. siječnja 1951. radi se u dvije učionice jer su u toj drugoj prostoriji bili ostakljeni prozori. Još je bila ravnateljica Ivka Bušetinčan a Štefanija Šogorić učiteljica. Na kraju ove školske godine, a bila su dva pregleda, i inspektor utvrđuje da je stanje poboljšano jer je sagrađena školska ograda, ali školski vrt nije posađen. Škola je dobila zemljopisnu kartu, kartu FNRJ. U prvom i trećem razredu radi Ivka Bušetinčan (74 obveznika) a u drugom i četvrtom radi učitelj Andrija Turković (u drugom polugodištu), već smo rekli došao je po kazni zbog opakog jezika. Te su se godine promijenila tri nastavnika. Turković je planirao još osnovati kulturno-prosvjetno društvo ili seljačku slogu a sve je to trebalo pripojiti u Narodnu knjižnicu.

Krajem školske godine 1951/52. novi pregled i zapisnik gdje stoji da je učitelj (zanimljivo inspektori pišu za jedne "učitelj" a za druge "nastavnik") **Andrija Turković** upućen na jednu godinu na muzički studij.

Školu opet preuzimaju **Ivka Bušetinčan** i **Štefanija (Štefica) Šogorić** do 1. veljače 1952. a od tada radi samo **Ivka Bušetinčan** jer je učiteljica Šogorić otišla u Zagreb na rad u specijalni IV. razred Učiteljske škole. Da nam bude jasnije završila je Učiteljsku školu.

Škola ima pet razreda i 112 obveznika a 108 polaznika. Mislim da je sada svima jasno zašto sam te učiteljice nazvao herojima. Šest dana u tjednu raditi s pet razreda i više od 100 učenika primjer je kakvoga je teško naći možda i u svijetu.

Posude za vodu i mlijeko.

Prošlost na policama: tijekom rada u Kozarevcu pokušao sam skupiti što veću zbirku predmeta iz prošlih vremena u Kozarevcu. Ljudi su se nekako teško rastajali od takvih stvari ili su ih već darovali Đuri Babiću koji je stvorio veliku Školsku zbirku u Prugovcu. Zatim je došla velika potražnja za kolovratima iz Njemačke tako da su ljudi najljepše primjerke prodali za nekoliko maraka.

Uz gradivo prirode i društva u trećem razredu gdje se govori o prošlosti zavičaja prikupljeno je nešto predmeta. No nedovoljno da bi se mogao rekonstruirati stvaran život u Kozarevcu 19. i 20. stoljeća.

Zapisnik od 8. lipnja 1953. godine, dakle pred kraj školske godine, kaže da u prvom i drugom razredu radi učiteljica Elizabeta Gojnik. U trećem razredu radi učiteljica **Ivka Matijašec** dok u četvrtom predaje **Štefanija (Štefica) Šogorić**. U petom i šestom razredu predavale su, nije potvrđeno, vjerojatno sve tri učiteljice.

Godinu dana kasnije, 17. lipnja 1954. godine, do 12. travnja radila su na školi tri učitelja a odlaskom Štefanije Šogorić na porodiljski dopust zamjenjivala ju je **Ivka Matijašec**. U petom i šestom razredu preuzeo je predmete **Franjo Pintarec**.

Opet godinu dana kasnije, 15. lipnja 1955. radila su tri učitelja: **Franjo Pintarec**, **Ivka Pintarec** i **Štefica Šogorić**. Dakle nemamo više ni Ivke Bušetinčan ni Ivke Matijašec. Te je godine Franjo Pintarec bio dva mjeseca u Varaždinu zbog stručnog usavršavanja iako je već i ranije ocjenjivan kao odličan učitelj.

U 11. mjesecu školske godine 1955/56., piše u zapisniku, rade **Štefica Šogorić**, **Anica Kovačić**, **Katica Filipović** i **Ivan Filipović**. Tijekom prošloga ljeta premješteni su **Franjo Pintarec** i **Ivka Pintarec** u Medvedičku i Virovski Crnec a na njihova mjesta došli su **Katica Filipović** i **Ivan Filipović**. Kao četvrti učitelj primljena je svršena učiteljica Učiteljske škole **Anica Kovačić**. Na školi ima 7 odjeljenja.

Prvi i drugi razred vodi **Štefanija Šogorić**, treći i četvrti **Ivan Filipović**, a viši razredi čine dva odjeljenja i to peti i sedmi razred i šesti razred kao jedno zasebno odjeljenje. Tu rade učiteljice **Katica Filipović** i **Anica Kovačić**.

Opet je izvršen pregled 13. 10. 1956. godine gdje se utvrđuju učitelji: upravitelj **Ivan Filipović**, **Slavica Bлага**, **Katica Filipović** i **Anica Kovačić**.

Slijede zapisnici Nastavničkog zbora iz 1957. godine. Tako se 13. studenoga 1957. zapisuje „da drug **Homolka** daje primjedbu“, iz čega zaključujemo da su na školu došli **Homolkini**, **Katica** i **Drago Homolka**, primjećuje da roditelji slabo surađuju. Tom su sastanku bili nazočni **Katica Kovačić**, **Drago Homolka**, **Milica Kovač** i **Ankica Kovačić**. Pretpostavljam da je Katica Homolka bila na porodiljskom dopustu.

Još je nekoliko zapisnika na kojima nema zabilježeno velikih promjena osim da na školu dolazi **Milica Kovač**. Na još jednom sastanku bili su prisutni predstavnici Kotara Đurđevac **Pavao Šogorić** i **Đuro Šostarec** a između ostaloga kaže se da u višim razredima učenici uče njemački jezik.

Postoje i djelomični zapisnici Školskog odbora od 1954-1957. godine u kojima, između ostaloga, stoji da je sklopljen ugovor s **Karlom Škafar** za ciglanu (od svake peći 500 komada cigle), a članovi Školskog odbora su bili: Antun Budrović, Imbro Pandur, Ivo Imbrišić, Andro Skec, Ivan Šogorić, Franjo Kovačev, Mijo Sabadija, Karlo Škafar i Ivka Pintarec.

Tako je i k nama dolazio pedagog, izuzetno iskusan, no pokoran na svaki državni dopis ili zahtjev. To je naličilo na ropski odnos prema višim institucijama a prema učiteljima prava tiranija. Znali smo se međusobno šaliti zbog toga. -Što bi bilo da našem pedagogu dođe dopis u kojem stoji da treba ubiti jednog učitelja?- Drugi bi u šali odgovarao: -Ništa. On ne bi pitao da li je to potrebo već bi tražio koga treba smaknuti-najčešći je bio zaključak.

Sjećam se dolazaka mog dragog pedagoga-inspektora koji bi se pojavio u kombiju s crnom torbicom, sijedom kosom, bijelim brčićima i urednom odijelju. Pušio je više od dvije kutije cigareta dnevno no na pregledima se nije ni trenutak dizao sa sata.

Ušao bi u razred, pristojno se rukovao i zatražio dnevnik, imenik, pregled slobodnih aktivnosti i pripremu. Sjeo je u zadnju klupu, izvadio povelik notes i crno penkalo te stao pregledavati dokumentaciju i pisati. Sjedio je tako pod hrvatskim jezikom i uporno pisao, sjedio za vrijeme matematike i pisao, nastavio isto i kod prirode i društva.

Kako se djeca nisu hranila u školi odmori su bili kratki a moj jad i čemer sve veći. Bio sam gladan, žedan a i cigareta bi mi dobro došla jer me je nervoza sve više hvatala. –Koga li vraga taj čovjek uporno piše, dobro ili loše?-sve me više progonila sumnja. Za vrijeme kratke stanke napišem supruzi ceduljicu da spremi nešto za jelo jer ću izludjeti i to pošaljem po jednoj pametnoj djevojčici. Dođe supruga u razred i pravi se kao da ništa ne zna a ja namigujem, bečim oči, glavom pokazujem na moju moru u zadnjoj klupi. Katica se nasmije i pozove na doručak. Izgleda da je i moj inspektor bio gladan i željan cigarete tako da smo napravili odmor. Idemo u stan, pušimo, popijemo rakiju, jedemo, pijemo vino, pušimo, pijemo kavu... i sada ja jadan mislim da je moga pregleda dosta. Grdno sam se prevario, pregled se nastavlja i pod tjelesnim odgojem a crni notes se puni novim pismenom. Sada je valjda dosta, mislim jer sam ja ipak učitelj, završio sam škole kao i moj “inspektor”, no muka se nastavlja i peti sat, za vrijeme dopunske nastave.

I što je bilo na kraju? Ponovo smo otišli na vino a sijeda glava mi kaže ‘kolega, sve je bilo dobro, no mogli ste obraditi ono i na drugi način.’ Skoro sam poludio od bijesa, pa naravno, ne postoji recept kako ćeš pristupiti nekoj nastavnoj jedinici, ima tisuću načina.

Tako se ponavljalo iz dana u dan. Do podne nastava poslije podne piši pripreme i to uvijek jedan dio isti: Osnovana škola...Područna škola...Nastavna jedinica...Nastavne metode i sve tako po redu. Kako mi je to prekipjelo požalio sam se Babićevima kojima je to isto ranije dosadilo pa su smislili jednu ‘univerzalnu’ pripremu, pripremili su djecu na nju i kada bi došao ‘domaći inspektor’ brzo bi upisali datum... i svi su bili zadovoljni. Postoji ipak jedna činjenica: nikada nisam došao na sat a da nisam unaprijed znao što ću i kako raditi. Bilo je to kratko zapisano i uvijek je služilo svrsi. Najbolji su bili satovi koji su velikim dijelom bili kreacija učenika. Neki su pak učitelji imali privilegiju i nisu bili maltretirani pregledima.

Gotovo me danonoćno progonila misao o tome kako najbolje postupiti da djeca jednostavno shvate ili najlakše usvoje znanje koje sam želio dati. Ponekad je to bio trnovit i težak put a onda bi opet doživio iznenađenje jer sam pretpostavljao da će biti teško a ono djeca nauče kao pjesmu. Učiteljima je škola u krvi. Našla bi se dva učitelja i već nakon pozdrava krenulo bi “Znaš moj Ivica...Roditelji moje Anice..., vječita su tema bila školska djeca i školski problemi. Učitelji mišlju žive sa svojim učenicima, školskim problemima, cjelokupnim životom u školi. Znao se naći među nama ‘neučitelj’ i kada bi nas upozorio u razgovoru ‘ma jednom dosta o toj školi’ mi bi rekli ‘e, nećemo više’ a za minutu, dvije opet je bila tema škola.

Kada tako živiš i radiš, daješ cijeloga sebe učenicima, raduješ se sa svakim njihovim uspjehom i tuguješ s njima u trenutcima neuspjeha. Svaki nadzor, pa bio on s najboljim namjerama, jednostavno te živcira i samo ometa u radu. Naravno i prosvjetno-pedagoške službe i pregledi rada su potrebni u onoj mjeri da se poboljša rad u školi ili otklone materijalne nedaće i negativnosti, no to ne smije prijeći u maltretiranje. Suradnju s roditeljima sam smatrao izuzetno važnom komponentom uspjeha.

POČETAK RADA PODRUČNE ŠKOLE KOZAREVAC

Tu prestaju zapisi upravitelja Drage Homolke a nastavljeni su zapisom Branke Sabolić i Đure Babića od 1962/63. godine koji su radili sada već na Područnoj školi Kozarevac. Kako su oboje ovih vrsnih učitelja bili neoženjeni između njih je planula ljubav i već sljedeće godine postaju supruzi Babić.

Među najvažnije događaje u povijesti škole u Kozarevcu spada ukidanje viših razreda (V-VIII.) i njihovo preseljenje u **Osnovnu školu “Stevo Došen” Kloštar Podravski**. Škola u Kloštru Podravskom je dobila ime po narodnom heroju iz Drugog svjetskog rata Stevi (Stevanu) Došenu koji je rođen u selu Došeni na Banovini. Došen je poginuo u prosincu 1944. godine na Željezničkom kolodvoru Kloštar Podravski u borbi s ustašama Rafaela Bobana, zapovjednika obrane Koprivnice. Bio je komandant Brigade “Matija Gubec” koja je opet bila u sastavu Trideset druge divizije. Zbog mjesta pogibije Došena, škola u Kloštru je dobila naziv a time su i područne škole tako nazvane. Godinama su društveno-političke organizacije, Poljoprivredna zadruga Kloštar Podravski i naša škola održavali prijateljske veze s mjestom Jabukovac na Baniji, nedaleko Petrinje.

Dakle, 1958/59. ukinuti su u Kozarevcu viši razredi a ovdje ostaju samo niži u najčešćem obliku da jedan razredni odjel čine prvi i drugi razred a drugi odjel treći i četvrti. Promjenom sustava rada Škole Kozarevac odlaze i njeni učitelji.

U školskoj godini 1961/62. radi učiteljica **Slavica Vrbanić** a primjer da je drugi učitelj, **Đuro Leščan**, bio tek gimnazijalac govori o očajnom stanju u ovoj školi.

Nove okolnosti nastaju 1962/63. školske godine. U školu, na mjesto prethodnika dolazi učiteljica **Branka Sabolić**, rođena u Virju. Gotovo cijele školske godine radi sama sa 79 učenika u dvije smjene. Teško je i zamisliti poteškoće na koje je nailazila, no učitelji su oduvijek imali samo pravo na rad a nagrade i priznanja su pripadali nekome drugome. Tijekom drugoga polugodišta došao je, doduše, još jedan učitelj, **Ivan Sarić**, no već nakon dva tjedna odlazi na bolovanje i više se nikada nije vratio. Tako moram povući svoju tvrdnju da “učitelji mogu sve”, ima ih koji se slome već nakon prvih teškoća. Kako je stanje bilo bijedno govori podatak da je usred zime nestalo ogrjeva pa je nastava morala biti prekinuta sve do 11. veljače. Da bi Branka imala još manje vremena s djecom je uvježbavala priredbe a tu su se ‘ugurale’ i dvije omladinske zabave s priredbama.

Ove je godine izabran novi Školski odbor u koji su izabrani: Mirko Feliks, Pero Osman, Imbro Pandurić, Stjepan Kuš, Ante Pongračić, Ilija Šušenj, Tomo Šogorić, Branka Sabolić a predsjednik je bio Vinko Budrović.

Često sam s Brankom Sabolić-Babić razgovarao o tom vremenu. Kaže da je bila mlada i sve je stigla uraditi na način da je stanovala u školskom stanu a hranila se u susjedstvu. Tako je izbjegla trošenje vremena na kuhanje a mogla je, bar na kratko, porazgovarati o normalnim ljudskim temama.

Već je do sada školsko zemljište u Suhari besplatno darovano za izgradnju obiteljskih kuća doseljenika iz šume ispod Gašparine a ravnatelj Galjer prodaje preostalo na mjestu ciglane obitelji Hađija uz “blagoslov” predsjednika Školskog odbora Vinka Budrovića. I mali komadić oranice u Zagrebačkoj ulici se prodaje, uz obrazloženje da sav novac treba za kupnju školskog autobusa. Hađijevi kasnije prodaju to zemljište za ciglanu koja je opet samo nanosila štetu školi, crkvi i cijelom Kozarevcu. Za primjer, Galjer je htio prodati školska zemljišta u Dinjevcu i Prugovcu no ljudi su se usprotivili i školsko vlasništvo je ostalo.

Nastava je završena 30. lipnja 1963. kada su učenicima podijeljene svjedodžbe i nagrade.

NAKON 130 GODINA

Borba za bolje uvjete rada

Pronađeni dokument koji iz temelja mijenja mišljenje da je Sraka kupio magazin za školu. Evo da je 1909. godine već ucertana škola i stan pokraj crkve. Škola je možda za vrijeme I. svj. rata služila za magazin a poslije je ponovo vraćena u svoju svrhu. Sada postaje sve jasnije. Škola i stan su izgrađeni 1875. godine, za vrijeme Prvog svjetskog rata je tu bilo skladište a poslije opet škola. (Dokument se nalazi u Arhivu Bjelovar zajedno s nacrtima crkve.)

Prošencija a u pozadini se vidi Jakšekovićeve kuća i «stara straža» gdje je bilo vatrogasno spremište i gdje su se održavale zabave. Novi dom je napravljen 1966. godine najvećim dijelom uz dobrovoljni rad mještana.

NAŠE UČITELJEVANJE U KOZAREVCU

Bio je kraj kolovoza 1964. godine. Pred nama duga prašnja cesta. Negdje u daljini naziru se obrisi Bilogore. Pokraj nas, sporošću umornih putnika promiču nezreli kukuruzi i strnaci pokošene pšenice. Između nas platnena tamnosiva putna torba i “sva pokretna imovina”, mali izbor odjeće za mene i suprugu. I 500 tadašnjih dinara, sva novčana imovina koja nam je ostala poslije svatova. Tamo u plavetnilu Bilogore i svjetlosti poldaneg neba naš je budući život.

Tamo je Kozarevac, selo za koje smo uvijek govorili da se ugnijezdilo poput slavuja podno pitome Bilogore, okruženo brežuljcima i okićeno vinogradima s podrtnim starinskim klijetima pokrivenih slamnatim krovovima i malim prozorskim oknima na blatom zidanim zidovima.

To je naš treći posjet Kozarevcu i konačan dolazak. Sada smo potpuno svjesni da nas tu čeka prvo učiteljsko mjesto predodređeno mojom stipendijom i potpisanim ugovorom da ću poslije završetka Učiteljske škole u Križevcima raditi tamo gdje mi odrede općinske vlasti iz Đurđevca.

Stipendiju za daljnje školovanje sam dobio prvo u Ferdinandovcu a nakon što mi je kratko vrijeme općina Ferdinandovac pomagala došlo je do pripajanja Ferdinandovca u općinu Đurđevac. Učenici i studenti su sada svoje ugovore o stipendiranju premjestili u Đurđevac.

Dakle znao sam, u proljeće 1964. da me za rad čeka Kozarevac o kojemu sam tada vrlo malo znao. Cijela je okolina čula za Rokovske zabave a sve ostalo bilo je obavijeno tajnom, skriveno velom nepoznanica. U mjestu nisam imao ni rodbine, ni prijatelja pa čak ni poznanika.

U prosvjetno-pedagoškim službama u Đurđevcu samo su kratko rekli da je to malo mjesto, da je četverorazredna škola s dva odjeljenja, da su tamo dobri ljudi i da ću izdržati par godina što će mi dobro doći za praksu. Nitko nije govorio o uvjetima rada. Kao što sam rekao ovo nije bio prvi dolazak u Kozarevac. Prvi posjet smo imali u lipnju iste godine kada smo išli pogledati mjesto i školu. Ovdje smo zatekli Branku i Đuru Babić koji su dobili istovremeno premještaj u Prugovac. Nakon otprilike sat vremena razgovora ponovo put pod noge i pješke za Ferdinandovac. Puno pješačenja i umora a opet premalo podataka o školi. Kasnije sam razmišljao o tome zašto svi tako malo pričaju o samom radu, pa i Babićevi su bili nekako suzdržani u razgovoru što baš i nije uobičajeno među učiteljima. Možda griješim, no stekao sam dojam da se svi pribojavaju našeg odustajanja od ove škole. Strah je bio bezrazložan jer smo mi bili mladi, zdravi, puni životnog elana i nije bilo sile da nas zaustavi na putu. Obitelj Babić je preselila u Prugovac i školski stan je ostao prazan. Ostali su doslovno goli zidovi i kada su se bolje pogledali bili su vlažni, truli, u raspadanju. Stan ima tri sobe i hodnik a nešto malo ranije uređena je i kuhinja koja je služila kao mliječna kuhinja djece. Krov dotrajao, bez tavanskog poda jer je netko od ranijih stanara počupao sve daske na tavanu stana ali i na tavanu škole. Navodno su daske poslužile prilikom gradnje privatne kuće.

Trosobni stan ima i podrum sa zapadne, dvorišne, strane. Za njega su vezane stravične priče koje govore o vremenu rata. Sobe zlokobno zjape prazne. Kao da se sjene nedavno minulih vremena nečujno skiću njima u potrazi za molitvom ili sućuti. Vjetar je negdje tresnuo prozorom.

“Pokretna imovina” se je sastojala od drvenog kreveta, ormara i stola, te dva kompleta pribora za jelo. I srećom limeni lavor za pranje. Sve je to samo pojačalo dojam tuge i siromaštva. Vani je sijalo vruće sunce, rode i lastavice su se spremale na odlazak u tople krajeve a mi smo došli u Kozarevac.

Ulica Ljudevita Gaja 1. ili kako smo najčešće pisali “Gajeva 1”. U raznim dokumentima je zapisano da škola ima stan za učitelje i školski vrt. Iza školskoga vrta je bilo prekrasno zemljište. Ravnatelj iz Kloštra Podravskog, Franjo Galjer, prodao je to zemljište obitelji Hađija a ovi opet nekim nesretnim poduzetnicima koji su otvorili ciglanu a ciglana je dobrano uništila dvorište, vrt i stan. Zna se da su u stanu još prije II. svjetskog rata stanovali učitelji Ključarić a kasnije i drugi učitelji, najčešće bračni parovi. Međutim sada su svi digli ruke od stana jer je trebalo puno ulagati za njegovo uređenje. I službene osobe u školi ili SIZ-u su govorile samo da se riješe problema ovoga stana “Vi koristite stan a mi za njega i ne znamo”. Tako se nikada nije vodio u Stambenoj zajednici. To je značilo što god je rađeno u stanu išlo je na naš račun, sve smo mi to platili. Naravno, veliki građevinski poslovi se nisu isplatili jer nije bio ničije vlasništvo.

-Sve će biti u redu, sve ćemo mi to prebroditi. Naučeni smo raditi i ne bojimo se posla-mislim tumarajući sobama u kojima nema ni prikladne struje a o vodi i plinu mogu samo sanjati.

U malom odvojkju početka Ulice Ljudevita Gaja i početka Ulice Petra Preradovića nalaze se crkva, škola, te školski i crkveni stan. Sav je prostor svojim upornim radom oplemenio gospodin Karlo Škafar. Čovjek pun dobrih ideja, neizmjereno zaljubljen u prirodu. Prije 60 godina osjetio je potrebu da posadi mali park u kojem dominiraju lipe i klenovi. Danju bi Karlo kopao jame i sadio sadnice a noću bi lopovi lomili nježne stabljike. Nepokolebljivi Škafar je ipak ispio u namjeri. Danas je ovdje park kojemu se svi dive, pun mirisnog cvijeta lipe i šarenila jesenskog lišća. Koje li ljepote kada lipe svojim zelenim krošnjama zaogrnu hladovinu parka i začuje se veseli smijeh djece a radosni glasići odlepršaju pokraj zidina stoljetne crkve u daleka prostranstva pitomih brežuljaka.

Na ulazu u dvorište stajala je stara kruška. Nikada nisam do tada pojeo tako slasne plodove kao što ih je darivala ova plemenita voćka. U dvorištu i vrtu još je nekoliko starih voćaka a susjed mi pripovijeda da su ovdje učitelji imali rasadnik i da su djeca učila cijepljenje plemenitog voća. Otuda u cijelom selu mnoštvo jabuka i krušaka jer su djeca uzgojene voćke nosila kućama gdje su im udahnuła novi život. Školski vrt i sada stoji.

Druge godine nakon dolaska u školu doživjeli smo razočarenje u obliku potpuno uništenih plodova koji su rasli u školskom vrtu i u koje smo uložili sate i sate rada.

U vrtu smo uzgajali povrće. Cijeloga smo proljeća i ljeta kopali, štihali, sadili. Smiješila se bogata jesen i naplata našega rada. Prije početka nove školske godine, one 1965., nismo cijelo vrijeme bili u Kozarevcu jer se rodila mala Andreja. Prije početka sjednica i nastave došli smo se diviti našim paprikama, rajčicama i kupusu, ali umjesto našega ponosa dočekala nas je strahota, strava i pustoš. Cijeli je vrt bio naprosto izgažen, temeljito uništen a plot porušen. Osim suza i glasnog jecaja moje supruge nije ostalo ništa što bi moglo ublažiti bol. Negdje u krošnjama lipe kriješćala je svraka pokušavajući da nas otjera s te puste zemlje. Naša je bol bila posljedica obijesnih mladića iz Grabrovnice i Prugovca koji su se zaželjeli tučnjave tko zna kojim povodom a kako je bojno polje bilo na našem vrtu, oružje letve išćupane iz plota, to smo mi ostali bez povrća. "Gdje smo došli, dragi Bože?", pitanje se samo nametnulo. Prigodom iste zabave vatrogasci su provalili u stan i uzeli šćednjak, jedini namješćaj kojega smo dobili uz stan. Šćednjak sam vratio natrag uz dosta muke i prepirke.

Takve tućnjave u Kozarevcu bi mogle poslućžiti za neki novi roman "Rat i mir". Zabave za Ivanje i Rokovo dećki iz mjesta ili okolnih sela su koristili za svoje obraćune. Najćešće su u pitanju bile djevojke koje su se rado drućžile s dećkima iz drugih mjesta a kako je u to vrijeme bila 'velika potražnja' za djevojkama jer je neoženjene muške ćeljadi bilo puno, to bi dolazilo do tućnjava između dva a ponekad i više sela. Rjeće bi to bile bitke unutar mjesta. U rat bi se umiješali i oženjeni muškarci. Više puta je svemu bio uzrok alkohol. Sebi sam dao obećanje da ću svim silama pokušati obuzdati te krvave tućnjave a poslije se sve to prirodno umirilo. S vremenom se smanjivao broj mladića, seoske zabave su postajale rjeće a sve više momaka ostaje neoženjeno. Danas je nekoliko snaha u Kozarevcu koje su došće iz drugih mjesta a mnoge djevojke su svoje životne suputnike našće u drugim sredinama. Puno je te mladosti otišlo u zemlje Zapada i nikada se nije vratilo na ognjišta djedovine.

U sjaju zalazećeg sunca stanem u vrt i svim srcem poželim da opet dođu bećari pogaziti povrće i polomiti ogradu, samo da dođu i da ih ima puno.

S oblićnjeg crkvenog tornja tri se puta oglasila sova a ljudi kaću da opet navješćuje nećiju smrt. U žićanu ogradu zaplete se zalutali istoćni vjetar, podigne nekoliko žutih jesenskih listova i zaputi se na zapad. Bože, što bih dao da ponovo vidim 'bablje ljetu', da se osladim soćnim krušćkama sa stabla na ulazu u dvorište i da pojedem, svjeću rajćicu u našem vrtu! Nostalgija teće venama!

KASNO JE LJETO, IDEMO ŽIVOTNIM PUTEM

Jesen u parku

Kasno je ljetu 1964. godine. Obavljene su sve pripreme za početak nove školske godine. Održali smo sjednice učiteljskih i razrednih vijeća, na sjednicama aktiva pripremili i donijeli planove i programe rada. Bilo je to vrijeme kada je planove, za svaki predmet, trebalo upisivati u Dnevnik rada. Naravno sve se je obavljalo rukom. Ponekad su ravnatelj ili pedagog traćžili da se i za njih napiše jedan primjerak. Trebalo je pripremiti imenike, napisati veliki broj raznih podataka o razrednom odjelu i ućenicima. Sve je to iziskivalo puno vremena i dugotraćjno rada.

Ipak, najsvećčanije je bilo prvoga dana nastave. U većini godina nastava je poćinjala 1. rujna. I toga našeg prvog radnog dana rano sam se probudio. Trebalo je prvo naloćžiti peć. Zatim je trebalo vodu donijeti s bunara u dvorištu. kako bi se ugrijala za umivanje. S vremenom smo postali ranoranioci, no ionako nisam od uzbuđenja mogao puno spavati. U jutro je bila moja smjena jer smo radili samo u jednoj ućionici. Odjeljenje trećeg i ćetvrtog razreda s počćetkom u 8 sati a odjeljenje prvog i drugog razreda u 13 sati.

Zajedno sa suprugom oćekujem prve ućenike. Dolaze u grupicama, vedri, nasmijani. Bila su to razvijena i zdrava djeca. Opaljena lica govore da su puno boravili na zraku ali ni jedan nije bio negdje na moru, nije se ovdje znalo za posebno ljetovanje. Radili su puno poljskih poslova a djevojećice trećeg i ćetvrtog razreda poznavale su sve vrtne alatke i znale besprićjekorno obavljati poslove u povrtnjaku. Kasnije sam se dobro uvjerio kako djeci nije trebalo skretati paćnju na ćistoću ućionice ili okoliša. Svakodnevno bi

uzimali metle u ruke i sve se blistalo i sjajilo. U zimi su pomagali čistačici tako da bi očistili snijeg, pomogli nositi drva i sami su vodili brigu o vatri u peći. Bila su to izuzetno vrijedna djeca, pametna i poslušna. Na njima jednostavna i uvijek čista odjeća. Kosa uredno počešljana, obuća očišćena i u vrijeme kišnih dana kada je blata bilo do koljena.

U parku šareno lišće poigrava pod nogama. Beskonačne dječje igre. U svima nama razigrana mladost.

VELIKE VRLINE DJECE

Radne navike i pristojnost krasile su djecu

Nije se moglo dogoditi da neki učenik prođe pored učitelja i ne kaže “Zdravo, nastavnice!”. Mnogi će se prisjetiti da smo te riječi “nastavnik” i “zdravo” zamijenili s “učitelju” i “dobro jutro, dobar dan, doviđenja!”. Stariji ljudi bi u susretu pozdravljali s “učo” ili “učiteljice” i to bi nam bilo jako drago. Voljeli smo te skromne i poštene ljude a oni su voljeli nas. Kada je trebalo pomoći obaviti neki veći posao u školi sve se to pomagalo bez da bi uzeli jedan dinar iako su i sami bili siromašni.

Priča o školskoj peći mogla bi stati u rubriku “Vjerovali ili ne”. Bila je okrugla i željezna, dijelom od gusa, na kamenom postolju, postavljena nešto malo više od sredine učionice prema južnoj strani. Vrata za loženje i čišćenje su bila sa strane i kada se ugrijala trebalo je dobro paziti da se ne opečeš. Svake smo godine ujesen dobivali oko 15 prostornih metara drva i oko 2 tone ugljena. Drva su se trebala ispiliti na kratko i zato je škola u Kloštru Podravskom dala napraviti svoj cirkular na trofaznu struju. Tada bi došao prijatelj Zvonimir Đuračić i uz pomoć čistačice drva bi bila ispiljena. Kasnije su djeca drva pospremala u drvnicu gdje bi stao i ugljen. Samo spremanje se vršilo s veseljem. Djeca su napravila “lanac” tako da su stala jedan do drugoga, dva snažnija učenika bi bila na početku i kraju lanca i drva bi putovala od ruke do ruke. Rijetko bi se dogodilo da bi nekome ispao komad drveta premda su neki pokušavali odjednom dodavati i nekoliko komada. Svaki bi odmor bio dodatna radost. Na moje zaprepaštenje djeca bi odmah pojurila po lopte i nastavila s veselom igrom kao da nisu prije toga dva sata dosta teško radila. Slijedio je nastavak rada i sve tako dok nisu drva bila spremljena i dvorište pometeno. U zimskim danima naša se starica peć redovito prvo dimila.

Majstor Zvonimir Zvonko Đuračić i čistačica Marija Tudić na svom redovitom jesenskom zadatku-piljenje drva za školu. Zvonko bi usput ispilio i naša drva.

Tada smo morali otvarati prozore a svi bi stali uz peć. Bilo je dobro na onoj strani tijela gdje je grijala peć a s druge strane bilo je hladno. Tako negdje do 9 sati radili smo u zimskim kaputima a zatim bi se razgorjelo naše “centralno grijanje” i da bi došli do svježeg zraka opet smo otvarali prozore. U takvim uvjetima nastajali su divni pismeni sastavci, smišljao sam teže zadatke iz matematike jer su oni u računici bili unaprijed riješeni i poznati, u opisima prirode mislim da nije bilo boljih. Tako je to radila većina, no bilo je i tada djece kojima škola baš i nije išla. No u tim početcima nije bilo djece “sa smetnjama u razvoju” ili onih s disleksijom ili disgrafijom.

Premda se nikada nismo hvalili pred drugima bilo je velikih uspjeha na natjecanjima i nagrada na natječajima. Usprkos bezbrojnih nedostataka i sa skromnim nastavnim sredstvima u lošim školskim uvjetima postizali smo rezultate kojih se ni danas ne bi postidjeli.

No vratimo se malo priči o našem tehničko-pomoćnom osoblju i nezaboravnim prijateljima Zvonimiru Đuračiću “Seljo” vozaču i kvalificiranom strojobravaru, izuzetnom čovjeku Karlu Huđeku iz Podravske Sesveta i Peri Agatiću, “malom Bosančiću” kako smo ga od milja zvali. Oni su obavljali sve tehničke poslove od jednostavnih popravaka do složenih građevinskih objekata a Zvonko je prevezio nastavnike u školu Podravske Sesvete. Za ova tri izuzetna radnika i čovjeka vežu me predivne uspomene. Nisu one toliko vezane za posao koliko na naše druženje. Radovao sam se svakom trenutku kada bi oni dolazili na posao u Kozarevac.

Zvonko je volio pripremati specijalitete za gablec i uvijek bi donosio najbolju hranu koju je našao u svojoj smočnici ili bi je usput kupio. Karlo je imao legendarnu torbu u kojoj je bio gablec, malo rakije i vina. Za njima nije zaostajao ni Pero a tada bi se pridružio i ja, odnosno moja Katica. Zvonko je pripremao hranu tako da bi prvo narezao luk, polio ga uljem, dodao sol i to je bila izvrsna salata. Za svaki gablec moralo je biti meso ili mesni specijaliteti kao što su čvarci, prezvušt, sir i sve tako redom. Bože sačuvaj da je netko odijelio svoju hranu od zajedničke. Kada bi došlo vrijeme gableca ja sam uzimao dulji odmor tako da je bilo dovoljno vremena za pravu užitak. Moje je bilo da poslužim vino ili pivo i

nikada se nije dogodilo da se netko od nas napije u Kozarevcu. Bili su to dani puni života dok se jesenski vjetar igrao žutim, zreлим lišćem u našem parku.

Vanjski zahodi s čučavcima koje su koristila djeca.

Lijepa zimska slika. Samo tri prozora do parka i spomen-ploča da je u mjestu bio Kotarski komitet KPJ i KPH.

POČETAK SEDAMDESETIH

Nastavnih sredstava nikada dosta

S prijateljima (s lijeva): Zvonko Đuračić, ja, Đuro Babić i Željko Kovačić. Zagrljaji prijatelja.

Vratimo se temi o tehničko-pomoćnom osoblju. Vječiti razgovori su bili o životnim prilikama i neprilikama, o nekom posebnom jelu ili piću. Ipak su najčešće teme su bila naša djeca koja su polako odrastala, učenici u našoj školi ili o tome kako bi se moglo poboljšati materijalno stanje na školi a time i uvjeti rada u njoj. Šumilo je prijateljstvo u dubini duše, disalo se punim plućima. Nažalost, kasnije si je Pero oduzeo život, Karlo je umro a samo sa Zvonkom teško da bih mogao ponoviti ritual naših gableca. Puno stvari su Zvonko, Karlo i Pero napravili u ovoj školi i tako pridonijeli da život bude ugodniji. Početkom 70-ih godina školstvu se ipak smiješe bolji dani. Doduše, plaće su i dalje premale, no do novaca se dolazi lakše. Tako se konačno počinju popravljati neki dijelovi školske zgrade i nabavljati nova nastavna sredstva. Druga stvar koja me muči su stalna prepiranja “uvaženih stručnjaka” oko jezika u školi. Dolazi nam “hrvatskosrpski” ili “srpskohrvatski” jezik i novosadski dogovor oko “točka” i “tačka” i slične gluposti zbog, kako kažu, ravnopravnosti jezika. Moj je osobni stav bio da će se ravnopravnost ispuniti onoga trenutka kada narodi stvore svoj povijesni pravopis i gramatiku a da se svima omogući izražavanje na materinjem jeziku. Kako za Hrvate, tako za Srbe, Slovence ili Makedonce. Nikada nisam mogao službeno zapisati, a to je lako provjeriti u starim dnevnicima, “hrvatskosrpski” jezik već samo upisivao “hrvatski jezik”. Tvrdo je tada stajalo učenje ćirilice u trećem razredu i obrada tekstova na tom pismu.

Za školsku knjižnicu bile su dovoljne dvije male police a i one su bile gotovo prazne.

U jesen 1971. godine ponovo reforma reforme i novi Nastavni plan u hrvatskom jeziku u kojem je trebalo tiskana slova obraditi do kraja prvoga polugodišta. Bilo je poteškoća jer su djeca dolazila u prvi razred s malo razvijenim govornim navikama. Te smo se godine upisali na studij razredne nastave na Pedagoškoj akademiji u Zagrebu.

Pravo bogatstvo je došlo s novim episkopom, dobili smo radio s gramofonom i pločama, dijaprojektor s filmovima gotovo za sve predmete, crno-bijeli televizor...

Uprava u centralnoj školi je vodila brigu o tome da se nabavljaju nastavna pomagala za svaku školu podjednako. Loše je bilo sa školskom knjižnicom jer nikada nije značajnije popunjena s knjigama za lekturu ili stručnom literaturom.

Početkom 70-tih, a bile su to još zlatne godine, zbog većeg broja djece na školi rade tri učitelja: U provom razredu je Katarina Bartolić, u drugom **Marica Bobonj** a kombinaciju trećeg i četvrtog vodim ja. Nastava se odvijala u tri turnusa poradi samo jedne učionice. Druga je u potpunosti devastirana. Poboljšan je izgled i školskog vrta: postavljeni su betonski stupovi i žičana ograda. S djecom smo redovito prije Svih svetih odlazili na mjesno groblje gdje je grob učitelja iz Grabrovnice Đure Žarkovića, umrlog još 1933. godine, a kako o grobu nitko nije vodio brigu djeca su na sebe preuzela obvezu očistiti korov, položiti cvijeće i zapaliti svijeće. U blizini je grob župnika Matije Požege kojega smo čistili i kitili cvijećem.

U školskoj godini 1973/74. vraćamo se u uobičajeni oblik kombiniranih odjela. Prvi i drugi razred vodi Franjo Bartolić dok u trećem i četvrtom radi Katarina Bartolić. Stanje školske zgrade, osobito krovništva je u očajnom stanju, tako da vlaga polako uništava zidove. Za predsjednika Mjesne zajednice je izabran Petar Osman, odlučan i vrijedan radnik, borac da selo ispliva iz zaostalosti pa je tako izgrađena asfaltirana cesta do Kloštra Podravskog, gradi se prvi mjesni vodovod, popravljaju izgled mjesnog groblja.

U proljeće 1975. osnovan je Aktiv žena Kozarevac a predsjednica je bila Anđelka Prepelić. I ova organizacija tijesno surađuje sa školom što u svakom slučaju ima pozitivan predznak. Žene su donirale dio sredstava za kupnju televizora u boji.

Do sada je bilo malo riječi o suradnji roditelja i škole. Redovni roditeljski sastanci, individualni posjeti roditelja školi radi informacija ili posjet učitelja u roditeljski dom, bili su osnovni oblici suradnje. Problem je bio u tome što su dobru suradnju uspostavili roditelji uspješnih učenika dok je teško bilo "dobiti" roditelje učenika kojima je trebala veća pomoć. Školska ekskurzija 1977. godine organizirana je u Jasenovac i na Kozaru.

U ožujku 1978. godine u zamjenu Katarine Bartolić dolazi **Božica Rakijašić**. Bila je to godina mnogih proslava i obilježavanja a Dan škole smo proslavili s učenicima iz Područne škole Dinjevac u Dinjevcu. U Dinjevcu su radili divni učitelji Ivanka i Stjepan Bobek i svaki susret s tim učiteljima i učenicima bila je prava poslastica.

Za predsjednicu Aktiva žena je izabrana Katica Koproščec, vrijedna i aktivna mlada žena. Uz pomoć ove organizacije, roditelja i Mjesne zajednice pokušavamo urediti park ispred škole, no život nam zagorčava Ciglana poviše škole čije slivne vode poplavljuju cijelo područje i nanose ogromne količine ilovače. Dobra je okolnost da se 15. svibnja 1979. otvara školska kuhinja a Marica Tudić, spremačica, je zadužena podijeliti hranu koja se dovozi iz Kloštra Podravskog.

Marica Tudić je dugo godina radila u školi kao čistačica i spremačica a kada se otvorila školska kuhinja ona je bila zadužena za podjelu hrane. Djeci je bila pravi prijatelj i "desna ruka" tako da su je učenici voljeli i poštovali.

Sljedeće školske godine imamo zamjenu u trećem i četvrtom razredu zbog porodijskog dopusta pa u treći i četvrti razred dolazi **Blaženka Juričić**, apsolvantica Pedagoške akademije u Zagrebu.

Godine lete k'o minute, dani brzo prolaze i evo nas već 11 godina u Kozarevcu. Ponekad dođe misao da se možda pođe dalje jer je zadani rok zbog stipendije već davno prošao. A onda se opet na sve zaboravi jer su tu naša djeca koja imaju prijatelje za igru i druženje. Hranimo svinje a jedne godine smo u tovu imali 78 grla junadi. Zarada je trebala biti ogromna no zbog hirova oko vaganja goveda u Kozarevcu stoka je kalirala i puno je zarade propalo.

KONAČNO I DRUGA UČIONICA

Konačno jedna odlična vijest. U ljeto 1979. godine pristupilo se uređenju staroga dijela zgrade gdje je uređena prostorija blagovaonice i još jedna učionica. Veliku zaslugu za ovaj vrijedan projekt imaju tajnik SIZ-a za školstvo u Đurđevcu Josip Stipović, ravnatelj Osnovne škole "Stevo Došen" Kloštar Podravski Zvonimir Dorogi, predsjednik Mjesne zajednice Kozarevac Mato Skec i moja malenkost. I ne samo da su uređene prostorije kuhinje i učionice već je na tavan zgrade, gdje nije bilo ni dasaka, stavljena mješavina šute i betona, napravljena je sveukupna rekonstrukcija električne mreže i na krovu je postavljen gromobran. Djelomično je popravljeno i krovušte a sve je radove izvelo privatno poduzeće "Međurečan" iz Kalinovca (vlasnik Vid Međurečan).

Tako je omogućeno da se nastava odvija u jednoj, dopodnevnoj smjeni, a poslijepodne je radila mala škola. 'Veliki koraci za malu školu', rekli su roditelji. I bili su u pravu. Društvena zajednica je počela voditi veću skrb o školi u Kozarevcu.

Za stanovništvo tadašnje SFR Jugoslavije zbio se veliki politički događaj jer je 4. svibnja 1980. godine umro dugogodišnji i doživotni predsjednik Josip Broz-Tito. Prethodno se liječio u Ljubljani. Pokopan je u Kući cvijeća (kako smo mi oduvijek bili sposobni izmišljati bombastične nazive kao što su Vatrene ili Snježna kraljica) u Beogradu. S djecom smo jedne godine bili u toj Kući cvijeća.

Te 1980. godine Dobrovoljno vatrogasno društvo organizira 50-godišnjicu svoga osnivanja (osnovano je 1930. godine). Povodom proslave govorio sam o radu DVD-a Kozarevac kroz proteklih 50 godina.

Sljedeće školske godine radi se u dva kombinirana odjela a na školi ima 49 učenika. Od toga broja prvi i drugi razred polazi 24 redovna polaznika a vodi ih učiteljica Katarina Bartolić. Na kraju školske godine svega tri učenika nisu uspješno završila razred.

Već dugo vremena javlja se problem igrališta. Za sve sportske aktivnosti imamo na raspolaganju samo prostor ispred škole, praktično u parku. Tu se igra nogomet, rukomet, graničari, pa čak i košarka. Atletska je natjecanja bilo lakše organizirati. I na tako malom, skučenom prostoru nastali su izvrsni sportaši.

Puno sam vremena i živaca potrošio kako da se u Kozarevcu izgradi nogometno igralište. Razmišljali smo o prostoru Ciglane, no teren je bio premali. Čak smo jedno vrijeme tražili prikladno mjesto u Zagrebačkoj

ulici. Konačno je pronađeno mjesto u Suhopoljskoj ulici gdje je prethodno pomaknuto korito rječice Kozarevčice.

Svake godine upriličimo barem jedan susret s učenicima iz Prugovca ili Dinjevca. Naravno do tamo idemo pješke, za nas mali maraton.

Pored posjeta starijim osobama učenici su sudjelovali u osposobljavanju stanovništva za neke ratne prilike (poznato NNNI, ništa nas ne smije iznenaditi.)

Konačno se pristupa postupnom poboljšanju uvjeta rada. Uređena je druga učionica a na fasadi se vidi postavljanje izolacije protiv vlage. Malo je pomoglo jer još nije uređen krov a na tu investiciju trebalo je čekati više od 25 godina.

Kada se spomene "Novi nastavni plan i program" pomišljamo na to da će se nešto mijenjati oko organizacije školstva ili unutar pojedinog nastavnog predmeta. Točno, od 1981/82. godine uvodi se zakon kojim se u prvi razred upisuju djeca s navršениh 6 godina starosti, umjesto dotadašnjih 7 godina. Puno je održano rasprava i potrošeno vremena na "za" i "protiv" a na kraju je odlučeno kako je to predložila država. Bilo je poteškoća u prvom razredu, teškoća su imali i roditelji, teže su se snalazili prvaci i a naravno da svaka novost donosi određene promjene navika i za učitelje. Djeca su slabo ovladala govorom do svoje 6. godine i zato je trebalo puno govornih vježbi. Uz to i tempo obrade slova, kako tiskanih tako i pisanih, išao je užurbano i s dosta poteškoća.

Ljutiti se na promjene u nastavi bilo bi glupo. Škola nije jednom bogomdana i određena dogmom, no kada se ona mijenja prema nekim dnevnopolitičkim idejama, a ne temeljem struke, onda je to pogubno za njen napredak. Kroz puno godina rada bilo je i puno promjena i svaka je donosila tvrdnju kako je ona najbolja. Zapravo su u Zagrebu sjedili i donosili prijedloge promjena jedni te isti ljudi. Bili su totalni poslušnici vlasti zbog toga su ostajali na svojim dobro plaćenim mjestima i kao navijeni satovi govorili su riječi koje su političari rado slušali umjesto da su se u rad uključivali mladi stručnjaci neopterećeni političkim pritiscima. Začudo da su na takvim temeljima iz škola i fakulteta izlazili naši vrhunski stručnjaci koje je poznao i cijenio svijet, samo kod nas nisu se mogli razmahati svojim idejama. Za to im je trebala volja politike i starih školskih "stručnjaka". U takvim okolnostima mladi stručnjaci i inovatori odmah poslije škole odlazile u razvijene zemlje Europe i Amerike, odlaze u svijet.

Nažalost vrijeme koje nam je došlo nije donijelo više pameti ni mudrosti. Maše se parolama pred očima razvijenog svijeta kako naša država ulaže u školstvo i priznaje stručnost. Nešto se i ulaže, no to je prema potrebama kap u moru. Dok vlada zakon novca i profita stečenog na mucu radnika i seljaka, do god se ljudske vrijednosti mjere po materijalnom bogatstvu, dok god vlada nehumani kapitalizam, hrvatski će narod tonuti u sve dublju tamu. Duboko vjerujem da će uskoro, ne političari, već taj narod upoznati vrijednosti obrazovanja i kulture a tada će doći bolji dani za Hrvatsku.

Sastanci i vježbe civilne zaštite održavani su i u školi.

Na sastanku govori mještаниn Filip Zeman, po zanimanju postolar, koji je u vrijeme Drugog svjetskog rata održavao vezu s partizanima.

Velikih promjena u godinama što dolaze, barem kada je u pitanju rad u školi, nije bilo. Djeca, učitelji, Aktiv žena i Mjesna zajednica rade na podizanju parka "88 ruža". Akcija je pokrenuta kao uspomena na predsjednika Tita. Zamislili smo da bude mali park u samom središtu mjesta, ne da obilježavamo neko osobito ideološko značenje, već smo željeli estetski urediti važan prostor. Poslije sadnje ovoga parka malo su mjesni dužnosnici uradili na proljepšanju zaokruženog prostora sa sadržajem: park ispred škole, park ispred trafostanice, park cintora, prostor ispred farofa. Treba reći da su u zadnjih nekoliko godina župnici dali asfaltirati prilazni put u dvorište a iza farofa je dječje igralište. Međutim ovdje nedostaje nogostup, otvorene su odvodne grabe sa smrdljivom vodom a do boga vapi uređenje prostora ciglane.

Uz nešto financijskih sredstava, angažiranja mještana i puno dobre volje Kozarevac bi mogao dobiti daleko ljepši izgled.

Dio školskog namještaja može se slobodno staviti u neki muzejski prostor jer nema nikoga da se u 21. stoljeću založi i natjera odgovorne na ulaganja za ljepši i bolji život djece. Često sam pitao lokalne političare što su učinili za mlade da ostanu u svojim selima, na ognjištima svojih pradjedova. Jesu li im dali prostor za gradnju kuća, jesu li pomogli pri gradnji stanova u kojima će živjeti, jesu li izgradili dječje vrtiće, koliko su spremni uložiti u infrastrukturu i komunalije a koliko u sustav školstva, crkve. Svaki od takvih "političara" ima neko opravdanje zbog nerada a zapravo svakome od njih interes je državno mjesto jer će bez njega opet biti jedno ništa.

U to sam vrijeme razmišljao o mjestu gdje bi se mogla izgraditi nova škola sa školskom sportskom dvoranom i prostorom igrališta - i nisam vidio dobro rješenje.

Školske godine 1982/83. u školi je bila republička inspekcija a savjetnik Antun Šramek u Izvješću zapisuje da u školi nedostaje sportskih terena i objekata. Zašto danas lokalna samouprava ne kupi cijeli prostor Ciglane i sačuva ga za mjesto škole. Idealan prostor i jedini u Kozarevcu koji bi mogao zadovoljiti neku bolju budućnost u Europi. Oni koji o tome odlučuju, nažalost, nemaju razumijevanja.

-Budući je ove godine nastala ekonomska kriza u cijelom svijetu, to se odrazilo i na našu zemlju. Isključena je svaka mogućnost investiranja čime se onemogućuje i bilo kakva izgradnja školske zgrade ili objekata. U vrlo teškom materijalnom položaju su se našli prosvjetni radnici u cijeloj zemlji. Osobni dohoci su mali a troškovi života sve više rastu-zapisano je u Spomenici škole.

Kako je sve to dobro poznato pa nas nikakve krize ne mogu iznenaditi. Možda ipak jako griješim jer se danas, u recesiji i velikoj krizi u koju smo opet dovedeni, otpuštaju radnici, tisuće ljudi mjesečno ostaje bez radnog mjesta, suze, bol i patnja na svakom koraku. I štrajkovi glađu. U očaju. S druge strane moćnici grade golf igrališta, vilevine koje čuvaju stražari, kupuju ogromne jahte i privatne zrakoplove. Pojedini menadžeri primaju plaću po nekoliko stotina tisuća kuna mjesečno. Pored političara vrhunske zvijezde u kulturi i sportu su oni koji ne plaćaju poreze, snimaju porno-filmove, svakodnevno pljuju po narodu i puni su skandala. Siromah radnik i seljak im je dobar samo kada daje novac i ide na glasovanje. Tako smo, eto, zagazili u 21. stoljeće, puni razočaranja, boleština, neimaštine i jada.

Nedavno sam bio u Istri gdje se u gradnju vilevina ulažu milijarde eura. Gradi se na pomorskom dobru, gradi se nekoliko metara od mora, mijenjaju se prostori obala i plaža, devastira se hrvatska obala a Vlada i vlasti šute. Mito i korupcija nevjerojatno čine nezamislive stvari. Gradnja i izgradnja zemlje mora biti, investirati se mora, razvijati turizam je potreba ali planski i u interesu Hrvatske i njenih naroda. U interesu budućih pokoljenja. Treba se zapitati što će ostati od prirodnih ljepota koje nam je sam Bog podario. Zato trebamo misliti na svako mjesto Lijepe naše.

Otužan izgled 'Parka 88 ruža'. Bez glupih ideoloških primjesa, središnje mjesto Kozarevca moglo je ostati za ukras, na ponos mještana. Još uvijek nije kasno da se prisjetimo kulture i napose zdrave prirode, te mjesta koja pružaju obilje ljepote. Svi moramo doprinijeti da nam selo bude gnijezdo u kome ćemo se svi osjećati sigurno i sretno.

KORISNI AKTIVI

Sredinom 80-ih godina postupno se uvodi novi Nastavni plan i program. Uz školske novotarije provodi se još jedna državna igra: uvodi se opisno ocjenjivanje učenika. Navodno to je potrebno jer brojčana ocjena ne iskazuje dovoljno sposobnost i interes pojedinca. Velika većina prosvjetnih djelatnika je bila da se uz opisno ocjenjivanje upisuje i brojčana ocjena, no prevladalo je mišljenje 'stručnih pametnjakovića' tako da smo se nekoliko godina zaista mučili s izmišljanjem opisa uspjeha a onda smo jednostavno pokupili šablone pa za onog učenika koji bi bio brojčano ocijenjen s 'odličan-5' imali smo već gotove obrasce i tako redom za svaku ocjenu. Takav rad oduzimao je učiteljima puno vremena i živaca. Trebalo je opisnu ocjenu upisati u imenik, zatim u Matičnu knjigu i konačno u Učeničku knjižicu. Poslije svega toga učenici bi pitali: -S koliko sam ja prošao?

Tada se ponovo domišljaju oni isti 'stručni pametnjakovići' da bi trebalo ponovo uvesti brojčano ocjenjivanje svakoga mjeseca "5, 4, 3, 2, 1" a uz takvu ocjenu se u imenik upisuje 'zabilješka o napredovanju'. "Na polugodištu i krajem školske godine daju se ocjene "odličan-5, vrlo dobar-4, dobar-3, dovoljan-2, ". Kada učenik ne zadovoljava prolaz u sljedeći razred, dobiva "nedovoljan-1". Tako je ostalo do danas s tim da se u Matične knjige i Učeničke knjižice upisuju samo brojčane ocjene. Nije to bilo jedino razdoblje u kojem su se provodile reforme a zatim njihove odredbe uskoro brisale. Jedan pametan projekt u našoj školi je bilo cjelodnevno održavanje Stručnih aktiva razredne nastave. Naime, aktivni su se održavali četiri puta godišnje i to svaki puta u drugom mjestu školskog područja. Radi lakše organizacije aktiva spajale su se po dvije područne škole. Službeni bi dio bio, recimo, od 9-13 sati a zatim se nastavilo s ručkom i druženjem. Za tu prigodu domaćini bi pripremili jelo i piće. Predavanja su bila na visokom stručnom nivou, vrlo korisna, uz opširnu raspravu sudionika, među kojima je bio i pedagog Želimir Fribec. Ponekad bi bio pozvan i vanjski suradnik. Učiteljima su dobro pripremljena predavanja donosila jako puno koristi. Dobro se sjećam da sam kao predavač trebao pročitati brdo stručne literature koju u običnom radu nikada ne bih pročitao i proučio.

Vrlo ažurno smo pratili sve promjene u osnovnoškolskom obrazovanju.

Takav aktiv smo pripremali zajedno s Područnom školom Dinjevac i uvijek smo nastojali da hranom i pićem zadovoljimo ukus svakog učitelja. Pravi zaljubljenik u aktive je bio Željko Kovačić, učitelj u Podravskim Sesvetama.

Stručni aktiv učitelja razredne nastave u Dinjevcu. Domaćini su bili učitelji Bobek iz Dinjevca i Bartolić iz Kozarevca. Među učiteljima je i pedagog Želimir Fribec.

KAPITALISTIČKO ISKUSTVO

Pa, eto, da čovjek doživi i to! Dozlogrdilo radniku trubljenje kako je kriza u cijelom svijetu a pojedinci kupuju jahte, odlaze u egzotične lovove na lavove i slonove u Afriku i Aziju, oni treći ne znaju od obijesti što sa sobom. Gledam svoju dječicu u razredu. Skromno su obučeni i obuveni, uredni i pristojni. Raduju se dolasku Ivanja ili Rokova kada mogu otići do licitara i kupiti slatkiše ili jeftinu igračku. Razgovori s roditeljima obeshrabruju: ljudi ne vide pozitivnu budućnost. Boje se za sebe i sudbinu svoje djece jer Srbija i Kosovo vriju. Svatko tumači da je u pravu i svi tumače da su drugi u krivu. U Rumunjskoj revolucija i pogubljenje vrhuške, puca željezna zavjesa u Njemačkoj a u Hrvatskoj radnicima i seljacima dozlogrdila 'ekonomska kriza' iza koje se skriva bezobrazno bogaćenje pojedinaca i grupica vlastodržaca. Ranije smo učili kako su radnici i seljaci dizali bune protiv feudalaca i kapitalista, kako su krvlju plaćane 'stare pravice' i 'neotuđena prava radnika i seljaka'. Sada, pri kraju XX. stoljeća priželjkujem i radujem se najavi štrajka. Redaju mi se slike Seljačke bune, zamišljam užarenom krunom okrunjenog Matiju Gupca, pada mi na pamet priča o Juri koji se nakon petnaest godina vraća u domovinu da bi siromašan ovdje umro. Gdje je opet Veli Jože? Što se dogodilo s pjesmama 'Padaj silo i nepravdo', što s 'Crvenim makovima' Mihovila Pavleka Miškine?

-U ime 97.000 radnika u odgoju, obrazovanju, znanosti i kulturi SR Hrvatske, Republički odbor sindikata u odgoju, obrazovanju, znanosti i kulturi Hrvatske na sjednici održanoj 18. 12. 1988. upućuje najoštrije proteste protiv zakona o privremenom ograničenju sredstava DPZ i SIZ-ova društvenih djelatnosti, kojima se i dalje drastično osiromašuje materijalna osnova rada i osobni standard radnika u društvenim djelatnostima. Usvajanje Zakona izazvat će nesagledive reperkusije, što će se negativno odraziti na ukupan društveni razvoj.

Ukoliko dođe do usvajanja Zakona, ROS će u znak protesta, organizirati GENERALNU OBUSTAVU RADA u ovim djelatnostima – kao jedinu mjeru koja mu preostaje da bi zaštitio klasne interese svojih radnika-piše Republički odbor sindikata. Jednostavnim riječima pripremamo se za štrajk o kojem smo uvijek mislili da je kapitalistički izum.

Tko će to razumjeti: radnici upravljaju, radnici vladaju a sada radnici prijete štrajkom!

Ništa neobično jer se to u povijesti nebrojeno puta dogodilo i ponovilo. Ljudska pohlepa za bogatstvom, a ono mora biti povezano s vlašću, je visoka kao nebo. Takav će grabežljivac uraditi sve moguće samo da se domogne vlasti i bogatstva. U socijalizmu je to bilo zamotano u nekakvu jednakost i ravnopravnost a u kapitalizmu, osobito ovom divljem, to se otvoreno ispoljava. Obrazovanje, znanje i kultura samo su smetnja na putu pohlepe.

Školske godine 1989/90. u škole se ponovo uvodi brojčano ocjenjivanje uz pismene zabilješke o učeniku. Predvoditelj prosvjetara bio je Sindikat "Preporod" kojemu je na čelu bio Vinko Filipović sve dok ga nisu pridobile hrvatske vlasti i danas je zaposlenik u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta. U novijoj hrvatskoj povijesti postoji Sindikat hrvatskih učitelja, Sindikat srednjih škola i još nekoliko sindikata. U Sindikatu osnovnog školstva je bio predsjednik Dalimir Kuba koji je također to mjesto iskoristio da bi otišao u HDZ i Hrvatski sabor. Najnovije optužbe vladajuće stranke (HDZ) govore da u sindikatu ima puno novaca, da su plaće funkcionara velike i da se prosvjetari obmanjuju. Ima u tome puno istine, no to je za neku drugu raspravu i knjigu. Vesna Kanižaj, predsjednica Nezavisnog sindikata zaposlenih u srednjim školama je imala zdrav pristup rješavanju strašnih problema u školstvu ali ju je vlast jednostavno slomila.

DOLAZAK VELIKIH PROMJENA

Samo nešto više od 10-ak godina prije kraja 20. stoljeća, koje će ostati zapamćeno po velikim izumima, ali i dva krvava svjetska rata u kojima su poginuli i ranjeni milijuni ljudi, porušeno je i popaljeno bezbroj sela i gradova, gdje su vladali siromaštvo i velike gospodarske krize, SFRJ si je dopustila još jedan rat. Počelo je promjenom Ustava kojim su republike dobile mogućnost veće demokracije i samostalnosti, konačno i mogućnost odcjepljenja. Slovenija je upravo to pravo iskoristila na Izvanrednom 14. kongresu Saveza komunista Jugoslavije (SKJ) i pokrenula niz inicijativa koje srpski komunisti redom odbacuju. Slovenci napuštaju Kongres i to je bilo "Pogrebno zvono za Pariju". Raspadom komunista dolazi do osnivanja nekih bivših političkih stranaka ili osnivanja sasvim novih od kojih je Hrvatska demokratska

zajednica (HDZ) u Hrvatskoj polučila velike rezultate. S predsjednikom Franjom Tuđmanom HDZ je došao na političku vlast u Saboru. Ukratko Srbi odbijaju ovakve promjene, traže ostanak u Jugoslaviji ili vlastitu samostalnost unutar Hrvatske. Novu vlast nazivaju ustaškom i traže zaštitu Srbije i JNA. U Srbiji svu vlast preuzima predsjednik Milošević i konačno dolazi do Domovinskog rata 1991. godine. O tome su napisane brojne rasprave, analize, pa i književna djela. Usporedno s razvojem demokracije rastu apetiti nacionalista i radikala, ukida se samoupravljanje a uvodi kapitalizam kojemu mnogi daju pridjev 'divlji'. Država zakonima oduzima društvenu imovinu a zatim je dijeli pojedincima ili jeftino prodaje stranim državama (među imovinom su prodane i hrvatske banke).

Mnoštvo dobrih tvornica jednostavno propada jer novi vlasnici žele samo novac, poljoprivreda je na koljenima. U krizi društvenih odnosa i u stalnoj borbi za vlast među strankama selo osiromašuje, veliki broj je neženja i rodi se mali broj djece.

Domovinski rat je odjednom stavio sve Hrvate u domovini i izvan nje na jednu stranu. Velika složnost i herojstvo doveli su do konačne pobjede 1995. godine.

TELEFON I PLIN U ŠKOLU

Početak 90-tih godina mjesto je još uvijek u općini Đurđevac dok se selo vodi kao Mjesna zajednica sa svojim projektima razvoja i vlastitim proračunom. Najviše se novaca prikupi samodoprinosom i on se troši na zajedničke potrebe. Mjesto je na taj način izgradilo vodovod na principu arteškog bunara koji ipak nije davao dovoljno vode, naročito u ljetnim mjesecima. Stoga se ponovo kod nogometnog igrališta gradi dubinski bunar od 63 metra u kojem je razina vode 40 metara i gdje se može dobiti 1200 litara kvalitetne vode u minuti.

Sljedeći projekt je telefonska centrala. Postavljanje telefonske mreže pomogao je INA-Naftaplin. Gradnja je počela u Đurđevcu a Kozarevac dobiva mjesnu centralu 2002.godine.

Početak Domovinskog rata područje je, naročito ono bilogorsko, zahvaćeno ratom. U pamćenju će ostati osvajanje vojarnje u Bjelovaru na početku 10. mjeseca 1991. s puno oružja. Po tragediji pamtimog događaj dizanja u zrak Barutane, nedaleko Bjelovara.

Da bi dobili telefon u školu i na farof sa župnikom Trkmićem išao sam u Bjelovar gdje nas na putu presreću straže. Ipak smo u PTT-u dogovorili priključak a cijena je iznosila astronomskih 2 200 njemačkih maraka. Rat bijesni svuda po Hrvatskoj.

U školskoj godini 1990/91. u proljeće Katarina Bartolić odlazi na liječenje i bolovanje a na zamjenu dolazi Miroslav Rabadija iz Kalinovca.

Tih godina u mirovinu odlazi župnik Dragutin Denčić. Župu preuzima Antun Vilko koji ubrzo odlazi u Ferdinandovac. Na župu dolazi Vladimir Trkmić. Priložima župljana i uz pomoć općine Đurđevac obnovljen je župni dvor i crkva. U to vrijeme društvene zajednica puno pomaže obnovu sakralnih objekata a svećenstvo dobiva dužno poštovanje. Za uzvrat očekuje se od crkve da pomaže u izborima za Hrvatsku demokratsku zajednicu. I u mjestu imamo lokalnu vlast HDZ-a.

Naši mladići odlaze na bojišnice širom Hrvatske. Neke se postrojbe bore u susjednoj Bosni i Hercegovini. Prva žrtva iz Kozarevca je bio Dražen Horvat. Rođen je 16. travnja 1971. Poginuo je 22. listopada 1991. u oslobađanju Banovine kod mjesta Slana. Bio je pripadnik ZNG, točnije Prve bojne 'Crne mambe', Druge gardijske brigade. Svake sam godine barem jednom s djecom posjetio grob junaka na mjesnom groblju. Kao posljedica velike tragedije otac Vinko je ubrzo umro a majka Marica se teško razboljela. Brat Ivica, jako narušenog zdravlja i živi s obitelji u Đurđevcu. Kao uspomenu na poginulog Dražena, "Crne mambe" redovito organiziraju nogometni turniri za djecu branitelja pod nazivom "Memorijalni turnir Dražen Horvat".

Grob Dražena Horvata

Počast i pozdrav Draženu Horvatu

Na zamjeni su neko vrijeme radili Jožica Šumak rodom iz Hrvatskog zagorja (Podčetrtek) i Miroslav Rabadija iz Kalinovca.

PROPADANJE SEOSKIH SREDINA

Jedan od najboljih razgovora što sam ih vodio s nekom osobom je bio s upraviteljem Župe Kozarevac Vladimirom Trkmićem. Tema je bila: "Propada li hrvatsko selo?". Rezultati istraživanja u župi te 1996. godine su pokazali potvrđan odgovor. Evo što je rekao Trkmić na pitanje što će se dogoditi s demografskom slikom župe Kozarevac za 15, 20 godina.

-Što će se dogoditi s demografskom slikom u slijedećih 15 do 20 godina? To je teško reći i teško je odgovoriti. Ako se ovako nastavi župa će se po stanovništvu prepoloviti. To znači da od sadašnjih 1.896 stanovnika spadne na kojih 900. Od 1971. do 1991. godine to se dogodilo. Pad stanovništva je bio od tadašnjih 3.600 na današnjih 1.900. Zamislite si to. Pokušajte si zamisliti koliko će još biti praznih kuća. Kozarevac je nekada imao i nastanjena brda. Tamo je danas šuma i korov. Ali, ne bi trebalo jadikovati. Valjalo bi ozbiljno prići problemu sela-rekao je V. Trkmić. Da bi se problemi rješavali, misli Trkmić, trebalo bi shvatiti da se i na selu može živjeti. Treba početi od temelja što znači ne samo govoriti kako se voli domovina nego to treba svaki čovjek i pokazati. Pri tome je kritički govorio o političarima koji dolaze u sela samo pred izbore dok su jedino crkva i škola i u malim sredinama uvijek prisutni. Trebalo bi vratiti stare zanate, razvijati seoski turizam, kvalitetno pomagati poljoprivredu. Dokazano je podacima da je u Kozarevcu između 1990. i 1995. godine rođeno 50-ero djece dok je istovremene umrlo 97 osoba. U odnosu na cijelu župu to je izgledalo ovako: 137 rođenih i 247 umrlih. Sam Kozarevac je prije 15 godina imao 198 kuća i 701 stanovnika. Danas više nema potrebe za gradnju novih kuća iako je posljednjih nekoliko godina pokazalo da mladi vole ostati na selu samo im trebaju minimalni uvjeti za život. Upravo ova godina, uzdrmana krizom i recesijom, pokazuje da se seljačkom gospodarstvu izbijaju i posljednji aduti za preživljavanje. Poticano stočarstvu gubi dah a uložena sredstva poput opakog zmaja gutaju skupi rediti i visoke kamate. Stočari se uz plač rastaju s jedinim blagom i odlaze u stečaj gdje im banke otimaju i muku, radost i ljubav stvaranu vjekovima na njihovim imanjima.

Pitanje je jednostavno: da li je hrvatski narod želio ovakav život i je li ga zaslužio?

Odgovor bi trebalo potražiti na mjesnom groblju gdje leži junak koji je svojih dvadeset godina darovao svojoj domovini i svom narodu.

Trećeg rujna 1996. godine počela je nova školska godina koja je završila 13. lipnja 1997. U prvi razred je upisano 17 učenika i to je posljednja godina s tako velikim brojem. Učenici su primili besplatne udžbenike. Prvi je razred mogao raditi po dva alternativna programa. U školi rade dvije skupine izvannastavnih aktivnosti, literarno-recitatorska i nogometna. Učenici su dali tri školske priredbe i bili su na posvećenju spomenika žrtvama 2. svjetskog rata podignutog u Opakoj Rijeci. Treći i četvrti razred imaju zajedno 18 učenika. Učenici imaju dodatnu i dopunsku nastavu.

Velika je novost izgradnja sanitarnog čvora u školi. Radovi su počeli 2. srpnja 1997. a dovršeni 6. rujna iste godine. U školi preporod na radost učitelja i učenika.

NK BUŠPAN

Prema riječima Petra Gašparca, predsjednika Osnivačke skupštine Nogometnog kluba "Bušpan" Kozarevac, klub je osnovan na osnivačkoj skupštini održanoj 16. travnja 1998. godine u prostoriji škole. Njezini članovi su bili: Petar Gašparec (predsjednik), Željko Skec (trener), Ivan Tudić (tajnik) i članovi: Ivan Karas, Vitomir Skec, Željko Poreduš, Blaž Pandur, Ivica Imbrišić, Darko Imbrišić, Mato Horvat, Drago Jančić, Željko Horvat, Drago Sabađija, Tihomir Jančić, Željko Santo, Vitomir Tišljarec, Antun Karas, Ivan Kuš, Franjo Karas, Ivan Budrović, Darko Sabađija i Tihomir Skec. Aktivno su pomagali osnutak i rad: Antun Šušen, Ivica Krapec, Petar Koproščec, Franjo Šantek, Franjo Bartolić i Mladen Horvat.

Iste se godine Bušpan natječe u 4. županijskoj ligi a kako nisu imali svoje igralište utakmice su igrali u Prugovcu. Na kraju prvoga dijela sezone zauzeli su 6. mjesto na tablici i time bili u danim okolnostima zadovoljni.

Pristupilo se planiranju i gradnji nogometnog igrališta u Suhopoljskoj ulici. Sve je to trajalo oko 4 godine da bi službeno otvorenje bilo 30. lipnja 2002. godine.

Bušpan i Prugovac odigrali 4:4

KOZAREVAC – U prošlu nedjelju je u Kozarevcu otvoreno novo nogometno igralište. Svečanosti je bio nazočan i dopredsjednik Županijskog nogometnog saveza Darko Matošić.

-Igralište smo izgradili velikim zalaganjem nekolicine ljudi u mjestu i pomoći što su nam pružili župnik u Kozarevcu i Hrvatske vode. Župnik je dopustio da se dio crkvenog zemljišta koristi za izgradnju, a Hrvatske vode su djelomično preselile rijeku tako da se je dobilo igralište dimenzija gotovo 100 puta 70 metara. Njegova je gradnja trajala nepunih pet godina i sada smo ponosni na svoje djelo-rekao je Franjo Karas, predsjednik Mjesnog odbora u Kozarevcu. Naime, u Kozarevcu je prije četiri godine osnovan nogometni klub Bušpan. U mjestu nije bilo nogometnog igrališta i stoga su sve utakmice igrali u susjednom Prugovcu. Svoju zahvalu Prugovčanima su iskazali na način da prvu utakmicu na novootvorenom igralištu odigraju upravo s njima. U lijepom i zanimljivom nadmetanju postignuto je čak osam golova. Rezultat je na kraju bio neriješen, 4:4.

NA OTVORENJU IGRALIŠTA

Štovani gosti i prijatelji, igrači, dame i gospodo!

Pozdravljam vas u ime Mjesnog odbora Kozarevac i svih naših mještana. Izuzetno mi je drago da sam danas u ulozi predsjednika Mjesnog odbora nazočan jednom značajnom događaju za malo mjesto kakav je Kozarevac, jer se zapravo događa nešto povijesno. Nikada do sada mladež ovoga kraja nije imala mjesto gdje bi se mogla okupljati i što je njima najvažnije-baviti se sportom. Po onome kako je “nogomet najvažnija sporedna stvar na svijetu” svi smo ovdje priželjkivali nogometno igralište koje bi poslužilo najmanjima da se na njemu igraju, školskoj djeci da se može držati nastava tjelesnog odgoja i dakako mladeži koja može imati i svoj nogometni klub. No, smatram da nije dovoljno da na ovim prostorima bude samo nogometno igralište. Treba urediti prostor i za druge sportske sadržaje: možemo sada planirati i odbojku, odbojku na pijesku, možda će netko poželjeti košarku ili rukomet, sada za to postoje objektivne mogućnosti i treba ih iskoristiti. Ipak ćemo u budućem radu, prvenstveno, planirati dovršenje svlačionica i potrebnih objekata uz igralište.

Kao predsjedniku ovoga mjesta dobro je znano da postoje brojne potrebe u mjestu, od onih komunalnih pa do potreba u kulturi, da su nam potrebni novi mostovi, nogostupi, školske su i crkvene potrebe, i još puno toga, no mi smo ovoga puta stavili na prvo mjesto izgradnju igrališta i taj smo projekt u Mjesnom odboru svi podržali. Možda će netko i prigovoriti zbog toga, možda će reći kako u Kozarevcu nije bilo igrališta pa su ljudi živjeli, no takvima s pravom odgovaramo-živjeli su, ali kako. Oni koji ne misle na djecu i mladost, ne misle ni na budućnost. Sretan sam da danas u Kozarevcu ostaje sve više mladih, da ovdje nalaze svoj interes i svoj kruh i zato s ponosom mogu reći da sam sretan što smo napravili baš igralište. Napravili smo ono što treba i mladima a i nama s ostalima koji ćemo pratiti i pomagati razvoj baš mladih naraštaja.

I kao predsjednik Mjesnog odbora moram prigodom ove svečanosti iskazati veliku zahvalnost svima koji su pomogli i koji su gradili, no da nije bilo razumijevanja našega župnika koji je otpustio dio crkvene zemlje i pomoći Hrvatskih voda koje su uredile rječicu teško bi bilo sve to napraviti. Zapravo zahvalnost moram uputiti i općini Kloštar Podravski na podršci i potpori, zahvalnost upućujem svim mještanima Kozarevca.

O osnivanju nogometnog kluba postoji duga priča i ja o njoj ne bih sada govorio. Mnogo će toga ostati zapisano u povijesti kluba a ja od sveg srca želim igračima i klubu da postižu lijepe rezultate za svoje zadovoljstvo i na radost svih nas.

Završiti ne mogu a da ne iskažem najveću zahvalnost Nogometnom klubu Prugovac i svim mještanima Prugovca. Tamo smo odigrali prve utakmice, na njihovom igralištu skupljali smo prve bodove i iskustvo, na njihovom igralištu su nas bodrili i hrabрили, na njihovom igralištu smo se osjećali kao na vlastitom i zato im još jednom u ime cijeloga Kozarevca i nogometnog kluba najtoplije zahvaljujem.

Svima vama koji ste došli iz drugih mjesta želim ugodan boravak u našoj sredini, a igračima i Prugovca i Kozarevca kao i onim najmladima puno sportske sreće, i danas i u njihovom budućem sportskom životu.
Predsjednik: Franjo Karas

Prijedlog prvog predsjednika Petra Gašparca je bio da klub dobije ime «Bušpan» prema staroj gradini i nekadašnjoj utvrdi. Kako Kozarevac nije nikada imao nogometni klub za ime su se lako odlučili. Nakon otvorenja igrališta, kojega je blagoslovio velečasni Mijo Lasović, “Bušpan” se nekoliko sezona natjecao u najnižoj, 4. županijskoj ligi a zatim je prešao za stupanj u viši rang, 3. županijsku ligu.

Vrijedni radnici oko kluba su uspjeli urediti svlačionice i tuš kabine, no na terenu nisu napravljeni sadržaji za druge sportove.

Zbog dobrog terena igrati se može po svakakvom vremenu zato se često organiziraju razni turniri i prijateljske utakmice. Među najznačajnije spada turnir pripadnika ratne postrojbe "Crne mambe". Tada budu i igre za djecu pripadnika-veterana ove legendarne bojne.

Darko Sabadija je bio višegodišnji predsjednik Nogometnog kluba "Bušpan" pa i za vrijeme gradnje igrališta. Pored muških sastava u Kozarevcu je bio i jedan sastav žena koji je igrao samo na nekoliko turnira. Franjo Karas, predsjednik Mjesnog odbora Kozarevac, govori na otvaranju igrališta.

Još nekoliko fotografija govori o stvaranju Nk Bušpan

Prvi predsjednik i inicijator osnivanja kluba, autor imena i osoba koja je puno napravila da se osnuje klub i napravi igralište, privatni poduzetnik Petar Gašparec s igračima nakon utakmice u Prugovcu.

Nogometni klub Bušpan ostao je sve ove godine aktivan. Međutim, nedostatak mladeži i teškoće u organizaciji, skupa oprema, veliki troškovi odigravanja utakmica i putovanja polako smanjuju rezultate i zanimanje ljudi u Kozarevcu. Teško je povjerovati da na jednu utakmicu dođe svega 20-ak gledatelja, rodbine ili prijatelja igrača. To i činjenica da u općinskom proračunu ima sve manje novaca za šport dovelo je do toga da se Bušpan jedva bori za opstanak u 3. županijskoj ligi (područje Đurđevac).

Motokros staza Karasov brijeg u Kozarevcu

Na otvaranju igrališta u Suhopoljskoj ulici bili su nazočni svećenici Nikola Benko i Mijo Lasović. Gospodin Lasović, izuzetno društvena i zabavna osoba, dopustio je da se na župnu zemlju pomakne korito rječice Kozarevčice i tako se dobio nešto veći prostor za dimenzije igrališta koje odgovaraju propisima. Stoga je ovaj upravitelj župe Kozarevac bio obožavan u Kozarevcu i kada je premješten u župu Stara Gradiška, na svoje traženje da bude bliže svom rodnom mjestu, nogometaši su mu pripremili oproštajnu utakmicu.

PRIBLIŽAVA SE KRAJ 20. STOLJEĆA

Školske godine 1997/98. upisano je u prvi razred 8 učenika, u 2. razredu je 16 učenika, 3. razred broji 8 učenika i 6 učenika polazi 4. razred. Jedna učenica je u tom razredu stalni nepolaznik. Te je godine bilo ukupno 39 učenika i to se smatralo dobrim brojem. Na kraju školske godine svi su učenici pozitivno ocijenjeni, naravno osim nepolaznice. Uvjeti rada, uvođenjem centralnog grijanja na plin, su znatno poboljšani. Doduše, pomalo žalimo za onim našim piljenjem i spremanjem drva i ugljena, no naše je sada "gospodsko" grijanje. Školska je godina završila 12. lipnja 1998. godine, tjedan dana ranije od planiranog završetka. Razlog tome leži u planiranom štrajku prosvjetnih djelatnika pa su ministar Pugelnik i Vlada predusreli značajnije posljedice. Usprkos ovih neplaniranih zbivanja svi su učenici na vrijeme ocijenjeni i primili su knjižice 29. lipnja 1998. godine. Odličnim učenicima su primili nagrade. Naša je škola te godine predstavljala Dane kruha u Novigradu Podravskom.

Gradnja sanitarnog čvora

Pokrivanje sanitarnog čvora

Školska godina 1998/99. je započela 7. rujna s tim da smo u prvi razred upisali 7 učenika, drugi broji 8 učenika, treći 16 i četvrti 9 učenika. Odjel prvog i drugog razreda vodi **Katarina Bartolić** i to **njena zadnja generacija** u radnom dijelu života. Odradila je 35 godina radnoga staža. Njeni su učenici te godine bili u prvom razredu: Silvija Đanić, Adrijana Ivanović, Neven Jančić, Natalija Martines, Nikola Ploskonka, Željko Radelić i Antun Tudić. Drugi razred su polazili: Mihael Imbrišić, Renata Imbrišić, Monika Ivanović, Ivana Kerezović, Denis Martines, Ivana Pandurić, Zdenka Paunović i Darko Podgorac. Više nije potrebno govoriti da su opet mijenjani planovi i programi i da se je kasnilo s izdavanjem udžbenika puna dva tjedna. Nikako da se spoji nekoliko godina s istim knjigama tako da bi roditelji mogli jeftinije kupiti knjige. Novim udžbenicima džepovi se pune izdavačkim kućama, puni se državni proračun jer je i za udžbenike PDV 22 posto i ni autori ne prolaze loše.

Očito primjećujemo što znači kapitalizam koji kod nas ima i pridjev "divlji". Prema nekom planu političara u Hrvatskoj treba da postoji 200 bogatih obitelji a sve drugo treba biti siromašno. Radnik, seljak, intelektualac i svi drugi, osim političara i novopečenih tajkuna, imaju zadaću raditi u tvornicama, na njivama u rudnicima i na bezbrojnim drugim poslovima za sramotno niske plaće. Doslovno se vrši izrabljivanje. Novac se skuplja u državni proračun, legalno i ilegalno se troše milijarde i država pada u sve veće dugove. Ipak, štrajkovi su mlaki, nema složnosti, ističu su nacionalni sportovi, glorificira politika, "Hrvatska ima ovo najbolje na svijetu, Hrvatska je u onome najbolja na svijetu, organiziraju se megalomanske priredbe i privlači narod samo da zaboravi svoj bijedni i ponižavajući položaj. Grade se preskupe sportske dvorane dok u manjim mjestima dvorane nemaju ni škole. Postepeno se gube stečena prava radnika od dostojne plaće do zdravstvenog osiguranja. Postepeno se uvodi pravilo: tko ima novaca taj se liječi a sirotinja na jedan specijalistički pregled ili operaciju čeka mjesecima.

Djevojka je spremna u crkvu i fotografiranje, dotjerana u bogatiju odjeću i obuću. Iz priloženog se vidi puno zdravlja i zadovoljstva, malo ukrasa i jednostavnost oblačenja. Djevojke su išle na zabave uz pratnju majki i mogle su se zabavljati do večeri. Predvečer bi još pomagale nahraniti stoku i obaviti druge poslove pa na spavanje.

Gore su težakinje u župnom vinogradu. Usprkos poslovima a najvećim dijelom je bilo kopanje vinograda, sretne i nasmijane su pozirale fotografu (pretpostavljam Tomi Inkretu jer se on bavio fotografijom). U donjem redu, u sredini, je naša čistačica Marija Tudić

Odavde su novac i bogatstvo oduvijek odlazili. Teško im je bilo svratiti i podići ovaj kraj. Nema industrije a škrta pjeskulja daje slab urod.

VJERONAUKE U ŠKOLI

Školsku godinu 1999/2000. pamtim po nekoliko značajnih događaja. Vjerojatno za sve nas je bio najvažniji podatak da je 2000-ta godina bila zadnja godina 20-tog stoljeća koje je sa sobom odnijelo bezbroj tako važnih događaja. Vrijeme je to rođenja naših roditelja i nas samih, djetinjstvo, školovanje, prve ljubavi, brak, vojska, posao...događaji koji moraju izazvati snažne emocije. Ponovo naglašavam strahote prošloga stoljeća. Bilo je to doba strašnih ratova među kojima na prvo mjesto izbijaju Prvi i Drugi svjetski rat a izazvala ih je pohlepa, mržnja, grabež. Stradali su milioni ljudi među kojima veliki broj djece a broj stradalih vojnika i na jednoj i na drugoj strani nikada se neće točno utvrditi. Govori se o stotinama milijuna. Stoljeće je to najvećih ljudskih patnji i stradanja u koncentracijskim logorima, stoljeće najgorih zakona na štetu ljudi i rasa, ljudskog dostojanstva.

Bilo je to stoljeće i velikih otkrića, razvoja nuklearne energije koja se je opet iskoristila za uništavanje (Hirošima, Nagasaki) i zastrašivanje. Bilo je to vrijeme podjele na blokove i utrke u naoružavanju. Stvaranja i propadanja cijelih država i naroda.

Usprkos siromaštva i besparice pamtim ovdje ljude koji su se znali iskreno veseliti. Prigoda za to su bili svatovi, zabave no i obično okupljanje težaka na poljoprivrednim poslovima, naročito u vinogradima. Prigoda za pjesmu i ples su bile luščane (komušanje klipova kukuruza), čehane perja, berbe vinograda i stotine drugih prigoda i mjesta. Sjećam se kako bi ljudi za lijepa vremena sjedili ispred svojih kuća, razgovarali i odmarali. Nedjelja je bila za misu a poslije podne odlazile bi obitelji i prijatelji u gorice i iskreno i srdačno se veselili

Od ove školske godine u školu je uveden vjeronauk, jedan sat tjedno. Vodi se kao izborni predmet i roditelji trebaju potpisati izjavu da pristaju da im dijete polazi te satove. Prvi vjeroučitelj u našoj školi je bio svećenik Mijo Lasović. Ostala su mi prelijepa iskustva iz toga vremena.

Bilo je to vrijeme velike pobune seljaka koji su traktorima blokirali pola Hrvatske i pod motom "Ukinimo kmetstvo" tražili bolji život. Sve je to imalo kratkoročne učinke kao posljedica svega je teži život ribara i seljaka.

PREMA 21.STOLJEĆU

ŠKOLSKA 2000/2001. GODINA

Nastava počinje 11. rujna. Prvo polugodište završava 22. prosinca, a nastava u drugom polugodištu počinje 15. siječnja 2001. Proljetni odmor za učenike traje od 11. do 22. travnja i da bi školska godina završila 15. lipnja 2001. godine. Osim jedne nepolaznice četvrtog razreda svi su drugi učenici pozitivno ocijenjeni.

Nastavu u kombiniranom odjelu prvog i drugog razreda vodi učiteljica Jasna Kovačev, dok kombinirani odjel trećeg i četvrtog razreda pripada meni. Pored redovne nastave organizirana je dopunska i dodatna nastava kroz cijelu školsku godinu. Po jedan sat tjedno održana je i izborna nastava iz vjeronauka kojega predaje časna sestra Viktorija iz Kloštar Podravskog. engleski jezik u četvrtom razredu predaje učiteljica Renata Bratanović.

Školi i nadalje nedostaje nastavnih sredstava i jedno pošteno renoviranje. Naime, krovnište škole je u očajnom stanju a fasada je ruinirana.

U ljetu je s dvorišne strane škole postavljena žičana ograda. Troškovi materijala su školski, dok su radovi obavljani kao dobrovoljni radovi mještana.

U mjestu rade Ženski pjevački zbor i Nogometni klub „Bušpan“. Za njegove potrebe je izgrađeno nogometno igralište. Školska godina je uspješno privedena kraju.

Eto nas tako u 21. stoljeću. Naslušali smo se raznih priča o “kraju svijeta”, o satovima koji “će poludjeti” o kaznama koje stižu čovječanstvu. Mirno je dočekana ponoć uz, kao i svake nove godine, puno ljubljenja i najljepših želja.

Hoćemo li zaboraviti ovakve slike?

E, pa da 20. stoljeće ispratimo s pjesmom i veseljem. Mladi su se zabavljali uz domaće sastave sviraca a oni bi imali: prvu i drugu violinu, harmoniku, bugariju, bas i mnogi od njih cimbuje. Djevojkama je bila važna kosa i tu se je polagalo puno pažnje. Bili su tu “brenajzli” koji su znali gadno spaliti kosu, zatim razni vikleri i uvijači. Sapun je bio domaći, od sala i oporka a zubi su se često prali ugljenom. Djeca su nosila suknjice od domaćeg grubog platna kojemu bi farbar u Kloštru dao malo boje.

ŠKOLSKA GODINA 2001/2002.

Učiteljica Katarina Bartolić odlazi u mirovinu nakon 35 godina provedenih u Područnoj školi Kozarevac i uglavnom radi u kombiniranom odjelu.

Školska je godina započela 10. rujna. Opet se sve ponavlja. Odjel prvog i drugog razreda preuzima Jasna Kovačev, treći i četvrti Franjo Bartolić. Organizira se dodatna i dopunska nastava, ustrojene su grupe slobodnih aktivnosti već uobičajene: literarno-recitatorska i nogometna. Vjeronauk predaje Josip Drvoderić, a engleski jezik Renata Bratanović. U školi je opet jedna nepolaznica četvrtog razreda.

Zimski odmor učenika počeo je 22. prosinca a završio 13. siječnja. Proljetni odmor je trajao od 29. ožujka do 7. travnja. Školska je godina završila 14. lipnja 2002. godine. Tijekom godine ostvareno je 175 nastavnih radnih dana. Na kraju školske godine organiziran je izlet u Krapinu i Sutinske toplice.

Te godine objavljujem članak u Školskim novinama pod naslovom “Infrastruktura malih područnih škola na minimumu”.

-Bez obzira na to kako gledali selo, moramo biti sigurni da i tu teče život, doduše u sve manjim i manjim potocima, da su i tu djeca željna znanja i tu se njeguje kultura humanih odnosa-piše u članku.

Pred očima mi je bila naša škola u koju se je tako malo investiralo. Prvenstveno na uređenje školskog prostora i okoliša, nabavu nastavnih sredstava, gradnju dječjeg igrališta.

Prema političkom i teritorijalnom ustroju Hrvatske Kozarevac je naselje u općini Kloštar Podravski koja opet pripada Koprivničko- križevačkoj županiji. To znači da je županija neposredno ispod Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa i mnoge se važne odluke donose u njoj. Svake četiri godine bira se lokalna uprava i samouprava i prije samih izbora počinju brojne predizborne aktivnosti među koje spada i postavljanje kamena temeljca za nove školske zgrade i školske sportske dvorane. Poslije izbora se zaboravlja na dana obećanja. Stoga je sve manje nade da će u Kozarevcu jednoga dana osvanuti mala i lijepa zgrada za područnu školu. S djecom uređujemo park i pokušavamo uzgojiti cvijeće i zelenilo ispred škole. U hladu lipa to nam ne uspijeva usprkos velikog truda.

Kratka priča u svezi lipa. Jedno poslijepodne sam sjedio u školskom kabinetu i radio kad odjednom dotrče djeca sva usplahirena, uplašena, izvan sebe “Učitelju ruši se lipa”. Potrčao sam u park i vidio da se jedna lipa gotovo raspolovila od račvi grana do korijena. Prijetila je rušenjem na školu. Prvo sam sklonio djecu a zatim pozvao župnika Josipa Drvoderića u namjeri da pokušamo zajedno, barem lancem, učvrstiti pukotinu. Istovremeno smo pozvali predsjednika Mjesnog odbora Franju Karasa, koji je bio rušač u šumi, i vatrogasce u Đurđevcu za pomoć. Ukratko Karas je uspio srušiti lipu bez ikakvog oštećenja škole a kada ju je građevinskim strojem povukao Ivan Posavec, neočekivano i nenajavljeno srušila se i druga lipa pokraj ove prve. Na moju veliku radost nitko u toj zbrci nije stradao. Bilo je to pravo čudo. Škola je bila sačuvana a kroz šalu s predsjednikom Karasom smo govorili da je trebalo lipu pustiti da padne na školu i danas bi imali novu.

ŠKOLSKA GODINA 2002/2003

Proljetni mraz je nanio štete u voćarstvu pa su kruške i jabuke slabije urodile. Jesen je bila lijepa. Kukuruzi su dobro rodili. Za vinograde nije bilo najpovoljnije vrijeme zbog bolesti grožđa (jaki napad botritisa) tako da su vinogradari počeli s berbom već početkom rujna. Kako su cijene pšenice niske seljaci je siju u malim količinama. Školska je godina počela 9. rujna 2002. Na sjednicama razrednih i učiteljskih vijeća, te na Stručnom aktivu razredne nastave je dogovoreno koji će se udžbenici i kojih autora koristiti u nastavi. Puno se vremena potrošilo na “rasterećenje” obveza učenika u smislu svladavanja pojmova i sadržaja u pojedinim nastavnim predmetima. Tako je Ministarstvo prosvjete i športa, na čelu s ministrom Vladimirom Strugarom, izdalo dokument pod nazivom “KURIKULARNI PRISTUP PROMJENAMA U

OSNOVNOM ŠKOLSTVU” s podnaslovom “Razrada okvirnog nastavnog plana i programa u funkciji rasterećenja učenika”.

Dokument je napravio Zavod za unapređivanje školstva u srpnju 2002. godine. Ukratko, više se govori o teorijskim pristupima nastavi i razradi nastavnih programa i pripremanju učitelja za nastavu, dok u dijelu od kojega su učitelji naviše očekivali, stvarno rasterećenje, nema praktično ni govora. Izvjesni i po mnogima nevažni dijelovi programa se trebaju obraditi ali se neće provjeravati. Tko to zna zašto su onda stavljeni. Promjenama nitko nije zadovoljan.

Kombinirane razredne odjele preuzimaju učitelji Jasna Kovačev i Franjo Bartolić. Jasna Kovačev vodi prvi i drugi razred a treći i četvrti ja. Spremačica u školi je Marica Tudić koja radi na školi već 30-ak godina no s pola radnog vremena. Uobičajeno se vodi i mala škola za djecu predškolske dobi.

Formiranjem razreda formiraju se i dodatni oblici: izvannastavne aktivnosti (literarno recitatorska skupina koju vodi Jasna Kovačev i nogometna skupina kojoj sam bio voditelj, izbornom nastavom (vjeronauk vodi župnik Josip Drvoderić), dodatnom i dopunskom nastavom. Engleski u četvrtom razredu predaje Renata Bratanović.

Kad su u pitanju školska nastavna sredstva, škola je tijekom godine dobila jedan stari i jedan novi grafoskop. I to bi uglavnom bilo sve osim što su prebojane školske ploče.

Školska je zgrada i dalje u svom uobičajenom stanju. Mjeri se i planira izmjena krovišta, mjere se zidovi za novu fasadu, razgovara se o novoj stolariji. Sve je ipak ostalo na dogovoru.

Zima je na prijelazu 2002. na 2003. godinu bila s obiljem snijega. Djeca su uživala u igrama na snijegu a o školskoj dvorani ili novoj školi nije vrijedno ni razmišljati. Selo živi uobičajenim ritmom. Više ljudi umire nego se rađa djece.

Proljeće je došlo naglo s kasnim mrazem. Bilo je suho kao i cijelo ljeto tako da je pšenica slabo rodila, nije bilo graha, podbacio je prihod povrća. U lipnju smo organizirali izlet s djecom u Hrvatsko zagorje.

Nešto se osobito nije dogodilo i na kraju školske godine svi su poslovi na vrijeme završeni. Ponavljača nije bilo.

ŠKOLSKA GODINA 2003/2004.

Prvo polugodište počinje 8. rujna 2003.godine i traje do 19. prosinca 2003.godine.

Drugo polugodište traje od 12. siječnja 2004. godine do 18. lipnja 2004. godine.

Proljetni odmor učenika je od 8. travnja do 18. travnja 2004. godine. Nastava se organizira i izvodi u 35 petodnevnih nastavnih tjedana i 175 nastavnih dana, što se utvrđuje Godišnjim planom i programom rada škole.

Odjel prvog i drugog razreda vodi učiteljica Jasna Kovačev (u međuvremenu se udala i preuzela prezime Vukres). Odjel trećeg i četvrtog razreda vodim ja. Pri školi se formiraju uobičajene grupe izvannastavnih aktivnosti (literarno-recitatorska i nogometna), za izbornu nastavu učenici su izabrali vjeronauk kojega predaje župnik Josip Drvoderić. Engleski jezik predaje Vjekoslav Čulo jer je učiteljica Renata na porodiljom dopustu.

U kolovozu su izmijenjeni prozori na učionici trećeg i četvrtog razreda, te ulazna vrata u školu. Radovi su naknadno nastavljeni i u rujnu. Postavljen je novi prozor na školskoj kuhinji, te izmijenjeni prozori na učionici prvog i drugog razreda. Planirano postavljanje nove fasade se odgađa za neko bolje vrijeme.

U župi je počela izgradnja vjeronaučne dvorane i malog igrališta za djecu jer je zemljište besplatno ustupio župnik. U mjestu i dalje postoji Nogometni klub «Bušpan» koji sada nogometne utakmice odigrava u Kozarevcu. Aktivno je i pjevačko društvo žena koje i nadalje vodi Pavao Ban.

Što se tiče zbivanja u svijetu 2003. godina je bila godina katastrofe. Pored pojave terorizma u najgorem obliku, bezbrojnih bombaša samoubojica, vrše se napadi na željeznička postojenja i zrakoplovne veze. SAD su povele pravi rati protiv terorističke organizacije El kaide i njenog vođe Osame bin Ladena i predsjednika Iraka Sadama Huseina. Bili su to krvavi ratovi s uporabom silne vojske. Na kraju su Amerikanci uhvatili Sadama Huseina, osudili ga i objesili. Gerilsko ratovanje se nastavilo i u sljedećoj godini.

Stotine tisuća mrtvih i raseljenih u potresima, poplavama, tajfunima i vrućinama, tisuće razorenih naselja, stotine otrovanih, tisuće izgorjelih hektara šuma. Posljedice su prirodnih katastrofa. Nezapamćena suša je trajala više od 7 mjeseci i u Hrvatskoj. Procjenjuje se da je suša uzrokovala štete veće od 1,4 milijarde kuna. Požari su osobito poharali Hvar, Vis, Biševo, Lastovo, no gorjelo je cijelom obalom. Krajem godine

iranski grad Bam pogodio je katastrofalan potres u kojem je oko 40.000 ljudi poginulo i oko 30.000 je ozlijeđenih. Potresi su pogodili Alžir, Meksiko i Tursku.

Strašne vrućine su u kolovozu pogodile i Europu. Temperature više od 40 Celzijevih stupnjeva su izazvale prave valove umiranja. Veliki šumski požari su pogodili mnoge krajeve svijeta. Sredinom ožujka u Hong Kongu se je pojavila, do tada nepoznata virusna zaraza pod nazivom SARS.

Izlet u Hrvatsko zagorje

Svijet je i dalje mučio AIDS, kravlje ludilo (krajem godine zabilježeni su slučajevi i u SAD-u), dogodile su se brojne eksplozije plina a 1. veljače 2004. godine svijet je šokirala eksplozija shuttlea (raketoplana) Columbia u kojem je poginulo sedam astronauta. Bilo je potonuća podmornica i brodova. Krajem 2003. godine (23. studenoga) održani su državni izbori za zastupnike Hrvatskog državnog sabora na kojima je pobijedila Hrvatska demokratska zajednica (HDZ), te je početkom 2004. izabrana nova Vlada kojoj je premijer Ivo Sanader, ujedno i predsjednik HDZ-a. Za ministra, sada nazvanog Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, izabran je nestranački član Dragan Primorac. Najavio je reformu obrazovanja.

U drugom polugodištu je došlo do promjene što se tiče predavanja likovne kulture i engleskog jezika. Likovnu kulturu (svaki drugi tjedan po 2 sata) predaje učiteljica Mihaela Lončar, dok engleski jezik predaje učiteljica iz Koprivnice, Aleksandra Dobrić. Dolazeći na posao 1. veljače je u Kozarevcu imala prometnu nesreću (zaleđena cesta) učiteljica Jasna tako da zamjenu vrši Martina Turk, no nakon tri tjedna bolovanja razredni odjel opet preuzima Jasna. Rad u školi se odvija normalno uz organiziranu dopunsku, dodatnu nastavu i izvannastavne aktivnosti.

Zima 2003/04. je bila prilično hladna ali suha. Dolaskom proljeća zaredale su kiše te je tijekom ožujka bilo velikih poplava s ogromnim štetama u poljoprivredi. Kiše su zaredale i tijekom travnja i svibnja, no u ovim krajevima poljoprivrednici su uz dosta poteškoća uspjeli obaviti proljetne radove. Od zanimljivosti treba istaknuti dolazak jednog para mladih roda. One su prvo tražile mjesto na dimnjaku farofa, ali su se odlučile napraviti novo gnijezdo na vatrogasnom tornju. Danas su stalni stanovnici s kućom na stupu kod naše kuće u Kozarevcu. Nogometni klub Bušpan je uz pomoć mještana i općina Kloštar Podravski uredio svlačionice na igralištu a pripremaju se radovi za dogradnju prostorija za DVD.

Krajem ožujka na roditeljskom sastanku je dogovoreno da se krajem školske godine organizira izlet učenika u Veliku Goricu i Hrvatsko zagorje.

Župnik župe Kozarevac, Josip Drvoderić, došao je prije dvije godine, odlazi u Ukrajinu dok za župnika dolazi Nikola Benko.

Dosadašnji župnik je izgradio vjeronaučnu dvoranu, stavio je pod krov, ugrađena je stolarija, uvedena struja i plin. Ljudima je ostao jako drag zbog sposobnosti i velike radinosti. Njegovom zaslugom je napravljeno dječje igralište pored farofa. U ljeto su morale biti srušene dvije lipe koje su se slomile na vjetru i prijetila je opasnost da se sruše na školu ili stan.

Učenička ekskurzija (izlet) organizirani su za 2. lipanj 2004. u organizaciji prijevozničkog poduzeća Molnar iz Bjelovara učenici su obišli Zračnu luku Zagreb, Lipu, spomenik i Muzej seljačkih buna u Gornjoj Stubici. Zatim je organiziran ručak u restoranu "Zelenjak" u Zelenjaku, te su se poslijepodne djeca kupala u Tuheljskim toplicama.

Ove je godine obilježen Dan škole 28. svibnja (umjesto uobičajeno 29. svibnja). Bio je to lijep sunčan dan u kojemu su djeca održala priredbu, imala športska natjecanja i športske zanimljive igre.

ŠKOLSKA GODINA 2004/2005.

Prema novom školskom kalendaru školska je godina počela 1. rujna 2004. godine. Učenici od prvog do četvrtog razreda polaze nastavu u prijepodnevnim satima, dakle nastava počinje u 8,00 sati za sve učenike. Ova je školska godina različita od prethodnih i po tome što su učenici podijeljeni u dva razredna odjela ovako: jedan odjel čine učenici prvog i četvrtog razreda (I. i IV.), a drugi odjel učenici drugog i trećeg razreda (II. i III.). Odjel s prvim i četvrtim razredom vodi učiteljica Martina Turk, jer je dosadašnja učiteljica Jasna Vukres otišla na porodiljski dopust. Drugi odjel s drugim i trećim razredom vodio sam ja. Od 7. prosinca učiteljica Martina Turk daje otkaz a vođenje odjela preuzima mlada učiteljica Marina Strahija.

Engleski jezik se sada uvodi u prve i druge razrede. Predaje ga Aleksandra Dobrić. Vjeronauk, kao izborni predmet 2 sata tjedno, predaje svećenik i župnik Nikola Benko.

Nastava je normalno privedena kraju.

Gledam fotografije nasmiješenih i sretnih lica na stotinama fotografija djece i znam da sam obavljao jedan od najhumanijih poslova na svijetu.

Često sam znao zapitati svoje kolege po profesiji, učitelje i profesore, kako im je bilo kada su došli u mirovinu, da li im nedostaje posao, razred, učenici, one svakodnevne obveze koje su imali dugi niz godina. Mnogi su mi rekli da im je isto i da osjećaju olakšanje s obzirom da se mogu opustiti, škola i djeca kao da i nisu postojali. I ja sam mislio da će tako biti. No vjerujte mi nije tako. Strašno mi nedostaje cijela atmosfera, nedostaje mi dječji smijeh, njihova nespretnost, oni sjajni odgovori pa i neznanje. Nedostaje mi sada miris ploče, ushićena lica ili suza u oku. Nedostaje mi čak i ljutnja na neposlušnost, isprika zbog nenapisane zadaće, male laži zbog nedolaska u školu. Odlazim, imam takvu privilegiju da još uvijek mogu u školu, na ovaj svoj posao, pozdravljam učenike i radostan sam kada mi se obraćaju s nekom svojom dragom dječjom pričom. Još uvijek razmišljam kako bih obradio neku temu, mislim što bi trebalo zapisati iz dugogodišnjeg iskustva.

ŠKOLSKA GODINA 2005/2006.

Nastava počinje 5. rujna 2005. godine i traje do 14. lipnja 2006. godine.

Organizira se i izvodi u 35 petodnevni nastavnih tjedana i 175 nastavnih dana, što se utvrđuje godišnjim planom i programom rada.

Zimski odmor učenika počinje 23. prosinca 2005. i traje do 15. siječnja 2006. godine.

Proljetni odmor učenika počinje 14. travnja i traje do 23. travnja 2006. godine. Ljetni odmor učenika počinje 15. lipnja 2006. godine. Odjel prvog i drugog razreda vodi učiteljica Jasna Vukres. Treći i četvrti razred pripadaju meni. Pri školi se formiraju uobičajene skupine izvannastavnih aktivnosti (literarno-recitatorska i nogometna), za izbornu nastavu učenici su izabrali vjeronauk kojega predaje župnik Nikola Benko. Engleski jezik predaje Marina Strahija od prvog do četvrtog razreda.

U rujnu, 2005. godine poduzeće Česma iz Bjelovara obnavlja pročelje, fasadu, na cijeloj školskoj zgradi. Vrijednost je oko 65.000 kuna.

U župi je izgrađena vjeronaučna dvorana i malo igralište za djecu na prostoru župnog cintora još u vrijeme župnika Josipa Drvoderića. U mjestu i dalje postoji Nogometni klub Bušpan koji nogometne utakmice igra na igralištu u Kozarevcu i natječe se u Trećoj županijskoj ligi. Kako je Pavao Ban, nakon duge i teške bolesti u proljeće 2005. godine umro, rad Pjevačkog društva žena slabo radi.

Što se tiče zbivanja u svijetu 2005./2006. godina nastavljena je nemirima. U Iraku i dalje traju krvavi sukobi a Amerikanci gube sva više vojnika i saveznika. U Njemačkoj je u lipnju počelo Svjetsko nogometno prvenstvo na koje učestvuju i igrači Hrvatske. Hrvatska se nije probila u drugi krug natjecanja.

Ministar Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa je i dalje Dragan Primorac a najavio je i počeo provoditi reformu obrazovanja pod imenom HNOS (Hrvatski nacionalni obrazovni standard).

Krajem ožujka na roditeljskom sastanku je dogovoreno da se na kraju školske godine organizira izlet učenika u Međimurje.

Prvo je zgrada dobila fasadu

Župnik župe Kozarevac je Nikola Benko. On predaje župu novom župniku Tomislavu Leskovaru iz Vinice koji je došao, kao kapelan iz Đurdevca, 11. 08. 2006. godine. Nikola Benko odlazi u župu Ferdinandovac.

Učenička ekskurzija (izlet) provedena je 9. lipanj 2005. u organizaciji Turističkog poduzeća Turist iz Čakovca. Učenici su bili u Ludbregu i Čakovcu (posjet znamenitostima) i kupali se u Čakovečkim toplicama.

Ove je godine obilježen Dan škole 26. svibnja (umjesto uobičajeno 29. svibnja). Bio je to lijep sunčan dan u kojemu su djeca išla autobusom u matičnu školu Kloštar Podravski i tamo učestvovali u djelu zajedničkog programa.

Na kraju školske godine svi su učenici uspješno završili razred a s odličnim uspjehom su prošli:

PRVI RAZRED: Imbrišić Antun, Jančić Katarina.

DRUGI RAZRED: Fusić Mirjana, Štukar Helena, Imbrišić Helena, Jovanović Kristina, Podgorac Marija.

TREĆI RAZRED: Mihaljević Valentina, Nemet Andrej.

ČETVRTI RAZRED: Horvat Ivana, Horvat Lana, Jančić Adriana, Mostovljan Antun, Ploskonka Matija, Tudić Helena.

Školska nastavna godina je završila 14. lipnja 2006. Učeničke knjižice su podijeljene 29. lipnja 2006. godine.

Prekrivanje krovšta

Da zabilježimo godišnje državne praznike i crkvene blagdane koji se obilježavaju kao neradni dani u 2006/07 školskoj godini:

08. 10. 2006. Dan neovisnosti, 01. 11. 2006. Svi sveti, 25. 12. 2006. Božić, 26. 12. 2006. Sveti Stjepan, 01. 01. 2007. Nova godina, 06. 01. 2007. Sveta tri kralja, 08. 04. 2007. Uskrs, 09. 04. 2007. Uskršnji ponedjeljak, 01. 05. 2007. Praznik rada, 07. 06. 2007. Tijelovo, 22. 06. 2007. Dan antifašističke borbe, 25. 06. 2007. Dan državnosti, 05. 08. 2007. Dan pobjede i domovinske zahvalnosti
15. 08. 2007. Velika Gospa.

Onako, usput, da kažem kako supruga i ja nismo nikada koristili godišnji odmor na način da idemo na ljetovanje, recimo, negdje na more. Ljetne praznike smo najvećim dijelom proveli u Kozarevcu i nije prošao ni jedan dan a da nisam bio u školi. Čistili smo okoliš, uvijek sam nešto popravljao, pregledavao ispravnost uređaja, polijevao cvijeće i travu. Mali dio odmora smo proveli u Križevcima ili Ferdinandovcu a puno se radilo u vinogradima u Kozarevcu i Prugovcu.

ŠKOLSKA GODINA 2006/07.

Nastava je počela 4. rujna 2006. godine. Prvo polugodište je završilo 22. prosinca 2006. Drugo polugodište počinje 15. siječnja 2007. godine i traje do 21. lipnja 2007. U prvome dijelu školske godine obilježeni su Svi sveti i djeca su imala tri slobodna dana. ,

Prije krovšta je obnovljena fasada

Nakon što je u jesen 2005. godine na školu stavljena nova fasada, u ljeto 2006. godine prišlo se popravku krovšta koje je bilo dotrajalo. Cijeli program je financirala Koprivničko-križevačka županija a sve je zajedno stajalo oko 92 000 kuna, preračunato u eure oko 13 000. Radove je obavila privatna tvrtka Konjarek iz Đurđevca. Time je riješeno najvažnije pitanje: -prokišnjavanje krovšta.

Problem je i namještaj jer "koliko je učenika toliko je i različitih stolica". Tijekom godine namještena je učionica učiteljice Jasne Vukres novim klupama, ali ne i stolicama. Namještaj u školskoj kuhinji nije mijenjan od početka rada a kako izgleda bolje da ne pišem. Nadam se doglednom rješenju. Ovako je izgledao raspored rada u školskoj godini. Dakle nastava je počela 4. rujna a u našu školu je upisano u prvi razred 7 učenika, u drugi razred 5 učenika, treći razred broji 9 i četvrti 7 učenika.

ŠTRAJK U KOJEM SU UČITELJI PREVARENI

Tijekom ovoga vremena desio se i generalni štrajk prosvjetnih djelatnika zbog niskih osobnih dohodaka i teških uvjeta rada koji je trajao od 22. 10. do 24. 10. 2006. godine. U štrajku su se našli gotovo svi prosvjetnih radnici od osnovnih škola do fakulteta. Premda je štrajk bio snažan i stabilan, sindikalni vođe su pristali na neznatno povećanje plaća u sljedećih pet godina. Bio je to sramotan dogovor s Vladom na čijem je čelu Ivo Sanader a ministar prosvjete Dragan Primorac. Štrajk je prvi puta u našoj novijoj povijesti podržan od širokog kruga ljudi. Prosvjetni radnici su ostali razočarani i opet u podređenom položaju, prevareni. Sada je to već i dokazano da se je radilo o velikoj prijevari. Naime, 2009. godine Sanader je dao ostavku, pobjegao od odgovornosti a radnicima je na plaću uveden "krizni porez" ili "harač" kako ga zove narod. Dakle plaće su smanjene a ne usklađene prema dogovoru. Toliko o plaćama koje za početnika učitelja iznose mjesečno oko 500 eura.

Učiteljica Jasna Vukres početkom rujna odlazi na porodijski dopust a umjesto nje u prvom i drugom razredu radi **Maja Pandur**, učiteljica rodnom iz Kozarevca. Tijekom godine došlo je do promjene i u župi Kozarevac. Dotadašnji župnik Nikola Benko odlazi 15. kolovoza u Ferdinandovac a na njegovo mjesto dolazi Tomislav Leskovar kojemu je ovo prva župa kao svećeniku. On predaje po dva sata tjedno vjeronauk u razrednim odjeljenjima. Isto tako iz prosvjete odlazi učiteljica engleskog jezika **Aleksandra Dobrić** a umjesto nje dolazi učiteljica iz Đurđevca **Mihaela Globan**. Prve satove u Kozarevcu je održala 1. prosinca 2006. godine.

ŠKOLSKA GODINA 2007/08.

Školska je godina počela opet vrlo rano, 1. rujna 2007. Mnogi roditelji prigovaraju tako ranom početku s obrazloženjem da je još vrijeme vruće i pogodno za ljetovanje. O ljetovanju bi se moglo puno pričati jer su ovdje materijalne prilike loše i malo djece ima mogućnost s roditeljima otići na more. Isto se događa i sa zimovanjem. Kada smo kod zime, snjegova i naših lijepih bregova, jedna je ideja dugo tinjala kod, sada pokojnog učitelja tjelesne kulture Branka Peceka, da se ovdje na Starom brijegu postavi žičana vučnica i da se omogući našoj djeci učenje skijanja za vrijeme zimskih praznika. Dvije zime smo tako organizirali skijanje i djeca su bila sretna. Nažalost na kraju nije bilo novaca da se ideja do kraja realizira. Možda jednoga dana...

Dakle lastavice i rode su se spremale put juga, puhali su topli vjetrovi, voćnjaci i vinogradi obilno rodili i počela je nova školska godina. Računam da su od 1964/65. prošle 43 godine, kao u snu. Doduše, jednu i pol godinu odnijela je vojska i dvije godine sam radio u Kloštru Podravskom a sve je drugo bio Kozarevac, kombinacija u najvećem broju godina, trećeg i četvrtog razreda.

Odjeljenje prvi i drugi razred u početku vodi **Maja Pandur** zbog porodiljinog dopusta Jasne Vukres. Od Nove godine vratila se **Jasna** i mi idemo dalje. Naravno, trećem i četvrtom razredu sam razrednik. Prvi puta u ovoj mojoj povijesti imamo slučaj da se u prvi razred upisuje samo dvoje učenika: Dorotea i Danijel. Drugi razred broji 7 učenika, treći razred 5, a četvrti 9 učenika. Vjeronauk, dva sata tjedno, predaje **Marina Barberic** a engleski jezik **Mihaela Globan**.

Vlada RH je ispunila obećanje da će svi učenici dobiti besplatne udžbenike i to je ispunila. Udžbenici su došli na vrijeme i prvoga dana nastave čekali su učenike na klupama.

Iz rada u školi važno je reći da je početkom travnja Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta organiziralo vanjsko vrednovanje učenika četvrtih i osmih razreda u cijeloj Hrvatskoj. Moji su učenici bili vrednovani u Kloštru Podravskom.

I NA KRAJU...

S godinama polako odlazi koncentracija i pamćenje. Tako se ne mogu sjetiti kako je izgledao dan 1. rujna 2008. godine. Ono što posve znam je da sam svaki prvi radni školski dan očekivao s nestrpljenjem, izvjesnim uzbuđenjem tremom. I nakon 40 godina rada.

Tako je to s koncentracijom i pamćenjem. Odlično se sjećam svojih prvih dana u prvom razredu kojega sam polazio dva puta. Desilo se to ovako: Svi su oko mene govorili da sam jako pametan i da bi trebao poći u prvi razred jednu godinu ranije od obveze. I spremila mene mama. Bio je to odlazak radosna lica, učiteljica **Fuček** mi je bila predivna osoba a školu sam doživio kao drugi dom. Bilo je to 1950. godine i na mojim leđima punih 6 godina. Onda je došao šok. Učiteljica je rekla da svi moramo u školu donijeti šibe. Strah i zaprepaštenje su bili potpuni i više nikakvo uvjeravanje nije pomoglo da su šibe zbog štapića a ne da nas učiteljica kažnjava po turu ili nam daje popularne packe. Eto riječ-dvije o packama. Ako bi učenik nešto zgriješio ili nije naučio, napisao zadaću, učitelj mu je odredio da dobije packe. Trebalo je ispružiti ruku na koju bi učitelj 'prilijepio' šibu. Tako bi se ponovilo i s drugom rukom. Ako bi dijete prevarilo onoga koji kažnjava pa povuklo ruku prije udarca znao je učitelj takvog neposlušnika primiti za vrat, presaviti preko klupe i šibom našarati tur. Eto toga sam se ja uplašio pa sam prvi razred upisao s navršениh 7 godina.

U to moje vrijeme fizičko kažnjavanje djece je bila normalna pojava. Sjećam se da sam gledao učitelja i razrednika u svom osmom razredu kako 'po turu' šestarom "praši" jednog mog suučenika uz riječi: "Dat ću ti dva iz matematike, ali ću te naprašiti jer će mi tako na duši lakše biti". I bilo je dobro. Đuro je završio razred a razredniku je bilo na duši lakše. Takva packe i po turu znale su primiti i djevojčice što je bilo dosta nezgodno jer u to moje vrijeme one su nosile suknjice. Za hlače se govorilo da to nose samo muški. Bilo je slučajeva da su neki nepopravljivi učenici unaprijed znali da će biti po turu zbog čitanja, računanja ili zadaće i zato su se 'pripremili'. Stavili bi u hlače jastučiće no nekad je to znalo završiti vrlo ružno jer bi učitelj takvom mudrijašu skinuo hlače pred cijelim razredom i izvršio kaznu.

Ono što je slijedilo još je bilo gore. Kad bi završila nastava obično bi se djevojčice požurile do kuće kažnjenog učenika i uz posebno zadovoljstvo "Aha, vaš P. je dobio batine u školi ili P. je ostao na rezancima u školi", kažnjenika bi dočekao ljutit otac i opet bi uslijedile batine. Ocu bi se pridružila i majka. Što da se hvalim svu sam tu "školu" prošao i ja. Bilo je i packi i pljuski, mama me često kažnjavala. A volio sam je više nego svoj vlastiti život. Djeci nije padalo na pamet da se za svaku sitnicu žale mnogobrojnim zaštitnicima prava djece.

Naviru sjećanja na dane školovanja u Ferdinandovcu. Imao sam 5 godina stariju sestru i kada bi ona učila i ja bih pažljivo promatrao i slušao. Brojne sam pjesmice već prije prvog razreda znao napamet, poznao sam slova i znao pročitati jednostavne riječi napisane na pločici. U prvom razredu sam pročitao prvu knjigu. Znam, zvala se "Guliverova putovanja". Kako u to vrijeme još nije bilo električne struje učilo se i čitalo pri svjetlu petrolejke. Ako bi nastava bila dopodne tada bi poslije objeda bio pastir: čuvao sam krave ili svinje u šumi ili na livadi. Često puta zajedno krave, svinje i ovce. Na usamljenoj livadi ili u šumi, tada su još šume bile otvorene za ispašu, sjeo bih pod drvo i čitao. Knjige su me odnosile u daleke svjetove mogućega i nemogućega, u igru heroja rata ili radnih pobjeda. To su znale iskoristiti životinje i same bi otišle kući ili u tuđu livadu i opet je slijedila kazna. "Heroj" bi češće odlazio na spavanje bez večere, bila je to kazna za nemar.

Sjećam se prvih cigareta koje sam popušio uz suze. Bilo je to u vrijeme kada smo se mi djeca okupljala oko susjeda Đođa. Nije mogao hodati na jednu nogu već je imao umjesto proteze prilagođenu batinu, štap i tako polako se odbacujući išao za svinjama. No on je bio strastveni pušač. Imao je domaći duhan, arnaut, a kako nije bilo papira za zaviti duhan, umjesto papira opet je bio list duhana. Tako je cijela cigareta bila poput cigare. To je bilo strašno jako i pastir Đođ bi nam ponudio da samo "malo povučemo". Ti prvi dimovi su mi izazivali suze i kašalj, ali i privikivanje na pušenje. Naravno, mama mi je branila da pušim "dok ne dorastem za vojsku", ali njeni savjeti nisu pomagali. Tada bi pušili na skrovitim mjestima, recimo u štaglju ili plevnjaku, a to je moglo tragično završiti. Zapravo od svoje 10. godine nisam prestao pušiti dok jednom nisam primijetio da to vodi katastrofi. Počeo sam pušiti i 40 cigareta dnevno, budio se u noći i pušio, u razredu nisam mogao bez pušenja pa sam zapalio cigaretu pred djecom. Jednom sam rekao: dosta!

U džepu sam nosio cigarete i upaljač ali nisam zapušio. Bilo je strašno i samo strastveni pušači znaju kako je to kada se prekida s tim porokom. Više ne pušim ali gledam kako drugi uživaju u cigaretima. Pušenje i sve drugo što sam radio u životu, radio sam silovito, često nepromišljeno. Možda mi je to porok ili posljedica nebeskog znaka vodenjaka.

Kao najgluplje razdoblje života uvijek ističem vojsku. Bio sam "gardist", pripadnik Titove garde na Topčideru u Beogradu. Nije tu bilo fizičkih poteškoća već ogroman psihički pritisak. Kada se sjetim kakve su nas sve gluposti tjerali da radimo dođe mi da vrištim. Od ustajanja "Diž, se!" do zabrane kupanja toplom vodom ili obaveznog spavanja. Kada bih dobio paket od kuće prvo ga je otvorao dežurni oficir i svojim prljavim rukama kopao po njemu. Naredbe glupih podoficira počevši od razvodnika i desetara dovodile su me do ludila. Posjet predsjednika Tita kasarni u kojoj je bilo 5000 vojnika s dvije kuhinje i blagovaone, donosio je novu muke. Daske u spavaonicama smo ribali dnom boce, kamene ploče hodnika lužinama i kiselinama a ako bi dežurni našao samo mrvu prašine na puškama, ormarićima ili krevetima slijedila je kazna požarstvom pa sve do zatvora u "Tatabani" (poznati zatvor u Beogradu). Tako sam živio kao gardist i nije mi bilo lijepo.

Razdoblje vojske služene u Beogradu u Titovoj gardi bilo je teško i dosadno!

Uspomena na dane vojske u Beogradu. Bilo je dobro što sam bio s kolegom Krupskim. Kada bi nam nedostajalo nešto od opreme problem bi lako riješili. Oni koji su bili vojnici to dobro znaju: -Snadi se, družo! Drugim riječima, ukrali bi opremu na drugom mjestu. Tako bi krađa bila nastavljena dalje i trajala vječno.

Odlazak u vojsku je bio 14. rujna 1965. a povratak 10. ožujka 1997. godine. Kod kuće je ostala supruga i mala Andreja kojoj je bilo nešto više od jedne godine života. Na odsluženje sam upućen iz Vojnog odsjeka u Đurđevcu i samo sam znao da putujem s Antunom Krupskim iz Kloštra Podravske s kojim sam polazio Učiteljsku školu u Križevcima. Bio je u paralelnom razredu i učio njemački a ja engleski.

Antun je dobio u Vojnom odsjeku Đurđevac žutu kuvertu a na njoj je pisalo "vojna pošta 1552 Beograd". Večer prije odlaska znam da sam malo slavio, malo tugovao s prijateljima tako da se poprilično popilo alkohola. Gostionica je bila kod Krapca i tu smo skoro dočekali jutro. Mamuran i teške glave ujutro sam se trebalo javiti u Đurđevac. Supruga me je željela ispratiti i mi smo išli biciklima do općinske zgrade, 16 kilometara po običnom putu. U Đurđevcu su podijeljene famozne kuverte s vojnom poštom i tu je rečeno tko s kim putuje. Krupski je preuzeo papire i mi smo iz središta Đurđevca krenuli i stigli na željeznički kolodvor. Vožnja vlakom trajala je cijelu noć i u jutro smo bili u glavnom gradu tadašnje Jugoslavije. Razvrstavanje i vožnja "TAM-om" u vojnu poštu 1552 a to je značilo na Topčider u Titovu gardu.

Malo spavanja a tada presvlačenje u vojničku odoru koja je na meni stajala kao na strašilu. Prije toga šišanje "na nulericu" i tuširanje hladnom vodom što je meni, nakon onog silnog alkohola, dobro došlo.

Kako smo izgledali nakon što smo postali “remci”, “gušteri” ili “fazani” može se zaključiti po prvom susretom s Krupskim. Idem ja po velikom krugu i zagledam svako lice ne bi li koga prepoznao. Odjednom mi se učini jedna poznata faca i kada smo već prošli mimo jedan drugoga sijeve mi u glavi da je to Krupski, Toni, kako smo ga zvali. I smijeh i šala na račun jednog i drugog. Toni je bio u istoj kasarni (vojarni) gdje i ja, samo na drugom dijelu određenom za pješadiju. Ja sam određen da učim za vezistu kod artiljerije. Drugi divizion. Topovi i minobacači.

Prvi susret sa suprugom je bio uoči 29. studenoga 1965. kada su vojnici polagali “zakletvu”. Tada je prvi puta dobivena dozvola, pismeno dopuštenje, za odlazak u grad. Smjestili smo se u hotelu “Evropa” i to je bilo prvo upoznavanje velikog grada za Katarinu ali i za mene. Naravno, o boravku u Armiji mogao bih napisati cijeli roman, no neka ovo ostane kao moje sjećanje na sredinu 60-ih godina prošloga stoljeća.

PONOVO MEĐU KOZAREVČANIMA

Po odsluženju vojnog roka punih 18 mjeseci ponovo na posao u Područnu školu “Stevo Došen” Kloštar Podravski. S vojskom više nisam imao posla jer me ni jednom nisu zvali na vježbe dok je moj Krupski redovito obnavljao i obavljao vojne zadatke tako da je dogurao do čina poručnika ili kapetana. Moj je čin bio i ostao “desetar”.

Godine ne pitaju ni za vojsku, ni za ratove a najmanje za političare i politiku. Iako sam i sam bio neko vrijeme u politici i član SKH, te član SSRNH a poslije osamostaljenja i član HSS-a, uvidio sam da politika nije za mene. Prije sam gotovo morao biti u Partiji jer se tako moglo puno toga dobroga napraviti. Kao član Općinske skupštine, Vijeća mjesnih zajednica, borio sam se i puno toga izborio za Kozarevac i ovaj dio Podravine.

Ne stidim se ni članstva u SKJ i SKH jer sam bio i ostao pobornik rada i poštenja. Premda su mi neki prigovarali, bio sam dobar prijatelj sa župnikom Denačićem, gledao sam kako “veliki komunisti” nose djecu na krštenje u župnu crkvu u Kozarevcu. Kao dječak bio sam ministrant i dobro se sjećam “zornica”. U jutro u 6 sati misa (ministriranje na latinskom), povratak kući i ponovo u školu. Vjenčali smo se u crkvi, krstili djecu. Vidio posebnu bilježnicu gdje je Denačić potajno zapisivao osobe vjenčane i krštene u crkvi jer se to nije smjelo otvoreno raditi. Mnogi od tih zapisanih bili su na visokim položajima u civilnoj ili partijskoj vlasti. Komunističku partiju sam s ogorčenjem ostavio u trenutku kada je na Kosovu u nemirima ubijena jedna djevojčica. Učinila je to srpska milicija, no s takvima u kolu ja nisam želio biti.

Kako je ponekad bilo teško natjerati lude na razmišljanje i korisna djela govori slučaj stare školske zgrade u Kloštru Podravskom. Zgrade iz doba Vojne krajine. Koliko sam se molio u Općini Kloštar Podravski da se stara škola kod crkve uredi i sačuva kao spomenik kulture. Kada sam prije 90-ih to isto tražio dobio sam obrazloženje da ne treba omladinu okupljati blizu crkve jer su tada župnici imali s djecom razne aktivnosti. Kada više nije smetala crkva smetala je zgrada jer je zaklanjala vidik na drugu ulicu. Jednostavno mnogi su željeli da ona nestane i to se dogodilo kada su djeca zapalila tu školu. Ostalo je zgarište ovijeno ljudskim neparom i jadom duše. Mogao je tu biti muzej, galerija slika, čitaonica, dječje igralište i još puno toga. Nažalost prosvjeta i kultura još su daleko od pojedinaca koji o tome mogu i moraju odlučivati.

TREBA POGLEDATI U OČI

U najljepšem sjećanju mi je ostao moj rad na uređenju naše škole, sudjelovao sam u gradnji doma, ceste, prvog vodovoda, radio da se istjeraju ciglari koji su pravili ogromne štete. Bezbroj programa stoji iza mene na različitim područjima. O njima sada govori prošlost i izgled mjesta, odnosno škole. Nikada nisam tražio ni dobio neko veće društveno priznanje. Već sam jednom rekao da su ona bila namijenjena nekim drugim osobama za neke druge “projekte” i zasluge. Kao novinar nisam podilazio podobnima već sam u svom radu želio ukazati na nepravilnosti i štete koje se čine narodu. A za takav rad nema nagrada.

Godine ostavljaju neizbrisiv trag. Počele su sve češće posjete liječnicima jer su dolazile zdravstvene tegobe. Puno je to godina, uvijek napetih živaca i pod stresom. Kada je tako onda nije daleko do šećerne bolesti, dijabetes 2, a sve to naliže na komplikacije s krvožilnim sustavom. Naglo je došla angina pectoris i više je bilo teško raditi. Svaki poremećaj rada i discipline u razredu sve sam teže podnosio a vremena su takva da se škola i učitelji sve manje cijene. Učitelj treba biti više kao čuvar djece dok su roditelji na poslu a sve manje onaj koji obrazuje i odgaja. Odgoj počinje u obitelji i to mora biti svima jasno. Kako će taj odgoj početi i dalje se razvijati ovisi prvenstveno o roditeljima i njihovom stavu prema

daljnjem životu djeteta. Pogreške u odgojnom pristupu roditelja jednake su kod bogatih koji misle da se sve može postići novcem kao i onih siromašnih koji kažu da će ionako njihovo dijete biti siromašno. Posljednjih godina mi je bilo teško u razredu. Došlo je vrijeme da se razmišlja o odlasku u mirovinu i toga sam bio potpuno svjestan. Premda sam od škole dobio suglasnost da mogu raditi do kraja školske godine i tako primiti još nekoliko plaća, zbog učenika, roditelja pa i škole moja je bila odluka da idem u mirovinu. Tako je eto završio moj aktivan rad u odgoju i obrazovanju. Otišao sam 23. veljače 2009. godine nakon što sam bio razrednik trećeg i četvrtog razreda. U mojem Rješenju o mirovini stoji da imam 43 godine radnog staža. Na moje radno mjesto je primljena mlada učiteljica

Sanela Mulalić iz Kloštar Podravskog.

U Spomenicu škole sam, između ostaloga, zapisao:

-Odlučio sam da svoje godine, mjesece i dane rada zabilježim u biografskoj knjizi Moja rijeka sjećanja, ne kako bi veličao svoj rad već kao doprinos poznavanju školstva u Kozarevcu i da zabilježim imena učenika koji su polazili ovu školu od 1964. godine. Svojim nasljednicima(cama) želim puno uspjeha u radu, želim im sreću, dobro zdravlje i neka im Bog bude na pomoć!

POPIS UČENIKA KOJI SU POLAZILI NASTAVU 1964.-2009. GODINE

Cijeli je popis sastavljen po razredima u pojedinoj školskoj godini, bez obzira na kombinacije i razredništvo.

Ako je neki učenik ponavljao razred on se sljedeće školske godine ponovo nalazi na popisu istoga razreda. Neki su učenici zbog drugih razloga napustili školovanje i oni se gube s popisa a neki su dulje ili kraće vrijeme boravili u Kozarevcu i stoga su stavljeni na popis.

Isto tako mijenjali su se učitelji ili su samo dolazili na zamjenu. U knjizi sam nastojao točno zabilježiti važne promjene. Ako su u jednoj kombinaciji školske godine zapisana dva razrednika znači da su jedno vrijeme radili jedan a dijelom drugi.

Fotografije ne prate razdoblje u kojem su učenici išli u školu već su stavljene samo kao ilustracija i uspomena na vrijeme koje nezadrživo odlazi u vječnost.

Popis nema nikakvu službenu vrijednost!

Krećemo prvoga rujna 1964. godine u 8.00 sati. Nema predstavnika Osnovne škole "Stevo Došen" Kloštar Podravski da nas predstavi roditeljima i učenicima.

Kako nam je bilo, bolje da se nikada ne sazna. Rad u školi smo "naslijedili" od **Branke i Đure Babić** koji su prešli na rad u školu Prugovac. U jutro su došli učenici trećeg i četvrtog razreda a u 13 sati oni mlađeg uzrasta.

U ovome dijelu knjige želim dati više podataka o broju učenika s ilustracijom njihovih fotografija a manje se baviti opisivanjem rada ili eventualnih poteškoća.

Školska godina 1964/65.

Prvi razred: Ivica Brajec, Katica Čizmešinkin, Franjo Domitrović, Stevo Grijanec, Ivan Fašaić, Katica Imbrišić, Zdravko Imbrišić, Petar Kolarić, Ivan Kuš, Ilonka Nemet, Ivka Pongračić, Ružica Pongračić, Ivica Posavec, Antun Recek, Branko Sabađija, Brankica Skec, Franjo Strunjak, Zlata Tišljarec, Josip Tržić, Ana Valent, Zdravko Vrekalić, Mirko Zdelar.

Razrednica: Katarina Bartolić

Drugi razred: Franjo Đurinović, Rozalija Fašaić, Ružica Fašaić, Tomo Fašaić, Mijo Ilinčić, Antun Karas, Branko Kolarić, Zdenka Lovreković, Slavica Nemet, Mato Obračević, Barica Pajska, Vlado Pandurić,

Josip Paunović, Marica Pedi, Josip Ploskonka, Katica Romaj, Josip Semren, Katica Slobodnjak, Ružica Šerepec, Ankica Škafar, Branko Škudar, Mirko Varga.

Razrednica: Katarina Bartolić

Treći razred: Marica Babić, Ilonka Čiček, Marica Domitrović, Terezija Haleuš, Mato Horvat, Branko Janči, Jela Karas, Marica Koproščec, Kata Malija, Marica Obračević, Danica Pajska, Ana Papić, Pero Recek, Nadica Sabađija, Slavica Strunjak, Branko Škudar, Ivan Šogorić, Drago Šušenj, Terezija Treščec.

Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Josip Anjuš, Ana Budrović, Josip Fašaić, Marija Ilinčić, Božica Kukučka, Franjo Kuš, Ružica Lovrenčec, Kata Mađar, Ružica Milošević, Bernarda Papić, Katica Osman, Slavica Sabađija, Vitomir Sabađija, Franjo Šantek, Danica Špoljarić, Andrija Vrekalić, Lilica Žižek, Stjepan Tišljarec.

Razrednik: Franjo Bartolić

Na fotografiji se mogu primijetiti učenici u kutama. Jedno je vrijeme Ministarstvo prosvjete tražilo da svi učenici moraju nositi plave kute. I ovdje su se mame pobrinule da se poštuje naredba, no onda su te kute nastojale što ljepše ukrasiti. Neki su učenici uporno izbjegavali kute a moje je mišljenje bilo da je to dobro. Lijepo su mi ta djeca izgledala jednoobrazno obučena. Uredna odjeća i obuća mogu biti na ponos mama i djeci. Higijena tijela i prostora bila nam je uvijek na prvom mjestu. Osim gripe i manje opasnih prelaznih bolesti nikada nije bilo težih masovnih oboljenja. Pojava uši i svraba brzo bi se riješila.

Školska godina 1965/66.

Prvi razred: Franjo Domitrović, Zlatko Fašaić, Stevo Grijanec, Marica Karas, Antun Kolarić, Ilonka Nemet, Ivan Pandurić, Tomo Pajska, Antun Recek, Josip Romaj, Franjo Sabađija, Zdravko Sabađija, Franjo Strunjak, Žarko Šušenj, Martin Tambolaš, Ružica Tandarić, Zlata Tišljarec, Ivka Tomičić, Ivica Treščec, Mira Varga.

Razrednice: Katarina Bartolić, Ljubica Kovačević

Drugi razred: Ivica Brajec, Ivan Fašaić, Mijo Ilinčić, Katica Imbrišić, Zdravko Imbrišić, Petar Kolarić, Ivan Kuš, Zdenka Lovreković, Mato Obračević, Marica Pedi, Ivka Pongračić, Ružica Pongračić, Ivica Posavec, Branko Sabađija, Brankica Skec, Josip Tržić, Ana Valent, Mirko Zdelar.

Razrednice: Ljubica Kovačević i Katarina Bartolić

U svojoj praksi održao sam veliki broj priredbi. Ranije je to obavezno bilo za Dan Republike, Dan Armije, Novu godinu (Dolazak Djeda Mraza), Dan žena, Dan škole... a znale su se umiješati i neki značajniji mjesni događaji. Crni šosevi i bijele bluže za djevojčice, te crne hlače i bijele košulje za dječake. Djeca su voljela priredbe i nikada nisam imao problema s tekstovima ili odbijanja sudjelovanja.

Treći razred: Ilonka Čiček, Marica Domitrović, Franjo Đurinović, Rozalija Fašaić, Ružica Fašaić, Tomo Fašaić, Jelica Karas, Antun Karas, Branko Kolarić, Kata Malija, Slavica Nemet, Barica Pajska, Vlado Pandurić, Josip Paunović, Josip Ploskonka, Pero Recek, Katica Romaj, Josip Semren, Katica Slobodnjak, Ružica Šerepec, Ankica Škafar, Branko Škudar, Mirko Varga.

Razrednica: Ljubica Kovačević

Četvrti razred: Ana Babić, Marica Babić, Terezija Haleuš, Mato Horvat, Branko Janči, Ružica Lovrenčec, Marica Koproščec, Danica Pajska, Nadica Sabađija, Slavica Strunjak, Branko Škudar, Ivan Šogorić, Danica Špoljarić, Drago Šušenj, Terezija Treščec.

Razrednica: Ljubica Kovačević

Školska godina 1966/67.

Prvi razred: Vinko Brajec, Đurđica Budrović, Franjo Budrović, Đurđica Čajkulić, Nada Feliks, Zdravko Golubić, Pero Grijanec, Stevo Grijanec, Mladen Horvat, Željko Horvat, Ružica Hostnjak, Drago Janći, Ivan Kukučka, Ivan Lovreković, Franjo Martines, Miljenko Pitomačan, Željko Poreduš, Ivan Sabađija, Ružica Sabađija, Zdravko Sabađija, Bernarda Semren, Bernarda Strunjak, Bernarda Strunjak II, Franjo Strunjak, Nada Tišljarec, Zlata Tišljarec, Ivka Tomičić, Mirko Varga, Zdravko Varga, Vesna Vlahović, Ankica Tržić.

Razrednice: Katarina Bartolić, Ljubica Kovačević, Katarina Bartolić

Drugi razred: Zvezdana Arvaj, Jadranka Barić, Ivica Brajec, Katica Čižmešinkin, Franjo Domitrović, Ivan Fašaić, Zlatko Fašaić, Marica Karas, Antun Kolarić, Ilonka Nemet, Tomo Pajska, Ivan Pandur, Antun Recek, Josip Romaj, Franjo Sabađija, Žarko Šušenj, Martin Tambolaš, Ružica Tandarić, Vlado Tratnjak, Ivica Treščec.

Razrednice: Katarina Bartolić i Ljubica Kovačević

Treći razred: Tomo Fašaić, Mijo Ilinčić, Katica Imbrišić, Zdravko Imbrišić, Jelica Karas, Petar Kolarić, Ivan Kuš, Zdenka Lovreković, Mato Obračević, Marica Pedi, Ivka Pongračić, Ružica Pongračić, Ivica Posavec, Branko Sabađija, Brankica Skec, Katica Slobodnjak, Josip Tržić, Ana Valent, Mirko Varga, Mirko Zdelar.

Razrednici: Amalija (Ljubica) Kovačević, Franjo Bartolić

Četvrti razred: Ilonka Čičak, Franjo Đurinović, Rozalija Fašaić, Ružica Fašaić, Antun Karas, Branko Kolarić, Kata Malija, Slavica Nemet, Barica Pajska, Vlado Pandurić, Josip Paunović, Josip Ploskonka, Pero Recek, Katica Romaj, Josip Semren, Ružica Šerepec, Ankica Škafar, Branko Škudar, Danica Špoljarić.

Razrednici: Amalija (Ljubica) Kovačević, Franjo Bartolić

Školska godina 1967/68.

Prvi razred: Jadranka Brajec, Đurđica Čajkulić, Marica Derežić, Josip Đurinović, Darko Feliks, Petar Gašparec, Stanislav Glonek, Pero Grijanec, Stevo Grijanec, Mirjana Halapa, Ivica Lovreković, Rozalija Mađar, Franjo Martines, Marica Mostovljan, Ružica Nemet, Marica Poreduš, Zdravko Sabađija, Ivka Špoljarić, Zdenka Tudić, Zdravko Varga, Lila Žižek, Nada Tišljarec.

Razrednica: Katarina Bartolić

Drugi razred: Vinko Brajec, Đurđica Budrović, Franjo Budrović, Ivica Derežić, Franjo Domitrović, Zlatko Fašaić, Nada Feliks, Zdravko Golubić, Mladen Horvat, Željko Horvat, Ružica Hostnjak, Drago Janći, Ivan Kukučka, Miljenko Pitomačan, Željko Poreduš, Franjo Sabađija, Ivan Sabađija, Ružica Sabađija, Bernarda Semren, Bernarda Strunjak, Bernarda Strunjak II, Franjo Strunjak, Zlata Tišljarec, Ivka Tomičić, Mirica Varga, Vesna Vlahović, Ankica Tržić.

Razrednica: Katarina Bartolić

Treći razred: Zvezdana Arvaj, Ivan Fašaić, Mijo Ilinčić, Marica Karas, Antun Kolarić, Petar Kolarić, Zdenka Lovreković, Mato Obračević, Ilonka Nemet, Ivan Pandurić, Josip Romaj, Branko Sabađija, Žarko Šušenj, Martin Tambolaš, Ružica Tandarić, Vlado Tratnjak, Ivica Treščec, Mirko Varga.

Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Tomo Fašaić, Katica Imbrišić, Zdravko Imbrišić, Ivan Kuš, Ivka Pongračić, Ružica Pongračić, Ivica Posavec, Josip Semren, Brankica Skec, Katica Slobodnjak, Josip Tržić, Ana Valent, Mirko Zdelar.

Razrednik: Franjo Bartolić

Školska godina 1968/69.

Prvi razred: Blažica Budrović, Marica Derežić, Andrija Domitrović, Ivan Đurinović, Pero Grijanec, Ivan Horvat, Ivan Hostnjak, Mirko Karas, Marica Kolarić, Ružica Lončarić, Franjo Martines, Ivanka Nasipak, Marija Pongračić, Željko Skec, Željko Škudar, Nada Tišljarec, Marijanka Tomičić, Marija Tržić, Božica Valent.

Razrednici: Katarina Bartolić, Franjo Bartolić

Drugi razred: Jadranka Brajec, Branko Burek, Đurđica Čajkulić, Josip Đurinović, Darko Feliks, Petar Gašparec, Stanislav Glonek, Mirjana Halapa, Ivica Lovreković, Rozalija Mađar, Marica Mostovljan, Ružica Nemet, Marica Poreduš, Zdravko Sabadija, Ivka Špoljarić, Zdenka Tudić, Zdravko Varga, Lila Žižek, Nada Tišljarec.

Razrednica: Katarina Bartolić

Treći razred: Vinko Brajec, Ivica Brajec, Đurđica Budrović, Franjo Budrović, Franjo Domitrović, Zlatko Fašaić, Nada Feliks, Zdravko Golubić, Mladen Horvat, Željko Horvat, Ružica Hostnjak, Drago Jančić, Ivan Kukučka, Tomo Pajska, Miljenko Pitomačan, Željko Poreduš, Josip Romaj, Ružica Sabadija, Ivan Sabadija, Franjo Sabadija, Bernarda Semren, Bernarda Strunjak, Bernarda Strunjak II, Franjo Strunjak, Žarko Šušenj, Zlata Tišljarec, Ivka Tomičić, Ankica Tržić, Mirica Varga, Vesna Vlahović.

Razrednica: Katarina Bartolić

Četvrti razred: Ivan Fašaić, Mijo Ilinčić, Marica Karas, Antun Kolarić, Petar Kolarić, Zdenka Lovreković, Ilonka Nemet, Ivan Pandurić, Branko Sabadija, Ružica Tandarić, Martin Tambolaš, Vlado Tratnjak, Ivica Trešćec, Mirko Varga.

Razrednik: Franjo Bartolić

Titova štafeta-Velika priredba povodom odlaska Štafete početkom svibnja. Štafetu pionira i omladine Jugoslavije Tito bi primio 25. svibnja u Beogradu kada se slavio njegov rođendan kao simbol na Drvar 25. 05. 1944. i na Konjičev skok-ratnu operaciju u kojoj su Nijemci pokušali uhvati Tita.

Školska godina 1969/70.

Prvi razred: Ankica Bertalan, Marica Budrović, Marica Cvrtila, Marica Derežić, Andrija Domitrović, Branko Đurinović, Zdenka Felis, Josip Grijanec, Katica Grubić, Zlatko Imbrišić, Ivan Karas, Mirko Karas, Nena Krapec, Slavica Mađar, Franjo Martines, Ružica Martines, Ivanka Milošević, Ružica Mostovljan, Nada Nemet, Đurđica Pajska, Ivan Ploskonka, Blaženka Sabadija, Slavica Sabadija, Željko Santo, Zdravko Šantek, Marica Škudar, Mira Tržić.

Razrednice: Katarina Bartolić, Josipa Šumak

Drugi razred: Blažica Budrović, Ivan Đurinović, Stanislav Glonek, Pero Grijanec, Mirjana Halapa, Ivan Horvat, Ivan Hostnjak, Marica Kolarić, Ružica Lončarić, Ivanka Nasipak, Marija Pongračić, Željko Skec, Željko Škudar, Nada Tišljarec, Marijanka Tomičić, Marija Tržić, Božica Valent.

Razrednici: Katarina Bartolić, Josipa Šumak

Treći razred: Jadranka Brajec, Ivica Brajec, Đurđica Čajkulić, Franjo Domitrović, Josip Đurinović, Zlatko Fašaić, Darko Feliks, Petar Gašparec, Ivica Lovreković, Rozalija Mađar, Marica Mostovljan, Ružica Nemet, Marica Poreduš, Zdravko Sabadija, Ivka Špoljarić, Franjo Štrunjak, Zlata Tišljarec, Zdenka Tudić, Zdravko Varga, Lila Žižek.

Razrednici: Franjo Bartolić, Josipa Šumak

Četvrti razred: Vinko Brajec, Đurđica Budrović, Franjo Budrović, Nada Feliks, Zdravko Golubić, Željko Horvat, Ružica Hostnjak, Drago Jančić, Ivan Kukučka, Tomo Pajska, Željko Poreduš, Josip Romaj, Franjo Sabadija, Ivan Sabadija, Ružica Sabadija, Bernarda Strunjak, Bernarda Strunjak II, Žarko Šušenj, Ivka Tomičić, Ankica Tržić, Mirica Varga, Vesna Vlahović.

Razrednik: Franjo Bartolić

Školska godina 1970/71.

Prvi razred: Anđelka Budrović, Zlatko Budrović, Branko Đurinović, Josip Grijanec, Katica Grubić, Vesna Mađar, Franjo Martines, Ružica Martines, Franjo Nemet, Mirko Pajska, Zdenko Paunović, Slavica Sabađija, Štefanija Sel, Marica Škudar, Marijan Štrunjak, Miroslav Šušenj, Đuro Tržić, Vesna Tudić, Ivan Varga, Ivan Veličan.

Razrednik: Franjo Bartolić

Drugi razred: Ankica Bertalan, Marica Budrović, Marica Cvrtila, Andrija Domitrović, Zdenka Felis, Zlatko Imbrišić, Ivan Karas, Mirko Karas, Nena Krapec, Slavica Mađar, Ivanka Milošević, Ružica Mostovljan, Nada Nemet, Đurđica Pajska, Ivan Ploskonka, Blaženka Sabađija, Željko Santo, Zdravko Šantek, Mira Tržić, Božica Valent.

Razrednici: Katarina Bartolić, Franjo Bartolić

Treći razred: Blažica Budrović, Đurđica Čajkulić, Ivan Đurinović, Stanislav Glonek, Pero Grijanec, Mirjana Halapa, Ivan Horvat, Ivan Hostnjak, Marica Kolarić, Ivanka Nasipak, Marija Pongračić, Zdravko Sabađija, Željko Skec, Franjo Štrunjak, Željko Škudar, Nada Tišljarec, Marijanka Tomičić, Marija Tržić, Zdravko Varga.

Razrednice: Katarina Bartolić, Josipa Šumak

Četvrti razred: Jadranka Brajec, Josip Đurinović, Zlatko Fašaić, Darko Feliks, Petar Gašparec, Ivica Lovreković, Rozalija Mađar, Marica Mostovljan, Ružica Nemet, Marica Poreduš, Ružica Sabađija, Ivka Špoljarić, Zdenka Tudić, Zdravko Varga, Lilica Žižek, Zlata Tišljarec.

Razrednici: Franjo Bartolić, Katarina Bartolić

Školska godina 1771/72.

Prvi razred: Željko Domitrović, Josip Grijanec, Josip Ilinčić, Ružica Kolarić, Đurđica Kovačić, Mirko Lovreković, Franjo Martines, Ružica Martines, Mirko Pajska, Mladen Pavić, Božica Romaj, Drago Sabađija, Marica Škudar, Marija Štukar, Marijan Štukar, Marijana Tišljarec, Ivan Tudić, Marica Turek, Ivan Veličan.

Razrednici: Zdravka Hodić, Franjo Bartolić

Plesna skupina

Drugi razred: Anđelka Budrović, Zlatko Budrović, Branko Đurinović, Katica Grubić, Mirko Karas, Vesna Mađar, Franjo Nemet, Zdenko Paunović, Slavica Sabađija, Štefanija Sel, Marijan Štrunjak, Miroslav Šušenj, Đuro Tržić, Vesna Tudić, Ivan Varga.

Razrednici: Franjo Bartolić, Zdravka Hodić

Treći razred: Ankica Bertalan, Marica Budrović, Marica Cvrtila, Đurđica Čajkulić, Andrija Domitrović, Zdenka Feliks, Stanislav Glonek, Pero Grijanec, Mirjana Halapa, Zlatko Imbrišić, Ivan Karas, Nenica Krapec, Slavica Mađar, Ivanka Milošević, Ružica Mostovljan, Nada Nemet, Đurđica Pajska, Ivan Ploskonka, Blaženka Sabađija, Željko Santo, Zdravko Šantek, Franjo Štrunjak, Mira Tržić, Božica Valent, Zdravko Varga.

Razrednici: Franjo Bartolić, Zdravka Hodić

Četvrti razred: Blažica Budrović, Đurđica Čajkulić, Ivan Đurinović, Stanislav Glonek, Pero Grijanec, Mirjana Halapa, Ivan Horvat, Ivan Hostnjak, Marica Kolarić, Ružica, Ivanka Nasipak, Marija Pongračić, Zdravko Sabađija, Željko Skec, Franjo Štrunjak, Željko Škudar, Nada Tišljarec, Marijanka Tomičić, Marija Tržić, Zdravko Varga.

Razrednici: Katarina Bartolić, Josipa Šumak

Školska godina 1972/73.

Prvi razred: Andreja Bartolić, Marijana Budrović, Marijanka Đanić, Božidar Đanić, Elizabeta Inkret, Snježana Jovanović, Katica Karas, Josip Karas, Ružica Kolarić, Ilonka Mađar, Josip Martines, Blaženka Mihaljević, Ljiljana Skec, Marijan Skec, Vitomir Skec, Vitomir Tišljarec, Marica Turek, Josip Veličan, Marica Zdelar, Ivan Žižek.

Razrednici: Franjo Bartolić, Katarina Bartolić, Marija Bobonj.

Drugi razred: Željko Domitrović, Josip Grijanec, Josip Ilinčić, Đurđica Kovačić, Mirko Lovreković, Franjo Martines, Ružica Martines, Mirko Pajska, Mladen Pavić, Božica Romaj, Drago Sabađija, Marica Škudar, Marija Štukar, Marijan Štukar, Marijana Tišljarec, Ivan Tudić, Ivan Varga, Ivan Veličan.

Razrednici: Franjo Bartolić, Katarina Bartolić, Marija Bobonj.

Treći razred: Anđelka Budrović, Zlatko Budrović, Branko Đurinović, Katica Grubić, Mirko Karas, Vesna Mađar, Franjo Nemet, Zdenko Paunović, Slavica Sabađija, Štefanija Sel, Marijan Štrunjak, Miroslav Šušenj, Đuro Tržić, Vesna Tudić, Ivan Varga.

Razrednici: Franjo Bartolić, Zdravka Hodić

Četvrti razred: Ankica Bertalan, Marica Budrović, Marica Cvrtila, Đurđica Čajkulić, Andrija Domitrović, Zdenka Feliks, Stanislav Glonek, Mirjana Halapa, Zlatko Imbrišić, Ivan Karas, Nenica Krapec, Slavica Mađar, Ivanka Milošević, Ružica Mostovljan, Nada Nemet, Đurđica Pajska, Ivan Ploskonka, Blaženka Sabađija, Željko Santo, Zdravko Šantek, Mira Tržić, Božica Valent, Zdravko Varga.

Razrednica: Marica Bobonj

Školska godina 1973/74.

Prvi razred: Ružica Budrović, Božidar Đanić, Marijanka Đanić, Vlado Fašaić, Marijanka Haleuš, Ivan Imbrišić, Tomislav Kolar, Jadranka Kolarić, Ivan Martines, Božica Martines, Miljenka Nemet, Bernarda Mostovljan, Nada Pavliš, Nada Romaj, Marica Kolarić, Dragutin Štrunjak, Zdravko Štukar, Ankica Tomičić, Ivan Tomičić.

Razrednik: Franjo Bartolić

Drugi razred: Andreja Bartolić, Marijana Budrović, Ivanka Golubić, Elizabeta Inkret, Snježana Jovanović, Katica Karas, Josip Karas, Ružica Kolarić, Ilonka Mađar, Josip Martines, Blaženka Mihaljević, Ljiljana Skec, Marijan Skec, Vitomir Skec, Vitomir Tišljarec, Marica Turek, Josip Veličan, Marica Zdelar, Ivan Žižek.

Razrednik: Franjo Bartolić

Treći razred: Željko Domitrović, Josip Grijanec, Josip Ilinčić, Đurđica Kovačić, Mirko Lovreković, Franjo Martines, Ružica Martines, Mirko Pajska, Mladen Pavić, Božica Romaj, Drago Sabađija, Marica Škudar, Marija Štukar, Marijan Štukar, Marijana Tišljarec, Ivan Tudić, Ivan Varga, Ivan Veličan.

Razrednica: Katarina Bartolić

Četvrti razred: Anđelka Budrović, Zlatko Budrović, Đurđica Čajkulić, Branko Đurinović, Katica Grubić, Vesna Mađar, Franjo Nemet, Zdenko Paunović, Slavica Sabađija, Štefanija Sel, Marijan Štrunjak, Miroslav Šušenj, Đuro Tržić, Vesna Tudić.

Razrednica: Katarina Bartolić.

Školska godina 1974/75.

Prvi razred: Marica Budrović, Ivica Budrović, Marijana Dent, Vesna Derežić, Mato Ilinčić, Jadranka Kolarić, Ivica Krapec, Ivan Martines, Zdravko Nemet, Spomenka Prepelić, Zdenka Santo, Antun Skec, Ankica Strunjak, Dražen Tudić, Stevo Veličan.

Razrednik: Franjo Bartolić

Drugi razred: Ružica Budrović, Božidar Đanić, Marijanka Đanić, Vlado Fašaić, Marijanka Haleuš, Ivan Imbrišić, Tomislav Kolar, Božica Martinković, Bernarda Mostovljan, Miljenko Nemet, Nada Pavliš, Nada Romaj, Marica Špoljarić, Dragutin Štrunjak, Zdravko Štucar.

Razrednik: Franjo Bartolić

Treći razred: Andreja Bartolić, Marijana Budrović, Ivanka Golubić, Elizabeta Inkret, Snježana Jovanović, Katica Karas, Josip Karas, Ružica Kolarić, Ilonka Mađar, Josip Martines, Blaženka Mihaljević, Ljiljana Skec, Marijan Skec, Vitomir Skec, Vitomir Tišljarec, Marica Turek, Josip Veličan, Marica Zdelar, Ivan Žižek.

Razrednica: Katarina Bartolić

Četvrti razred: Željko Domitrović, Josip Ilinčić, Đurđica Kovačić, Mirko Lovreković, Ružica Martines, Mirko Pajska, Mladen Pavić, Božica Romaj, Drago Sabađija, Marica Škudar, Marija Štucar, Marijan Štucar, Marijana Tišljarec, Ivan Tudić, Ivan Varga, Ivan Veličan.

Razrednica: Katarina Bartolić

Prošlo je, dakle, punih 10 godina našega rada. Broj se djece za upis u školu smanjuje a tome treba tražiti uzrok u odlasku velikog broja ljudi na rad u Njemačku. Iseljavanja se vrše i prema većim mjestima unutar Hrvatske. Poljoprivreda sve više gubi svoje značenje. Školi najviše nedostaje prikladan prostor, sanitarni čvor i nadasve igrališta. Stalno se govori o gradnji nove škole, realno od toga ništa.

Najteže je bilo bez sanitarnog čvora. Učenici su koristili vanjski zahod gdje su bili postavljeni čučavci bez tekuće vode i vrata koja bi se mogla kulturno zatvoriti. Najteže je bilo za vrijeme hladnoća kada bi se sve to zamrznuo. Na školu su dolazile najrazličitije inspekcije samo ni jedna nije zbog higijenskih problema predložila zabranu nastave. Vjerujem da bi se u tom slučaju brzo pronašla sredstva u svrhu poboljšanja rada.

Školska godina 1975/76.

Djed Mraz-učenici su dobivali darove pred Novu godinu. Obično bi to bili bomboni i manje slastice jer za kupnju nije bilo novaca. Nešto je ipak ostalo od samodoprinosna mještana tako da su se i naša djeca mogla radovati. Došao bi Djed Mraz a mi smo mu pripremili priredbu i lijepo ga dočekali. Ovdje je Djed Mraz Vinko Budrović a pored njega je Franjo Imbrišić, naš veliki školski dobrotvor i prijatelj.

Prvi razred: Tihomir Bartolić, Ljubica Bertalan, Snježana Čajkulić, Vesna Derežić, Željko Derežić, Zdravko Đanić, Željko Đanić, Darko Imbrišić, Josip Ivanović, Vesna Kolar, Jelica Martines, Franjo Mostovljan, Sanja Sabađija, Darko Sabađija, Ivan Sabađija, Blaženka Škudar, Mladen Šostarec, Ivica Vedriš, Katica Zdelar.

Razrednik: Franjo Bartolić

Drugi razred: Marica Budrović, Ivica Budrović, Marijana Dent, Vesna Derežić, Mato Ilinčić, Jadranka Kolarić, Ivica Krapec, Ivan Martines, Zdravko Nemet, Spomenka Prepelić, Zdenka Santo, Antun Skec, Ankica Strunjak, Dražen Tudić, Stevo Veličan.

Razrednik: Franjo Bartolić

Treći razred: Ružica Budrović, Božidar Đanić, Marijanka Đanić, Vlado Fašaić, Marijanka Haleuš, Ivan Imbrišić, Tomislav Kolar, Božica Martinković, Bernarda Mostovljan, Miljenko Nemet, Nada Pavliš, Nada Romaj, Marica Špoljarić, Dragutin Štrunjak, Zdravko Štucar.

Četvrti razred: Andreja Bartolić, Marijana Budrović, Elizabeta Inkret, Katica Karas, Josip Karas, Ilonka Mađar, Josip Martines, Blaženka Mihaljević, Ljiljana Skec, Marijan Skec, Vitomir Skec, Vitomir Tišljarec, Josip Veličan, Marica Zdelar, Ivan Žižek.

Razrednici: Amalija (Ljubica) Kovačević, Franjo Bartolić

Školska godina 1976/77.

Prvi razred: Ivica Apatić, Zdravko Đanić, Veljko Fusić, Tihomir Janći, Zvezdna Janković, Petar Karas, Ružica Kiseljak, Jelica Martines, Branko Milošević, Dominik Prepelić, Ivan Sabađija, Tihomir Skec, Đurđica Tržić.

Razrednik: Franjo Bartolić

Drugi razred: Tihomir Bartolić, Ljubica Bertalan, Snježana Čajkulić, Vesna Derežić, Željko Derežić, Željko Đanić, Mira Horvat, Darko Imbrišić, Josip Ivanović, Vesna Kolar, Vesna Kolar, Ivan Martines, Franjo Mostovljan, Sanja Sabađija, Darko Sabađija, Blaženka Škudar, Mladen Šostarec, Ivica Vedriš, Katica Zdelar.

Razrednik: Franjo Bartolić

Treći razred: Marica Budrović, Ivica Budrović, Marijana Dent, Marijanka Đanić, Marijanka Haleuš, Mato Ilinčić, Ivica Krapec, Zdravko Nemet, Spomenka Prepelić, Zdenka Santo, Antun Skec, Ankica Strunjak, Dražen Tudić.

Razrednice: Katarina Bartolić, Zlata Božo

Četvrti razred: Ružica Budrović, Božidar Đanić, Vlado Fašaić, Ivanka Golubić, Ivan Imbrišić, Tomislav Kolar, Ružica Kolarić, Božica Martinković, Bernarda Mostovljan, Miljenko Nemet, Nada Pavliš, Nada Romaj, Marica Špoljarić, Dragutin Štrunjak, Zdravko Štukar, Marica Turek.

Razrednice: Blaženka Juričić, Katarina Bartolić.

Odmah poslije rata djeca su dobivala u školi topli obrok kojega su svi zvali "Trumanova jaja". Naravno, bila je to međunarodna pomoć koju bi netko mogao protumačiti da su djeca jela samo jaja. Nije tako, bilo je mlijeka, kakaa, bijele kave uz krišku sira. E, taj sir je znao biti pokvaren ili se je to nama djeci samo tako činilo jer je imao neugodan miris. Obrok su obično dijelili podvornici.

Školska godina 1977/78

Prvi razred: Zvezdana Bartolić, Željko Bertalan, Ljubica Budrović, Tihomir Budrović, Snježana Domitrović, Krunoslav Đurinović, Snježana Fašaić, Dražen Horvat, Vlado Horvat, Andrija Ivanović, Ivica Mihaljević, Jasna Nikšić, Branko Štukar, Renata Šušenj.

Razrednik: Franjo Bartolić

Drugi razred: Ivica Apatić, Zdravko Đanić, Veljko Fusić, Josip Ivanović, Tihomir Janći, Zvezdna Janković, Petar Karas, Ružica Kiseljak, Jelica Martines, Branko Milošević, Dominik Prepelić, Ivan Sabađija, Tihomir Skec, Đurđica Tržić.

Razrednik: Franjo Bartolić

Na ovoj fotografiji su Tomislava i Marijana Slavinić, sjede 4. i 6. s desna, koje su u Kozarevac došle kao prognanice iz Vukovara za vrijeme Domovinskog rata (1991-1995.). Za vrijeme uzbuna one su znale kako se treba ponašati u skloništu i tako umirivale ostalu djecu.

Treći razred: Tihomir Bartolić, Ljubica Bertalan, Vesna Derežić, Željko Derežić, Željko Đanić, Darko Imbrišić, Vesna Kolar, Franjo Mostovljan, Darko Sabađija, Sanja Sabađija, Blaženka Škudar, Mladen Šostarec, Ivica Vedriš, Katica Zdelar.

Razrednici: Katarina Bartolić, Franjo Bartolić, Božica Rakijašić

Četvrti razred: Marica Budrović, Ivica Budrović, Marijana Dent, Marijanka Haleuš, Mato Ilinčić, Ivica Krapec, Zdravko Nemet, Spomenka Prepelić, Zdenka Santo, Antun Skec, Ankica Strunjak, Dražen Tudić, Stevo Veličan.

Razrednici: Katarina Bartolić, Franjo Bartolić, Božica Rakijašić

Školska godina 1978/79.

Prvi razred: Gordana Bartolić, Zlatko Fusić, Ivica Horvat, Marica Karas, Vesna Kolarić, Željko Mađar, Darko Nemet, Krunoslav Posavec, Franjo Santo, Željko Strunjak, Ankica Šerepec, Mladen Turek.

Razrednici: Ivica Knežić, Katarina Bartolić

Drugi razred: Zvezdana Bartolić, Željko Bertalan, Ljubica Budrović, Tihomir Budrović, Snježana Domitrović, Krunoslav Đurinović, Snježana Fašaić, Veljko Fusić, Dražen Horvat, Vlado Horvat, Andrija Ivanović, Ivica Mihaljević, Jasna Nikšić, Branko Štugar, Renata Šušenj.

Razrednici: Ivica Knežić, Katarina Bartolić

Treći razred: Ivica Apatić, Josip Ivanović, Tihomir Jančić, Petar Karas, Ružica Kiseljak, Jelica Martines, Branko Milošević, Dominik Prepelić, Ivan Sabađija, Tihomir Skec, Đurđica Tržić.

Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Tihomir Bartolić, Ljubica Bertalan, Vesna Derežić, Željko Derežić, Marijanka Đanić, Željko Đanić, Darko Imbrišić, Vesna Kolar, Ivan Martines, Franjo Mostovljan, Darko Sabađija, Sanja Sabađija, Blaženka Škudar, Mladen Šostarec, Ivica Vedriš, Katica Zdelar.

Razrednik: Franjo Bartolić

Župnikova trešnja u cintoru: Odmah preko ograde na zelenoj travi raste usamljena trešnja. Ne bi bila vrijedna spomena da to nije jedina rana trešnja u selu. Dozrijeva sredinom svibnja i njeni plodovi počinju rumenjeti već početkom toga mjeseca. Te prve bobice bile su pravi magnet za djecu i oni su jurišali na nezrele trešnjice svim svojim snagama, pješke, trčeći, na biciklima. Imao sam ogromne muke da dokažem kako su nezrele trešnje opasne za jelo i da lomljenje čitavih grana jako boli trešnjicu. Razderao sam grlo dokazujući da će se trešnja osušiti ako je nastave pustošiti. Malo su oni marili za moje moralne prodičke ali, začudo, trešnja se uspjela održati do danas. Opet lome njene grane zbog nekoliko trešanja i opet se ne može dokazati štetnost takvih postupaka. Divim se malenoj trešnjici i želim joj još dugi život. Da je po mome ja bih je ostavio kao muzejski primjerak borbe za život i njene plodove namijenio samo ptičicama.

Školska godina 1979/80.

Prvi razred: Ivo Belec, Krunoslav Budrović, Željko Cvrtila, Josip Čajkulić, Marijan Dent, Marijana Grgičin, Ružica Inkret, Krunoslav Karas, Marica Karas, Vesna Kolarić, Snježana Kolar, Anđelko Lončar, Siniša Nikšić, Slavko Nikšić, Jasna Pandur, Marin Škudar, Jasenka Šostarec.

Razrednica: Katarina Bartolić

Drugi razred: Gordana Bartolić, Zlatko Fusić, Ivica Horvat, Andrija Ivanović, Željko Mađar, Darko Nemet, Krunoslav Posavec, Franjo Santo, Željko Strunjak, Ankica Šerepec, Mladen Turek.

Razrednici: Ivica Knežić, Katarina Bartolić

Treći razred: Zvezdana Bartolić, Željko Bertalan, Ljubica Budrović, Tihomir Budrović, Snježana Domitrović, Zdravko Đanić, Krunoslav Đurinović, Snježana Fašaić, Veljko Fusić, Dražen Horvat, Vlado Horvat, Ivica Mihaljević, Jasna Nikšić, Branko Štugar, Renata Šušenj.

Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Ivica Apatić, Josip Ivanović, Tihomir Jančić, Petar Karas, Ružica Kiseljak, Jelica Martines, Branko Milošević, Dominik Prepelić, Ivan Sabađija, Tihomir Skec, Đurđica Tržić.

Razrednik: Franjo Bartolić

Evo nas na početku 9. desetljeća. Uvjeti rada su daleko bolji nego što je to bilo prije gotovo 15 godina. Generacije učenika odlaze dalje u više razrede Osnovne škole 'Stevo Došen' Kloštar Podravski, a mene za svakom generacijom pomalo boli srce. -Baš onda kada bi ti klinci mogli ovdje dati najviše, odlaze. Većina djece u četvrtim razredima je bila toliko zrela da su pokretali svoje vlastite male programčiće rada, zrelo su čitali, recitirali, stvarali likovna djela. Ipak, polako se gubio kontakt i oni sada idu svojim putem zaokupljeni nekim novim životnim zadacima.

-Hvala vam što ste me lijepo naučili čitati. Sada mi to jako dobro dođe- jednom je izjavila moja bivša učenica a ja sam bio tog trenutka najsretniji čovjek na svijetu.

Školska godina 1980/81.

Prvi razred: Mirjana Budrović, Sanja Domitrović, Tihomir Đurinović, Marija Karas, Mihaela Osman, Bara Pajska, Željko Škafar, Željko Turopolec, Darko Vedriš.

Razrednica: Katarina Bartolić.

Drugi razred: Marica Anjoš, Ivo Belec, Krunoslav Budrović, Željko Cvrtila, Marijan Dent, Marijana Grgičin, Ružica Inkret, Krunoslav Karas, Marica Karas, Vesna Kolarić, Snježana Kolar, Anđelko Lončar, Siniša Nikšić, Jasna Pandur, Marin Škudar, Jasenka Šostarec.

Razrednica. Katarina Bartolić

Treći razred: Gordana Bartolić, Zlatko Fusić, Ivica Horvat, Andrija Ivanović, Željko Mađar, Darko Nemet, Krunoslav Posavec, Franjo Santo, Željko Strunjak, Ankica Šerepec, Branko Štugar, Mladen Turek.

Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Zvezdana Bartolić, Željko Bertalan, Ljubica Budrović, Tihomir Budrović, Snježana Domitrović, Krunoslav Đurinović, Snježana Fašaić, Veljko Fusić, Dražen Horvat, Vlado Horvat, Ivica Mihaljević, Jasna Nikšić, Renata Šušenj.

Razrednik: Franjo Bartolić.

Još jedan Djed Mraz: kako bi promijenili ritam održavanja običaja smišljali smo razne oblike zanimljivosti. Ovoga puta Djed Mraz (Vinko Budrović) se vozi u prikolici a kada je bilo snijega znali smo ga provoziti saonicama. Bila je to prava atrakcija za djecu. Po izrazu lica vidi se da je Djedu jako hladno a bolje nisu prošla ni djeca koja su čuvala Mraza. Nakon što je obišao selo Djed Mraz je, nakon priredbe, ispraznio koš. Nastojali smo da darove dobiju djeca s navršene jedne godine života pa do zaključno s četvrtim razredom. Sada djecu raduje Sveti Nikola čiji je blagdan 6. prosinca. Prisjetimo se da je 3. prosinca Sveti Franjo Ksaverski, zaštitnik župe Kozarevac.

Školska godina 1981/82.

Prvi razred: Franjo Belec, Jasmina Budrović, Dalibor Haleuš, Ivanka Ivanović, Sanjica Koprolec, Zdravko Mihaljević, Tanja Nikšić, Sanja Pandur, Tihomil Štugar, Brankica Štugar.

Razrednica: Katarina Bartolić.

Drugi razred: Mirjana Budrović, Sanja Domitrović, Tihomir Đurinović, Marija Karas, Vesna Kolarić, Mihaela Osman, Bara Pajska, Željko Škafar, Željko Turopolec, Darko Vedriš.

Razrednica: Katarina Bartolić.

Treći razred: Ivo Belec, Krunoslav Budrović, Željko Cvrtila, Marijan Dent, Zlatko Fusić, Marijana Grgičin, Ružica Inkret, Andrija Ivanović, Krunoslav Karas, Marica Karas, Snježana Kolar, Anđelko Lončar, Željko Mađar, Siniša Nikšić, Slavko Nikšić, Jasna Pandur, Marin Škudar, Jasenka Šostarec.
Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Gordana Bartolić, Ivica Horvat, Darko Nemet, Krunoslav Posavec, Franjo Santo, Željko Strunjak, Ankica Šerepec, Branko Štucar, Mladen Turek.
Razrednik: Franjo Bartolić

Školska godina 1982/83.

Prvi razred: Nenad Bartolić, Damir Haleuš, Sanja Hasnić, Anita Kolar, Mario Paunović, Mario Sabađija, Mladen Sabađija, Brankica Štucar, Marica Veličan.
Razrednica: Katarina Bartolić.

Drugi razred: Franjo Belec, Jasmina Budrović, Dalibor Haleuš, Ivanka Ivanović, Sanjica Koproščec, Zdravko Mihaljević, Tanja Nikšić, Sanja Pandur, Tihomil Štucar, Brankica Štucar.
Razrednica: Katarina Bartolić.

Treći razred: Mirjana Budrović, Sanja Domitrović, Tihomir Đurinović, Marija Karas, Vesna Kolarić, Mihaela Osman, Željko Škafar, Željko Turopolec, Darko Vedriš.
Razrednik: Franjo Bartolić.

Četvrti razred: Ivo Belec, Krunoslav Budrović, Željko Cvrtila, Marijan Dent, Zlatko Fusić, Marijana Grgičin, Ružica Inkret, Andrija Ivanović, Krunoslav Karas, Marica Karas, Snježana Kolar, Anđelko Lončar, Željko Mađar, Siniša Nikšić, Slavko Nikšić, Jasna Pandur, Marin Škudar, Jasenka Šostarec.
Razrednik: Franjo Bartolić

Školska godina 1983/84.

Prvi razred: Antonija Juhas, Tomislav Kiseljak, Renata Sabađija, Daniela Strunjak, Branko Škafar, Ivica Škudar, Svjetlana Šušenj, Marina Varga.
Razrednica: Katarina Bartolić.

Drugi razred: Nenad Bartolić, Damir Haleuš, Sanja Hasnić, Anita Kolar, Mario Paunović, Mario Sabađija, Mladen Sabađija, Brankica Štucar, Marica Veličan.
Razrednica: Katarina Bartolić.

Treći razred: Franjo Belec, Jasmina Budrović, Dalibor Haleuš, Ivanka Ivanović, Sanja Koproščec, Zdravko Mihaljević, Tanja Nikšić, Sanja Pandur, Tihomil Štucar, Brankica Štucar.
Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Mirjana Budrović, Sanja Domitrović, Tihomir Đurinović, Marija Karas, Vesna Kolarić, Mihaela Osman, Željko Škafar, Željko Turopolec, Darko Vedriš.
Razrednik: Franjo Bartolić.

Školska godina 1984/85.

Prvi razred: Kristina Bartolić, Lidija Horvat, Tomislav Kiseljak, Dalibor Osman, Marina Sabađija, Kristijan Tišljarec.
Razrednica: Katarina Bartolić

Drugi razred: Antonija Juhas, Renata Sabadija, Daniela Strunjak, Branko Škafar, Ivica Škudar, Svjetlana Šušenj, Marina Varga.

Razrednica: Katarina Bartolić.

Treći razred: Nenad Bartolić, Damir Haleuš, Sanja Hasnić, Anita Kolar, Mario Paunović, Mario Sabadija, Mladen Sabadija, Brankica Štukar, Marica Veličan.

Razrednik: Franjo Bartolić.

Četvrti razred: Franjo Belec, Jasmina Budrović, Dalibor Haleuš, Ivanka Ivanović, Sanja Koproščec, Zdravko Mihaljević, Tanja Nikšić, Sanja Pandur, Tihomil Štukar, Brankica Štukar.

Razrednik: Franjo Bartolić.

Evo još jednog jubileja. Prošlo je već 20 godina rada. Prošlo je brzo jer nije bilo vremena na bacanje. Osobne probleme, probleme školskog prostora, probleme mjesta rješavali smo na najbolji mogući način. Tužna je slika broja učenika jer se svake godine broj smanjuje. Mijenjaju se programi i planovi, blistaju novi udžbenici. Puno smo slavili: s tadašnjih pozicija najviše su se slavili rođendan druga Tita, 25. svibnja i Dan Republike, 29. studenoga. Pripremali smo štafete i štafetne palice koje nisu odlazile dalje od Kloštra Podravskog, no mi smo zanosno pisali pisma s početkom koji je otprilike ovako išao: "Dragi naš družo Tito! U rascvjetanom maju, u najljepšem mjesecu, slavimo Tvoj dragi rođendan...". Neizostavne priredbe su bile za Dan Republike, (svi smo se tome jako radovali jer je to bilo vrijeme kolinja i masovnih posjeta građana iz gradova na selo koji su dolazili po svojeg hranjenika (utovljenu svinju). Pili smo rakiju i vino, puno pričali i kartali se 'šnapsa'. Dok su po cijeloj kući mirisali čvarci i svinjsko pečenje, pekli se digani kolači i štrukli, pripremali smo se za večernju zabavu. Trebalo je unaprijed rezervirati stol jer je posjeta bila velika. Mi smo s djecom priredili priredbu, svirali su domaći svirci (sada se sjetim Obračevića, Matića Karasa, Ernesta i sastava koji je zabavljao društva do jutarnjih sati).

Slavili smo Dan armije, 22. prosinca a zatim je dolazio Djed Mraz. Kakve su samo bile novogodišnje zabave! Kako čovjek danas da ne kaže za ona vremena da su bila ljepša i bolja od današnjih. Ma, bili smo mladi, znali smo se zabavljati! Dolazio bi Dan žena, 8. ožujak. Na sve strane pjesma "I ona što je živjela k'o zadnji rob sa više snage vjeruje u novu dob!".

Hvalospjevi majkama, sestrama, bakama, nepoznatoj radnici, učiteljici.

Slavili smo Prvi svibanj ili Prvi maj. Svuda zastave, jorgovani, putovanja. Jedne smo godine putovali k učiteljici Jožici Šumak u Zagorje. Noću je pao snijeg što je bila prava senzacija i šteta na ranom voću i vinovoj lozi.

Slavili smo mi i Božić. Bolje je reći da smo počeli na Badnjak. Okićen bor i pravo slavlje s mesom, sarmom i kolačima. Slavili smo kršćanski blagdan kao učitelji a nismo bili istjerani iz škole. Tajna je bila u tome da se je jedan sin rodio 24. prosinca. Kada bi dolazili milicajci, Slavko i drugovi, priupitati zašto bor, svjetlo i pjesme, mi smo to pravdali rođendanom. I sve bi prošlo bez kazne a da li je bilo prijave nikada nisam pitao niti me zanima.

Prije 8 godina provedena je široka akcija oko rasterećenja učenika i još uvijek traje. S velikim zanosom sudjelovao sam s učenicima u upisivanju zajma za ceste. Niti sam ikada vidio novosagrađenu cestu iz sredstava zajma, niti smo dobili povrat novca. E, puste li pameti...

Vrijedno je napomenuti otvaranje školske kuhinje za djecu. Prehrana je počela 15. svibnja 1970. godine. Hrana se pripremala u matičnoj školi i gotova se dovozila u školsku kuhinju gdje su je djeca blagovala. Mali događaj, ali vrijedan za naše učenike.

Zabrinjava me naglo i rapidno opadanje broja učenika. Posljedice je to imigracije i odlazaka na rad u druge zemlje. Dolazili su «gastarbajteri» na «urlab», u gradskim kariranim odjelima i posuđenim automobilima, pozdravljali su «gut morgen» a oni vičniiji njemačkom jeziku samo bi promrmljali «mmmogen». Stizali su Mercedesima, Opelima, Volswagenima, hvalili se ogromnim zaradama, putem se rastajali od žena i dovozili stare traktore i tako Nijemcima i Austrijancima očistili s polja staru kramuču dobri Podravci. Zapadna Europa je kompletno mogla napraviti zamjenu poljoprivredne mehanizacije jer je stara završila na dvorištima i štagljevima hrvatskog seljaka. A zatim je ta starudija našla putove za Bosnu i Hercegovinu.

Sve te promjene imale su dubok odraz na školstvo i u Kozarevcu. Društvena gibanja nisu donijela ništa dobroga za djecu jer njihovo brojno opadanje je bila veća šteta od činjenice da se je izgradilo nekoliko novih kuća koje danas stoje gotovo prazne.

Školska godina 1985/86.

Prvi razred: Jasmina Budrović, Dražen Fašaić, Anđelko Slobodnjak, Slavica Štukar, Žarko Vedriš.
Razrednica: Katarina Bartolić.

Drugi razred: Kristina Bartolić, Lidija Horvat, Tomislav Kiseljak, Dalibor Osman, Marina Sabađija, Kristijan Tišljarec.
Razrednica: Katarina Bartolić

Treći razred: Antonija Juhas, Renata Sabađija, Daniela Strunjak, Branko Škafar, Ivica Škudar, Svjetlana Šušenj, Marina Varga.
Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Nenad Bartolić, Damir Haleuš, Sanja Hasnić, Anita Kolar, Mario Paunović, Mario Sabađija, Mladen Sabađija, Brankica Štukar, Marica Veličan.
Razrednik: Franjo Bartolić.

Školska godina 1986/87.

Prvi razred: Ankica Grgičin, Tihomir Horvat, Antun Juhas, Marija Kolarić, Dubravaka Koproščec, Anita Lončarić, Željka Skec, Ana Slobodnjak, Danijel Šantek, Kristina Šostarec.
Razrednica: Katarina Bartolić

Drugi razred: Jasmina Budrović, Dražen Fašaić, Anđelko Slobodnjak, Slavica Štukar, Žarko Vedriš.
Razrednica: Katarina Bartolić.

Treći razred: Kristina Bartolić, Lidija Horvat, Tomislav Kiseljak, Dalibor Osman, Marina Sabađija, Kristijan Tišljarec.
Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Antonija Juhas, Renata Sabađija, Daniela Strunjak, Branko Škafar, Ivica Škudar, Svjetlana Šušenj, Marina Varga.
Razrednik: Franjo Bartolić.

Zbog bolesti ili porodiljskog dopusta Katarine u našu su školu dolazili učitelji na zamjenu. Do sada smo imali njih nekoliko: Ferdinandovčica Ljubica Kovačević je radila kada sam ja bio u vojsci, bila je ovdje Zagorka Božica Šumak, Đurđevčanka Zdravka Hodić, domaća učiteljica Marica Sabađija, kasnije udana Bobonj, Božica Rakijašić iz Pitomače, Ivica Knežić iz Petrinje, Zlata Božo iz Suhe Katalene, Blaženka Juričić iz Prugovca a ovdje vidimo Marinu Strahija.

Školska godina 1987/88.

Prvi razred: Marina Budrović, Ana Horvat, Ksenija Pajska, Andreas Ploskonka, Danijel Šantek, Franjo Šušenj.
Razrednica: Katarina Bartolić

Drugi razred: Ankica Grgičin, Tihomir Horvat, Antun Juhas, Marija Kolarić, Dubravaka Koproščec, Anita Lončarić, Željka Skec, Ana Slobodnjak, Danijel Šantek, Kristina Šostarec.
Razrednica: Katarina Bartolić

Treći razred: Jasmina Budrović, Dražen Fašaić, Anđelko Slobodnjak, Slavica Štukar, Žarko Vedriš.

Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Kristina Bartolić, Lidija Horvat, Tomislav Kiseljak, Dalibor Osman, Marina Sabađija, Kristijan Tišljarec.

Razrednik: Franjo Bartolić

Nekoliko godina malu školu je vodila Vesna Ban. Danas je diplomirana učiteljica.

Školska godina 1988/89.

Prvi razred: Denis Horvat, Franjo Karas, Jasmina Ploskonka, Damir Sabađija, Maja Sabađija, Damir Škudar, Silvija Tambolaš, Ivana Tržić.

Razrednica: Katarina Bartolić

Drugi razred: Marina Budrović, Ana Horvat, Ksenija Pajska, Andreas Ploskonka, Danijel Šantek, Franjo Šušenj.

Razrednica: Katarina Bartolić

Treći razred: Ankica Grgičin, Tihomir Horvat, Antun Juhas, Marija Kolarić, Dubravaka Koproščec, Anita Lončarić, Željka Skec, Ana Slobodnjak, Kristina Šostarec.

Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Jasmina Budrović, Dražen Fašaić, Anđelko Slobodnjak, Slavica Štukar, Žarko Vedriš.

Razrednik: Franjo Bartolić

Školska godina 1989/90.

Prvi razred: Marko Đurinović, Ivica Hasnić, Damir Janči, Maja Pandur, Marijan Pandur, Marina Paunović, Melita Šogorić, Monika Tambolaš, Matija Tišljarec, Ivica Turopolec.

Razrednica: Katarina Bartolić

Drugi razred: Denis Horvat, Franjo Karas, Saša Radelić, Damir Sabađija, Maja Sabađija, Damir Škudar, Silvija Tambolaš, Ivana Tržić, Jasmina Ploskonka.

Razrednica: Katarina Bartolić

Treći razred: Marina Budrović, Ana Horvat, Ivan Karas, Ksenija Pajska, Andreas Ploskonka, Franjo Šušenj.

Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Ankica Grgičin, Tihomir Horvat, Antun Juhas, Marija Kolarić, Dubravaka Koproščec, Anita Lončarić, Željka Skec, Ana Slobodnjak, Kristina Šostarec.

Razrednik: Franjo Bartolić

Školska godina 1990/91.

Prvi razred: Danijel Đanić, Ana Fundić, Ivanka Grejanec, Đuro Grijanec, Ivan Horvat, Ivica Imbrišić, Dragomir Pajska, Zdravko Pandur, Marina Paranos, Marina Poreduš.

Razrednica: Katarina Bartolić

Drugi razred: Marko Đurinović, Ivica Hasnić, Damir Janči, Maja Pandur, Marijan Pandur, Marina Paunović, Melita Šogorić, Monika Tambolaš, Matija Tišljarec, Ivica Turopolec.

Razrednica: Katarina Bartolić

Treći razred: Denis Horvat, Franjo Karas, Jasmina Ploskonka, Saša Radelić, Damir Sabađija, Maja Sabađija, Damir Škudar, Silvija Tambolaš, Ivana Tržić.

Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Marina Budrović, Ana Horvat, Ivan Karas, Ksenija Pajska, Andreas Ploskonka, Franjo Šušenj

Razrednik: Franjo Bartolić

Školska godina 1992/93

Prvi razred: Martina Đanić, Željko Fašaić, Nikola Gašparec, Marijan Ilinčić, Ketu Kobali, Nataša Lovreković, Josip Nemet, Sanela Radelić, Siniša Radelić, Slađana Santo, Marijana Slavinić, Diana Skec, Martina Šogorić, Ivica Tišljarec, Valentina Veličan.

Razrednica: Katarina Bartolić

Drugi razred: Milena Horvat, Ivica Lončarić, Marko Nemet, Goran Pandurić, Tomislava Slavinić, Ivana Škudar.

Razrednica: Katarina Bartolić

Treći razred: Ana Fundić, Ivanka Grejanec, Đuro Grijanec, Ivan Horvat, Ivica Imbrišić, Dragomir Pajska, Zdravko Pandur, Marina Paranos, Marina Poreduš.

Razrednica: Mirjana Matulec

Četvrti razred: Marko Đurinović, Damir Janči, Dinko Nasipak, Maja Pandur, Marijan Pandur, Marina Paunović, Mato Pekić, Melita Šogorić, Monika Tambolaš, Matija Tišljarec, Ivica Turopolec.

Razrednica: Mirjana Matulec

SNJEŠKO U MOM DVORIŠTU

Bilo je snježno jutro. Mama je kuhala ručak u kuhinji a ja sam se dosađivala. Odjednom sam se sjetila da napravim snješka. Obukla sam kaput, stavila na glavu kapu, omotala se šalom i izašla u dvorište.

Zakotrljala sam veliku grudu snijega, zatim manju i na kraju najmanju. Posložila sam ih po veličini i poslala u kuću da se ogrijem.

Opazila sam mamu kako odlazi u smočnicu. Na stolu je bila mrkva i grah. Uzela sam mrkvu i grah i nakon slaganja snješka ukrasila sam ga mrkvom i grahom. Tako je nastao snješko u mom dvorištu.

Došli su vrapci i čudili se mom snješku. Vjetar je plesao s pahuljicama snijega a zima se smijala s nedalekog brijega.

Lana Horvat

(Pismeni rad učenice).

Školska godina 1993/94.

Prvi razred: Martina Đurinović, Matija Fašaić, Nikolina Feliks, Marija Grijanec, Marko Horvat, Ivan Karas, Anita Kobali, Mihael Osman, Josip Pandur, Marin Ploskonka, Irena Sabađija, Marta Sabađija, Ivana Slobodnjak, Marija Tišljarec.

Razrednica: Katarina Bartolić

Drugi razred: Željko Fašaić, Nikola Gašparec, Marijan Ilinčić, Ketu Kobali, Nataša Lovreković, Josip Nemet, Sanela Radelić, Siniša Radelić, Slađana Santo, Marijana Slavinić, Diana Skec, Martina Šogorić, Ivica Tišljarec, Valentina Veličan.

Razrednica: Mirjana Matulec

Treći razred: Milena Horvat, Ivica Lončarić, Marko Nemet, Goran Pandurić, Tomislava Slavinić, Ivana Škudar.

Razrednica: Katarina Bartolić

Četvrti razred: Ana Fundić, Ivanka Grejanec, Đuro Grijanec, Ivan Horvat, Ivica Imbrišić, Dragomir Pajska, Zdravko Pandur, Marina Paranos, Marina Poreduš.

Razrednica: Mirjana Matulec

Uspomena na rad u Osnovnoj školi Kloštar Podravski kada je praktički još bio rat. Sjećam se jedne vožnje na motoru a po meni su padala neka umjetna vlakna. Navodno su služila za ometanje radara a mnoge su uplašila zbog pomisli na otrove.

Dvije godine rada u Osnovnoj školi Kloštar Podravski bilo je novo iskustvo. Vodio sam jednu generaciju učenika u prvom i drugom razredu. Zapravo to je bio rad u ratno vrijeme i nešto sasvim drukčije od normalnog rada.

Težak i neizbrisivo tužan trag na mene je ostavio događaj kada je učenik prvoga razreda Vjekoslav Horvat, mali ljubimac učitelja i učenika, poginuo pod kotačima vojnog automobila. Vjekoslav je prije početka nastave poželio kupiti malo slatkiša u trgovini preko puta škole a crna sudbina je htjela da je došlo do naleta vozila. Samo smrt najbliže rodbine ili roditelja može biti tako bolna, tako razarajuća. Gledam u buketić cvijeća i svijeću na mjestu gdje je trebala biti plava, simpatična glavica dojučerašnjeg izvrsnog učenika i suze mi same zalijevaju lice.

Rad u poslijepodnevnom turnusu i nije mi se osobito dopao. Povratak u Kozarevac i ulazak u uobičajeni ritam rada riješio me je mnogih dilema. Pada mi jedna mudra izreka napamet: "Svugdje je lijepo, al' je doma najljepše".

Školska godina 1994/95.

Prvi razred: Barbara Gašparec, Nikola Feliks, Marta Sabađija, Suzana Šantek, Elizabeta Šušenj, Marko Tudić.

Razrednica: Melanija Smak

Drugi razred: Martina Đurinović, Matija Tišljarec, Nikolina Feliks, Marija Grijanec, Marko Horvat, Ivan Karas, Anita Kobali, Mihael Osman, Josip Pandur, Sanela Radelić, Siniša Radelić, Marin Ploskonka, Irena Sabađija, Marta Sabađija, Ivana Slobodnjak, Marija Tišljarec.

Razrednica: Melanija Smak

Treći razred: Martina Đanić, Željko Fašaić, Nikola Gašparec, Marijan Ilinčić, Ketii Kobali, Nataša Lovreković, Josip Nemet, Sanela Radelić, Siniša Radelić, Slađana Santo, Marijana Slavinić, Diana Skec, Martina Šogorić, Ivica Tišljarec, Valentina Veličan.

Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Milena Horvat, Ivica Lončarić, Marko Nemet, Goran Pandurić, Tomislava Slavinić, Ivana Škudar, Diana Žilić.

Razrednik: Franjo Bartolić

Teško mi je za povjerovati a ipak je točno da smo već 30 godina u Kozarevcu. Ja sam doduše dvije godine radio u Osnovnoj školi Kloštar Podravski (1992/93, 1993/94.) i putovao na poslijepodnevnu smjenu i u vrijeme ratnih uzbuna. Premda sam imao izvrsne učenike u te dvije godine, nije mi se dopalo putovanje i suprotne smjene sa suprugom Katarinom. Zato se ponovo vraćam u Kozarevac na početku 1994/95. godine i sada kao 50-godišnjak nastavljam rad u kombinaciji trećeg i četvrtog razreda. Za vrijeme napada na Vukovar i Osijek imali smo učenike-prognanike iz obitelji Slavinić i Pekić a ovi potonji bili su iz Bosne i Hercegovine.

Školska godina 1995/96.

Prvi razred: Nikolina Feliks, Alen Jančić, Angelika Paunović, Matija Sabađija, Goran Santo, Iva Topolovčan, Anita Veličan.

Razrednica: Katarina Bartolić.

Drugi razred: Nikola Feliks, Barbara Gašparec, Sanela Radelić, Siniša Radelić, Marta Sabađija, Suzana Šantek, Elizabeta Šušenj, Marko Tudić.

Razrednica: Katarina Bartolić

Treći razred: Martina Đurinović, Nikolina Feliks, Marija Grijanec, Marko Horvat, Ivan Karas, Anita Kobali, Mihael Osman, Josip Pandur, Sanela Radelić, Siniša Radelić, Marin Ploskonka, Irena Sabađija, Marta Sabađija, Ivana Slobodnjak, Matija Tišljarec, Marija Tišljarec.

Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Martina Đanić, Željko Fašaić, Nikola Gašparec, Marijan Ilinčić, Ketii Kobali, Nataša Lovreković, Josip Nemet, Sanela Radelić, Siniša Radelić, Slađana Santo, Marijana Slavinić, Diana Skec, Martina Šogorić, Ivica Tišljarec, Valentina Veličan.

Razrednik: Franjo Bartolić

Školska godina 1996/97.

Prvi razred: Marko Đanić, Josip Grijanec, Antonijo Ivanović, Ana Karas, Dražen Karas, Vedrana Krapec, Ivan Lovreković, Mirsada Lugonja, Brankica Obračević, Dražen Ploskonka, Marko Podgorac, Saša Prepelić, Tatjana Radelić, Ivan Sabađija, Andrej Skec, Siniša Skec, Zdravkica Šantek.

Razrednica: Katarina Bartolić

Drugi razred: Alen Jančić, Angelika Paunović, Sanela Radelić, Siniša Radelić, Matija Sabađija, Goran Santo, Iva Topolovčan, Anita Veličan.

Razrednica: Katarina Bartolić.

Treći razred: Barbara Gašparec, Marta Sabađija, Suzana Šantek, Elizabeta Šušenj, Marko Tudić.

Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Martina Đanić, Martina Đurinović, Marija Grijanec, Marko Horvat, Ivan Karas, Anita Kobali, Mihael Osman, Josip Pandur, Marin Ploskonka, Irena Sabađija, Ivana Slobodnjak, Matija Tišljarec, Marija Tišljarec.

Razrednik: Franjo Bartolić

Vrijeme Domovinskog rata učenici su doživjeli s puno straha jer su česte uzbune, opasnosti od napada iz zraka ili iz šume, bile realno moguće. Odlazak roditelja na bojišnicu djeca su teško proživljavala. U slučajevima opasnosti odlazili smo u sklonište, zapravo u podrum župnog stana. U nekoliko navrata prekidana je nastava da bi se po skraćenom programu završila školska godina. "Olujom" 1995. godine, vojno-redarstvenom akcijom oslobođeni su okupirani dijelovi Domovine i dolazi do kraja rata.

Osobno, kao roditelji, proživljavali smo teške trenutke godina Domovinskog rata. Sin Tihomir je bio dragovoljac od početka a zet Ivica Šafarić je čak pet puta ranjavan. Među ostalim, ostao je bez desnog oka i teško mu je stradala desna ruka. Gotovo bez sredstava za život, plaće su bile oko 100 DM, život je bio strašan, "Prokleti rat, prokleti političari koji uživaju u krvoproliću, prokleti oni koji se bogate uz napuhano rodoljublje dok drugi pate, proljevaju krv, ginu".

Školska godina 1997/98.

Prvi razred: Mario Čar, Mihael Imbrišić, Renata Imbrišić, Monika Ivanović, Ivana Kerezović, Denis Martines, Ivana Pandurić, Zdenka Paunović, Darko Podgorac.

Razrednica: Katarina Bartolić

Drugi razred: Marko Đanić, Josip Grijanec, Antonijo Ivanović, Ana Karas, Dražen Karas, Vedrana Krapec, Ivan Lovreković, Brankica Obračević, Marko Podgorac, Saša Prepelić, Tatjana Radelić, Helena Romaj, Ivan Sabađija, Andrej Skec, Siniša Skec, Zdravkica Šantek.

Razrednica: Katarina Bartolić

Treći razred: Alen Janći, Angelika Paunović, Sanela Radelić, Siniša Radelić, Matija Sabađija, Goran Santo, Iva Topolovčan, Anita Veličan.

Razrednik: Franjo Bartolić.

Četvrti razred: Martina Đanić, Barbara Gašparec, Marta Sabađija, Suzana Šantek, Elizabeta Šušenj, Marko Tudić.

Razrednik: Franjo Bartolić

Poslije odlaska **Marije Tudić** u mirovinu škola je raspisala natječaj na kojem je za čistačicu izabrana **Gordana Karas** s pola radnog vremena. Kasnije Ministarstvo, točnije 2008. godine donosi zakon da djelatnici moraju biti uzimani s punim radnim vremenom tako da Gordana pola radnog vremena odrađuje u Kloštru Podravskom. Godinu dana kasnije opet sve po starom.

S lijeva: Gordana, Aleksandra i Marina.

Školska godina 1998/99.

Prvi razred: Adrijano Ivanović, Neven Janći, Natalija Marines, Nikola Ploskonka, Željko Radelić, Antun Tudić, Dragana Žanija.

Razrednica: Katarina Bartolić

Drugi razred: Mihael Imbrišić, Renata Imbrišić, Monika Ivanović, Ivana Kerezović, Denis Martines, Ivana Pandurić, Zdenka Paunović, Darko Podgorac.

Razrednica: Katarina Bartolić

Treći razred: Marko Đanić, Josip Grijanec, Antonijo Ivanović, Antonija Jovanović, Ana Karas, Dražen Karas, Vedrana Krapec, Ivan Lovreković, Brankica Obračević, Marko Podgorac, Saša Prepelić, Tatjana Radelić, Helena Romaj, Ivan Sabađija, Andrej Skec, Siniša Skec, Zdravkica Šantek.

Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Martina Đanić, Alen Janći, Antun Jovanović, Angelika Paunović, Sanela Radelić, Siniša Radelić, Matija Sabađija, Goran Santo, Iva Topolovčan, Anita Veličan.

Razrednik: Franjo Bartolić

Sa školskom godinom **1998/99. Katarina Bartolić završava svoj radni vijek** i odlazi u mirovinu. I kako reče jedna pametna psihologinja "mirovina ne znači mirovanje". Dapače, Katarina je cijeli svoj radni vijek posvetila djeci, stavljajući svu svoju veliku ljubav na pijedestal prema svojoj vlastitoj Andreji, Tihomiru, Zvezdani, Gordani, Nenadu i Kristini, no u njenom velikom srcu ostalo je puno mjesta da svakom svom učeniku svije gnijezdo u njedrima kao brižna majka. A upravo skrbna majka će svom djetetu tražiti i otkrivati najbolje životne putove. Mislim da su generacije djece prepoznale to veliko majčinsko srce i danas sa zahvalnošću gledaju na svoju učiteljicu.

MOJA DRAGA UČIONICA

Ja rado idem u školu. Ona je u sredini sela i veoma je stara. U njoj su dvije učionice, hodnik kuhinja i WC. Nedavno je dobila lijepu fasadu i sada je kao mlada djevojka. Svakoga jutra u njoj zaori veseli smijeh djece koja dolaze na nastavu.

Moja učionica je velika. U njoj su učenici trećeg i četvrtog razreda. Četiri prozora daju dovoljno svjetlosti. Na prozorima se nalaze zavjese i cvijeće. Zidovi su svijetle boje i na njima se nalaze slike prirode. Imamo dvije zelene ploče po kojima crtamo i pišemo. Pored ploče, na stalku, visi karta Hrvatske. U kutu učionice su televizor i video. Ispred televizora se nalazi stol i na njemu računalo. U učionici imamo devet zelenih klupa sa stolicama i učiteljev radni stol i stolica. Iza nas stoji ormar u kojem se nalazi pribor za likovni. Kraj ormara je pješčanik. S druge strane ormara je vješalica za naše kapute. Na podu je plava strunjača na kojoj vježbamo. Meni je moja učionica lijepa. Uvijek razgovaramo o tome da takva treba i ostati. Rado bi jednoga dana postala učiteljica, učila djecu i imala lijepu učionicu.

Helena Tudić

Školska godina: 1999/2000.

Prvi razred: Helena Bertalan, Ivan Budrović, Željka Danić, Alen Ferenčić, Franjo Imbrišić, Branislav Karas, Darijo Kobali, Filip Kolar, Marko Mostovljan, Jelena Slavinić, Ivana Varga.

Razrednica: Jasna Kovačev

Drugi razred: Adrijano Ivanović, Neven Jančić, Natalija Marines, Nikola Ploskonka, Željko Radelić, Antun Tudić.

Razrednica: Jasna Kovačev.

Treći razred: Mihael Imbrišić, Renata Imbrišić, Monika Ivanović, Ivana Kerezović, Denis Martines, Ivana Pandurić, Zdenka Paunović, Darko Podgorac.

Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Marko Danić, Martina Danić, Josip Grijanec, Antonijo Ivanović, Antonija Jovanović, Ana Karas, Dražen Karas, Vedrana Krapec, Ivan Lovreković, Brankica Obračević, Marko Podgorac, Saša Prepelić, Tatjana Radelić, Helena Romaj, Ivan Sabađija, Andrej Skec, Siniša Skec, Zdravkica Šantek.

Razrednik: Franjo Bartolić

MOJA IGRA S RODITELJIMA

Jednoga dana bila sam s roditeljima u kući. Vrijeme je bilo oblačno. Pozvala sam roditelje na igru koja se zove 'monopol'. Skupili smo se oko stola i počeli igrati. Igra je jako lagana. Mama je rekla da kupuje jedno zeleno polje. Morala je platiti trideset tisuća kuna. (To nije pravi novac). Tata je na kocki dobio šest. Išao je za šest i srušio me. Ja sam bila ljuta na njega. Kada sam opet počela igrati kupila sam najjače polje. Zove se Ženevski trg. Ono iznosi četrdeset tisuća kuna. Tata je mene prosió da mu prodam to polje, no ja nisam htjela. Igra je prestala kada je počela emisija na TV. Kad je emisija završila opet smo se igrali. Na kraju je tata pobijedio. I tako je prošla večer u igri s roditeljima.

Adrijana Jančić

Školska godina 2000/01.

Prvi razred: Matea Bertalan, Manuela Budrović, Mirjana Grejanec, Ivan Imbrišić, Ivan Karas, Samanta Radelić, Josipa Romaj.

Razrednica: Jasna Kovačev

Drugi razred: Helena Bertalan, Ivan Budrović, Alen Ferenčić, Franjo Imbrišić, Branislav Karas, Darijo Kobali, Filip Kolar, Marko Mostovljan, Ivana Varga.

Razrednica: Jasna Kovačev

Treći razred: Adrijano Ivanović, Neven Jančić, Natalija Marines, Nikola Ploskonka, Željko Radelić, Antun Tudić.

Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Mihael Imbrišić, Renata Imbrišić, Monika Ivanović, Antonija Jovanović, Ivana Kerezović, Denis Martines, Ivana Pandurić, Zdenka Paunović, Darko Podgorac.
Razrednik: Franjo Bartolić

Školska godina 2001/02.

Prvi razred: Tomas Fašaić, Klara Gašparec, Mirjana Grejanec, Anamarija Horvat, Mateja Krapec, Matija Krapec, Mario Podgorac, Dragica Radelić, Adrijana Skec, Gabrijel Skec, Tihana Varga.
Razrednica: Jasna Kovačev

Drugi razred: Helena Bertalan, Ivan Budrović, Alen Ferenčić, Franjo Imbrišić, Branislav Karas, Darijo Kobali, Filip Kolar, Marko Mostovljan, Ivana Varga.
Razrednica: Jasna Kovačev

Treći razred: Adrijano Ivanović, Neven Janći, Natalija Marines, Nikola Ploskonka, Željko Radelić, Antun Tudić.
Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Mihael Imbrišić, Renata Imbrišić, Monika Ivanović, Antonija Jovanović, Ivana Kerezović, Denis Martines, Ivana Pandurić, Zdenka Paunović, Darko Podgorac.
Razrednik: Franjo Bartolić

Školska godina 2001/02.

Prvi razred: Tomas Fašaić, Klara Gašparec, Mirjana Grejanec, Anamarija Horvat, Mateja Krapec, Matija Krapec, Mario Podgorac, Dragica Radelić, Adrijana Skec, Gabrijel Skec, Tihana Varga.
Razrednica: Jasna Kovačev

Drugi razred: Matea Bertalan, Manuela Budrović, Ivan Imbrišić, Ivan Karas, Samanta Radelić, Josipa Romaj.
Razrednica: Jasna Kovačev

Treći razred: Helena Bertalan, Ivan Budrović, Alen Ferenčić, Franjo Imbrišić, Branislav Karas, Darijo Kobali, Filip Kolar, Marko Mostovljan, Ivana Varga.
Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Adrijano Ivanović, Neven Janći, Natalija Marines, Nikola Ploskonka, Željko Radelić, Antun Tudić.
Razrednik: Franjo Bartolić

Dani kruha i učiteljica engleskog jezika **Renata Bratanović Palaić**. Mali kuhari su bili vrijedni a igrale su se i zanimljive igre.

Školska godina 2002/03.

Prvi razred: Mirjana Grejanec, Ivana Horvat, Lana Horvat, Adrijana Janći, Sandi Martines, Antun Mostovljan, Matija Ploskonka, Brigita Radelić, Matija Santo, Helena Tudić.
Razrednica: Jasna Kovačev

Drugi razred: Tomas Fašaić, Klara Gašparec, Anamarija Horvat, Mateja Krapec, Matija Krapec, Mario Podgorac, Dragica Radelić, Adrijana Skec, Gabrijel Skec, Tihana Varga.
Razrednica: Jasna Kovačev

Treći razred: Matea Bertalan, Manuela Budrović, Ivan Imbrišić, Ivan Karas, Samanta Radelić, Josipa Romaj.

Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Helena Bertalan, Ivan Budrović, Alen Ferenčić, Franjo Imbrišić, Antonija Jovanović, Branislav Karas, Darijo Kobali, Filip Kolar, Marko Mostovljan, Ivana Varga.

Razrednik: Franjo Bartolić

Školska godina 2003/04.

Prvi razred: Lucija Horvat, Elvis Ivanović, Veronika Kolar, Valentina Mihaljević, Andrej Nemet.

Razrednica: Jasna Vukres

Drugi razred: Mirjana Grejanec, Ivana Horvat, Lana Horvat, Adrijana Janći, Sandi Martines, Antun Mostovljan, Matija Ploskonka, Brigita Radelić, Matija Santo, Helena Tudić.

Razrednica: Jasna Vukres

Treći razred: Tomas Fašaić, Klara Gašparec, Anamarija Horvat, Mateja Krapec, Matija Krapec, Mario Podgorac, Dragica Radelić, Adrijana Skek, Gabrijel Skek, Tihana Varga.

Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Matea Bertalan, Manuela Budrović, Ivan Imbrišić, Ivan Karas, Samanta Radelić, Josipa Romaj.

Razrednik: Franjo Bartolić

Sveti Nikola se slavi 6. prosinca i toga dana učenici primaju darove koje svake godine osigura Općina Kloštar Podravski. Time je pomalo zaboravljen Djed Mraz i naše mukotrpno pakiranje darova. Darove primaju i djeca koja navršavaju prvu godinu života. Sveti Nikola se lijepo pozdravi, odradi se priredba i učenici zadovoljni odlaze kućama. Nekoliko godina unatrag Sveti Nikola dolazi u vjeronaučnu dvoranu koja je prikladnija od škole za ovaj događaj.

Školska godina 2004/05.

Prvi razred: Mirjana Fusić, Helena Imbrišić, Kristina Jovanović, Ana Radelić, Matea Radelić, Karlo Škafar, Helena Štukar, Mario Šušenj.

Razrednica: Marina Strahija

Drugi razred: Lucija Horvat, Elvis Ivanović, Veronika Kolar, Valentina Mihaljević, Andrej Nemet.

Razrednica: Marina Strahija

Treći razred: Mirjana Grejanec, Ivana Horvat, Lana Horvat, Adrijana Janći, Sandi Martines, Antun Mostovljan, Matija Ploskonka, Brigita Radelić, Matija Santo, Helena Tudić.

Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Tomas Fašaić, Klara Gašparec, Anamarija Horvat, Mateja Krapec, Matija Krapec, Mario Podgorac, Dragica Radelić, Adrijana Skek, Gabrijel Skek, Tihana Varga.

Razrednik: Franjo Bartolić

Školska godina 2005/06.

Prvi razred: Davor Bereknjaj Mohorko, Antun Imbrišić, Katarina Janči, Manuel Jovanović, Ksenia Prepelić.

Razrednica: Jasna Vukres

Drugi razred: Mirjana Fusić, Helena Imbrišić, Kristina Jovanović, Ana Radelić, Matea Radelić, Karlo Škafar, Helena Štukar, Mario Šušenj.

Razrednica: Jasna Vukres

Treći razred: Lucija Horvat, Elvis Ivanović, Veronika Kolar, Valentina Mihaljević, Andrej Nemet.

Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Mirjana Grejanec, Ivana Horvat, Lana Horvat, Adrijana Janči, Sandi Martines, Antun Mostovljan, Matija Ploskonka, Brigita Radelić, Matija Santo, Helena Tudić.

Razrednik: Franjo Bartolić

Školska godina 2006/07.

Prvi razred: Anđela Dent, Alen Ivanović, Katarina Ivanović, Dario Radelić, Patrik Skec, Anamaria Škafar, Željka Turopolec.

Razrednica: Maja Pandur

Drugi razred: Davor Bereknjaj Mohorko, Antun Imbrišić, Katarina Janči, Manuel Jovanović, Ksenia Prepelić

Razrednica: Maja Pandur

Treći razred: Mirjana Fusić, Helena Imbrišić, Kristina Jovanović, Ana Radelić, Matea Radelić, Karlo Škafar, Helena Štukar, Mario Šušenj.

Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Lucija Horvat, Elvis Ivanović, Veronika Kolar, Valentina Mihaljević, Andrej Nemet.

Razrednik: Franjo Bartolić

Školska godina 2007/08.

Prvi razred: Dorotea Karas, Daniel Štukar.

Razrednica: Jasna Vukres

Drugi razred: Anđela Dent, Alen Ivanović, Katarina Ivanović, Dario Radelić, Patrik Skec, Anamaria Škafar, Željka Turopolec.

Razrednica: Jasna Vukres

Treći razred: Davor Bereknjaj Mohorko, Antun Imbrišić, Katarina Janči, Manuel Jovanović, Ksenia Prepelić

Razrednik: Franjo Bartolić

Četvrti razred: Mirjana Fusić, Helena Imbrišić, Kristina Jovanović, Ana Radelić, Matea Radelić, Karlo Škafar, Helena Štukar, Mario Šušenj.

Razrednik: Franjo Bartolić

Školska godina 2008/09.

Prvi razred: Mateo Bereknjaj Mohorko, Mateo Mihaljević, Andreja Radelić, Leonardo Radelić, Mateja Radelić, Valentino Radelić, Robert Škafar, Katarina Varga.

Razrednica: Jasna Vukres

Drugi razred: Dorotea Karas, Mario Radelić , Daniel Štukar.

Razrednica: Jasna Vukres

Treći razred: Anđela Dent, Alen Ivanović, Dario Radelić, Patrik Skec, Anamaria Škafar, Željka Turopolec.

Razrednici: Franjo Bartolić, Sanela Mulalić

Četvrti razred: Davor Bereknjaj Mohorko, Antun Imbrišić, Katarina Janči, Manuel Jovanović, Ksenia Prepelić.

Razrednici: Franjo Bartolić, Sanela Mulalić

U posjetu Trakošćanu

U školskoj godini 2008/09. sam radio samo u prvome polugodištu jer su počeli problemi sa zdravljem. Doduše Školski odbor mi je omogućio da radim do kraja školske godine kako bi mi u korist išla plaća godišnjeg odmora, no to bi značilo česte promjene u razredu, zamjene, probleme ravnatelju, te sam odlučio otići u mirovinu. Ona je nastupila 23. veljače 2009. što mi je olakšalo cijelu organizaciju novih poslova uz česte posjete liječnicima.

Od 1964. godine do kraja 2008. godine proteklo su 44 godine od čega valja uzeti 1 godinu i 6 mjeseci vojske. Priznati radni staž iznosi mi 43 godine, uglavnom u kombiniranom odjelu. Nekakvi pokazatelji kažu da je u kombiniranom razredu bilo u prosjeku 20 učenika što bi značilo oko 850 učenika, odnosno 425 pojedinaca kojima sam nastojao podariti što više znanja i naročito odgoja. Cijeli svoj radni vijek sam želio da u radu bude reda i radna atmosfera, no i dovoljno igre i zabave. Ovoga se trenutka ne mogu sjetiti koje godine sam uputio učenika u ponavljanje razreda, ima možda tome i 30 godina.

DODATAK: POSLIJE RATA

Mali zanimljiv dodatak:

POPIS UČENIKA KOJI SU POHAĐALI NASTAVU ODMAH POSLIJE DRUGOG SVJETSKOG RATA U KOZAREVAČKOJ ŠKOLI

1945-1946. GODINE

Završeni razredi u Kozarevcu omogućili su djeci da nastave daljnje školovanje. Primjer za to je Pavao Ban koji je nastavio školu na zagrebačkoj Bogosloviji i naposljetku završio Glazbenu akademiju u Zagrebu.

Nastava je bila organizirana s razlogom jer u ratno vrijeme nije se odvijala redovna nastava.

Nastavu su polazili i učenici iz Male Črešnjevce.

Različiti razredi (prvi, drugi, treći, četvrti):	21. Martin Jančić
1. Pavao Ban	22. Ivan Karas
2. Franjo Bertalan	23. Andrija Kardinar
3. Marko Budrović	24. Stjepan Kovačić
4. Tomo Budrović	25. Antun Krapec
5. Vlado Budrović	26. Ivan Kuš
6. Josip Burek	27. Ivan Lončarić
	28. Blaž Pajska
	29. Ernest Pandur

7. Ivan Cvrtila	30. Franjo Skec
8. Vinko Derežić	31. Josip Skec
9. Tomo Derežić	32. Matija Skec
10. Petar Đurinović	33. Petar Slobodnjak
11. Mirko Feliks	34. Franjo Slobodnjak
12. Mato Furjan	35. Đuro Strunjak
13. Tomo Furjan	36. Vinko Škudar
14. Tomo Golubić	37. Đuro Šušenj
15. Martin Hasnić	38. Blaž Tišljarec
16. Tomo Horvat	39. Josip Zvardon
17. Franjo Horvat	40. Josip Žižek
18. Vid Horvat	
19. Vinko Horvat	
20. Ivan Hostnjak	

Iste godine **prvi razred** su polazili: Marija Dardić, Roza Karas, Marija Prepelić, Franca Skec, Anđela Strunjak.

Drugi razred: Roza Cvrtila, Ivan Fašaić, Ana Gorički, Matija Grijanec, Roza Horvat, Mirko Jakšeković, Matija Karas, Matija Kolarić, Ivan Pajska, Katica Pavišić, Petar Šostarić, Đuro Šostarić, Lucija Šušenj, Matija Šušenj, Ana Tišljarec, Bernarda Tomšić, Sofija Treščec.

Treći razred: Ana Budrović, Đuro Horvat, Ivan Kolarić, Franjo Kukučka, Vinko Lovreković, Ivan Pajska, Ivan Poreduš, Valent Sabađija, Stjepan Sel, Đuro Skec, Franjo Šogorić, Tomo Zdelar.

Evo izvrsne prigode da se prisjetimo naših prijatelja i poznanika koje polako prekriva magla zaborava, da se prisjetimo prezimena u Kozarevcu kojih je sve manje.

Katarina i Franjo Bartolić

Katarina je rođena 24. studenoga 1944. godine u Križevcima, u Gornjem gradu Markovićeve ulice. Otac Stjepan je obavljao različite poslove a među ostalima bio je i krojač. Dane umirovljenja je dočekaao kao prodavač.

Osnovnu školu je završila u Križevcima a nakon nje je upisala Učiteljsku školu, također u Križevcima 1959. godine. Maturirala je s odličnim uspjehom 1964. godine. Iste se godine udaje i zajedno sa suprugom Franjom preuzima mjesto učiteljice u Područnoj školi Kozarevac.

Kasnije je upisala Pedagošku akademiju u Zagrebu, no od školovanja je nakon dvije godine odustala zbog velikih obveza prema svoje, tada četvoro djece i obveza na poslu. Zakonom joj je priznat status učiteljice razredne nastave.

Rodila je šestero djece i svi su oni završili srednje školovanje. Kasnije su neki postigli visoko obrazovanje. Višegodišnji veliki psihički i fizički naponi uzrokovali su joj pogoršanje zdravlja, no usprkos toga u učiteljstvu je ostala punih 35 godina, te je u mirovinu otišla 1999. godine. Ljubav prema djeci kod nje nikada nije bila upitna a sada je naviše usmjerena prema unucima. Ostala je živjeti u Kozarevcu gdje obitelj ima kuću odmah pokraj škole.

Uz obveze majčinstva i svakodnevnog posla u školi, puno je vremena posvetila radu sa ženama Kozarevca. Bila je član Udruge žena, pripremala je priredbe za Dan žena, razvijala svijest o položaju žene u suvremenom i kulturnom društvu. "I ona što je živjela ko zadnji rob, sa više snage vjeruje u novu dob", bila je iskrena krilatica učiteljice Katarine.

Rođen sam 3. veljače 1944. godine u Ferdinandovcu. Otac Antun je umro kada sam imao svega 4 godine i od tada se o meni i starijoj sestri brinu majka Marija, djed Martin i baka Marija. Osnovnu školu sam završio u Ferdinandovcu 1959. godine a na nagovor mojih učitelja, najviše razrednika Josipa Holera, majka mi dopušta da se upišem u Učiteljsku školu u Križevcima koju sam uspješno završio 1964. godine (trajala je 5 godina). Nakon maturiranja dolazi vjenčanje s Katarinom i prvo radno mjesto učitelja u Kozarevcu. Poslije vojske, 1965-1967., upisujem Pedagošku akademiju u Zagrebu, te uspješno diplomiram za zvanje učitelja razredne nastave.

Od dolaska u Kozarevac aktivno radim u društveno-političkim-gospodarskim projektima od kojih su najvažniji bili postavljanje vodovoda na principu arteškog bunara i asfaltiranje glavne ceste prema Kloštru Podravskom i Bilogori. U novoizgrađenom društvenom domu projektiram pozornicu na kojoj su održane brojne priredbe pa tako dolaze i poznati pjevači narodne i zabavne glazbe. Suorganizator sam društvenog života a kao najdraži program ističem "zetovske zabave". U Domovinskom ratu sam predsjednik Civilne obrane i vodim brigu da djeca budu u svakom trenutku sigurna. U stan prihvaćam prognanike iz Osijeka i pažljivo radim s učenicima-prognanicima. Dugi niz godina radim kao suradnik novina Večernji list, Glas Podravine, Podravski list. Povremeno pišem i za Školske novine. Volim poljoprivredne poslove u vinogradu i voćnjaku a klijet i vinograd posjedujem u Prugovcu i Kozarevcu.

U PREPARANDIJI 5 GODINA

UČITELJSKA ŠKOLA U KRIŽEVCIMA (POZNATA PREPARANDIJA) OSPOSOBLJAVALA JE IZVRSNE UČITELJE JER SU PREDAVALI POZNATI I ISKUSNI PROFESORI (PUŽEVSKI, direktor, BENDELJA, jedno vrijeme direktorica, BORKOVIĆ, UNGERER, JUGOVIĆ, SUPRUZI VENTURIN, SELANEC, MILOBARA, VELEBIT, LAZIĆ, EĆIMOVIĆ, FILIPAJ, KONFIC, FLOK ...)

S učenicima je profesor Milan Borković koji je predavao opću i dječju pedagogiju.

Fotografije snimljene prije 47 godina u Učiteljskoj školi Križevci. Katarina i ja smo pohađali tzv. «B» razred jer su postojali paralelni razredi naše generacije (1959-1964. godine). Mi smo učili engleski jezik dok su oni iz «B» razreda učili njemački. Križevci su to vrijeme bili pravi učenički grad. Pored Učiteljske škole tu je bila Gimnazija i velika Škola učenika u privredi (ŠUP) čiji su učenici bili radnici u sve većem tvorničkom gigantu pod nazivom 'Čelik'. Izuzetno poznata i priznata je Poljoprivredna škola Križevci, najstarija škola u ovome dijelu Europe. Kada bi se sve te rijeke učenika slile na Željeznički kolodvor malo je bilo šanse da se uđe u vagon. Često sam se puta vozio na stubištu vagona, bilo je teško i opasno, no putovali smo bez karte.

FOTOGRAFIJE GOVORE...

Osnovna škola u Ferdinandovcu i učitelj Horvat..

Učiteljska škola Križevci je bila na početku Gornjega grada. Na drugom katu je bio Učiteljski dom u kojem smo stanovali oko dvije godine a zatim je preseljen u zasebnu zgradu koju smo nazvali "Dom lordova". Odgojitelji su bili supruzi Šojat.

Mala Andreja se rodila prije nego sam išao u vojsku.

U Učiteljskoj školi se učio svirati glasovir kao obvezatan predmet. No ja sam bio u jednom tamburaškom sastavu. Glazbeni su predavala su dva izvrsna profesora: profesor Ećimović i profesorica Kofic.

Četiri djevojke na glasoviru su buduće učiteljice. Bože, kada se čovjek sjeti tih dana emocije narastu do neba. Mladost, ljepota, radost i smijeh prštali su na sve strane. Nakon završetka mature rijetko smo se sastajali i to uvijek u malom broju. Nažalost, neki su kolege već pokojni.

Proslava jedne Nove godine u dvorani kuhinje Đačkoga doma.

Sastanak nakon 35 godina od mature. Ovdje su spojeni i A i B razred. Zaista nas je bilo malo na okupu.

U Madarskoj: djed Imbro i dva mađarska učitelja

Učiteljica Sanela Mulalić, moja nasljednica.

Sadnja parka ispred škole.

Kolektiv učitelja u Kloštru Podravskom s ministricom Vokić.

Djelatnici OŠ Kloštar Podravski s bivšom ministricom Ljiljom Vokić

NA RASTANKU...

Prvi i drugi razred 2008/09.

Treći i četvrti razred 2008/09.

TRENUCI KOJI MIJENJAJU POGLED ŽIVOT...

Za Dan škole, 29. svibnja 2009. pozvan sam na priredbu učenika što je bilo uobičajeno i ranijih godina i ništa nije "mirisalo" na iznenađenje. Ipak, svi učenici, sve djelatnice u školi a k njima se priklonio i župnik Tomislav, pripremili su divno iznenađenje kao službeni oproštaj. Riječi koje su izgovorene iz dječjih usta, prikaz rada kojega je dala Jasna, mijenjaju pogled na svijet. Uzbudjen do vrhunca, ostao sam bez riječi i sve što sam suvislo izgovorio bilo je-hvala vam od srca-. Primitveni darovi ostati će kao zahvala duboko zakopani u srcu. I zaista, hvala svim učenicima, dragim osobama na doživljenom trenutku iskrene ljubavi i poštovanja!

U djeliću sekunde sve se nakupljeno razočarenje rasprsnulo kao balon. Sve samosažaljenje nestane bez ikakvog traga. Opet zvanje učitelja postaje divno i vrijedno da se za njega bori!

Učenici i roditelji na službenom rastanku

Za rastanak prekrasna torta

HVALA SVIMA!

Učitelji i nastavnici koji su radili u školi Kozarevac u moje vrijeme: Ljubica Kovačević, Josipa Šumak, Zdravka Hodić, Marija Sabađija Bobonj, Blaženka Juričić, Zlata Božo, Božica Rakijašić, Ivica Knežić, Mirjana Matulec, Melanija Smak, Jasna Kovačev Vukres, Renata Bratanović Palaić, Marina Strahija.

Potvrda da je škola građena u 19. stoljeću

Sadržaj

Na početku	
Put u prošlost	
Iz dubine prošlosti	
Vatrogasci i Seljačka sloga	
U učionici sud-u podrumu zatvor	
Iza rata	
Udžbenici s početka nove Jugoslavije	
Velika škola u malom mjestu	
Davali su sebe a tražili malo	
Dolazak Homolke	
Državni pioniri-crkveni pričesnici	
Savjetnici (inspektori) o školi Kozarevac	
Početak rada Područne škole Kozarevac	
Nakon 130 godina	
Naše učiteljevanje u Kozarevcu	
Kasno je ljeto, idemo životnim putem	
Vrline djece	

Početak sedamdesetih	
Konačno i druga učionica	
Korisni aktivni	
Kapitalistička iskustva	
Dolazak velikih promjena	
Telefon i plin u školu	
Propadanje seoskih sredina	
Nogometni klub Bušpan	
Približava se kraj 20 stoljeća	
Prema 21. stoljeću	
I na kraju	
Treba pogledati u oči	
Popis učenika	
Dodatak: poslije rata	
O nama	
Fotografije govore	
Na rastanku	

Franjo Bartolić-RIJEKA SJEĆANJA-Moje učiteljavanje u Područnoj školi Kozarevac od 1964. do 2009. godine.

Knjiga "Moja rijeka sjećanja" je prilog poznavanju prilika u razvoju školstva, odgoja i obrazovanja brojnih generacija djece od 1. rujna 1964. do 23. veljače 2009. godine kada sam otišao u mirovinu. To je vrijeme rada Katarine (1964.-1999.) i moje (1964.-2009.) jer je to bilo prvo i uglavnom jedino pravo mjesto učiteljskog rada. Pored promjena broja učenika i uvjeta rada, knjiga obuhvaća osnovnu povijest razvoja školstva u Kozarevcu od osnutka škole 1833. godine, vremena prve Jugoslavije, te vrijeme poslije Drugoga svjetskog rata do sadašnjih dana.

Da su ovdje uvjeti rada bili strahovito teški govori i jedan podatak da su u osmorazrednoj nastavi jedno vrijeme predavali sve predmete samo četiri učitelja.

S toga su učitelji ili nastavnici nastojali što prije potražiti radno mjesto u drugoj sredini. Neki Sorić je radio svega mjesec dana i nikada se više nije vratio.

Za takvo stanje mještani su najmanje krivi. Ovdje je većina ljudi susretljiva, ljubazna, gostoljubljiva. Bilo je doduše primjera kada je ljudska glupost i svađa onemogućila razvoj dobrih projekata kao što je bila ideja da se izgradi nova školska zgrada sredinom 80-tih godina ili kada pojedinci u nekakvoj lokalnoj vlasti nisu pokazali dovoljno volje ili znanja za poboljšanje uvjeta rada. Posebno je bilo premalo volje da školski stan dobije prikladniji, ljepši i kulturniji izgled jer u konačnici sve to ostaje mjestu i potrebama njegovih stanovnika. "U svakom žitu ima kukolja", kaže naš narod i zaista je u pravu.